

AMASHAKIRO Y'IBITABO BYO MURI B'IBILIYA

	<i>Urupapuro</i>		<i>Urupapuro</i>
<i>Ijambory'ibanze</i>	ii	<i>Amashakiro y'ibitabo</i>	vii

ISEZERANO RYA KERA

<i>Igitabo</i>	<i>Impinamagambo</i>	<i>Urupapuro</i>	<i>Igitabo</i>	<i>Impinamagambo</i>	<i>Urupapuro</i>
Itangiriro	Itang	1	Imigani	Imig	612
Kuv.	Kuva	51	Umubwiriza	Umubw	648
Abalewi	Lewi	95	Indirimbo	Ind	655
Kubara	Kub	126	Yes.y.	Yes	662
Gutegek. kw.			Yeremiy.	Yer	711
Kabiri	Guteg	170	Amaganya	Amag	765
Yosuw.	Yos	207	Ezekiyeli.	Ezek	773
Abacamanza	Abac	231	Daniyeli	Dan	823
Rusi	Rusi	255	Hosey.	Hos	838
1 Samweli	1 Sam	259	Yoweli..	Yow	845
2 Samweli	2 Sam	291	Amosi	Amosi	848
1 Abami	1 Abami	319	Obadiya	Obad	854
2 Abami	2 Abami	351	Yona	Yona	855
1 Ibyo ku Ngoma	1 Ngoma	382	Mika	Mika	857
2 Ibyo ku Ngoma	2 Ngoma	411	Nahumu	Nah	862
Ezira	Ezira	447	Habakuki	Hab	864
Nehemiya	Neh	457	Zefaniya	Zef	866
Esiteri	Esit	472	Hagayi	Hag	869
Yobu	Yobu	480	Zekariya	Zek	870
Zaburi	Zab	516	M.laki.	Mal	879

ISEZERANO RISHYA

<i>Igitabo</i>	<i>Impinamagambo</i>	<i>Urupapuro</i>	<i>Igitabo</i>	<i>Impinamagambo</i>	<i>Urupapuro</i>
Matayo	Mat	1	2 Timoteyo	2 Tim	215
Mariko	Mar	35	Tito	Tito	218
Luk.	Luka	57	Filemoni	File	219
Yohan.	Yoh	93	Abaheburayo	Heb	221
Ibyakozwe			Yakobo	Yak.	233
n'Intumwa	Ibyak.	119	1 Petero	1 Pet	237
Abaroma	Rom	152	2 Petero	2 Pet	241
1 Abakorinto	1 Kor	166	1 Yohana	1 Yoh	243
2 Abakorinto	2 Kor	180	2 Yohana	2 Yoh	247
Abagaliya	Gal	189	3 Yohana	3 Yoh	247
Abefeso	Ef	194	Yuda	Yuda	248
Abafilipi	Fili	199	Ibyahishuwe	Ibyah	250
Abakol0sayi	Ko10	202			
1 Abatesalonike	1 Tes	206	<i>Uko amarangamirongo akoreshwa</i>		267
2 Abatesalonike	2 Tes	209	<i>Urutonde rw'itandukaniro</i>		268
1 Timoteyo	1 Tim	211	<i>Amakarita</i>		270

ISEZERANO RYA KERA

IGITABO CYA MOSE CYA MBERE CYITWA ITANGIRIRO

Imana irema isi n'ijuru
n'ibirimo byose

1 Mbere na mbere Imana yaremye ijuru n'isi. **2** Isi yari itagira ishusho, yariho ubusa busa, umwijima wari hejuru y'imuhengeri, maze Umwuka w'Imana. yagendagenda hejuru y'amazi. **3** Imana iravuga iti "Habeho umucyo", umucyo ubaho. **4** Imana ibona umucyo ko ari mwiza, Imana itandukanya umucyo n'umwijima. • Imana yita umucyo amanywa, umwijima iwita ijoro. Buragoroba buracya, uwo ni umunsi wa mbere.

6 Imana iravuga iti "Habeho isanzure hagati y'amazi, rigabanye amazi n'andi mazi. .. **7** Imana irema iryo sanzure, igabanya amazi yo muni y'isanzure n'ayo hejuru y'ayo, biba bityo. **8** Imana yita iryo sanzure ijuru. Buragoroba buracya, uwo ni umunsi wa kabiri.

9 Imana iravuga iti "Amazi yo muni y'ijuru ateranire hamwe, ahumutse haboneke." Biba bityo. **10** Imana yita ahumutse Ubutaka, iteraniro ry'amazi iryita Inyanja. Imana ibona ko ari byiza. **11** Imana iravuga iti "Ubutaka bumeze ubwatsi rfbimera byose byererere imbuto ku butaka, n'ibiti byererere imbuto ku butaka zirimo utubuto twabyo, igiti cyose cyere imbuto zikwiriye ubwoko bwacyo." Biba bityo. **12** Ubutaka bumeza ubwatsi, ibimera byose byera imbuto zikwiriye amoko yabyo, n'ibiti byera imbuto zirimo utubuto twabyo, zikwiriye amoko yabyo. Imana ibona ko ari byiza. **13** Buragoroba buracya, uwo ni umunsi wa gatatu.

14 Imana iravuga iti "Mu isanzure ry'ijuru habeho ibiva bitandukanya amanywa n'ijoro, bibereho kuba bimenyetso no kwerekana ibihe n'iminsi n'inyaka, **15** bibereho kuvira mu isanzure ry'ijuru kugira ngo bivire isi." Biba bityo. **16** Imana irema ibiva bibiri binini, ikiva kinini cyo gutegeka amanywa, n'igito cyo gutegeka ijoro, irema n'inyenyeri. **17** Imana ibishyirira mu isanzure ry'ijuru kugira ngo bivire isi, **18** kandi bitegeke amanywa n'ijoro, bitandukanye umucyo n'umwijima, Imana

ibona ko ari byiza. .. Buragoroba buracya, uwo ni umunsi wa kane.

20 Imana iravuga iti "Amazi yuzuremo ibyigenza byinshi cyane bifite ubugingo, kandi inyoni n'ibisiga biguruke mu isanzure ry'ijuru." **21** Imana irema ibifi binini byo mu nyanja, n'ibintu byose byigenza bifite ubugingo, amazi biyuzuramo nk'uko amoko yabyo ari. Irema n'inyoni n'ibisiga byose nk'uko amoko yabyo ari, Imana ibona ko ari byiza. **22** Imana ibiha umugisha, iti "Mwororoke, mugwire, mwuzure amazi yo mu nyanja, inyoni n'ibisiga byororoke mu isi." **23** Buragoroba buracya, uwo ni umunsi wa gatanu.

24 Imana iravuga iti "Isi izane ibifite ubugingo, amatungo n'ibikururuka nk'uko amoko yabyo ari, n'inyamaswa zo mu isi nk'uko amoko yazo ari." Biba bityo. **25** Imana irema inyamaswa zo mu isi nk'uko amoko yazo ari, n'amatungo nk'uko amoko yayo ari, n'ibintu byose bikururuka hasi nk'uko amoko yabyo ari, Imana ibona ko ari byiza.

26 Imana iravuga iti "Tureme umuntu agire ishusho yacu ase natwe, batware amafi yo mu nyanja, n'inyoni n'ibisiga byo mu kirere, n'amatungo n'isi yose, n'igikururuka hasi cyose." **27** Imanairema umuntu ngo agire ishusho yayo, afite ishusho y'Imana ni ko yamuremye, umugabo n'umugore ni ko yabaremye. **28** Imana ibaha umugisha, Imana irababwira iti "Mwororoke mugwire, mwuzure isi, mwimenezere ibiyirimo, mutware amafi yo mu nyanja, n'inyoni n'ibisiga byo mu kirere, n'ibintu byose bifite ubugingo byigenza ku isi." **29** Kandi Imana irababwira iti "Dore mbahaye ibimera byose byera. imbuto biri mu isi yose, n'igiti cyose gifite imbuto zirimo utubuto twacyo, bizabe ibyokurya byanyu. **30** Kandi inyamaswa yose yo mu isi, n'inyoni n'ibisiga byo mu kirere, n'ikintu cyose gikururuka ku isi gifite ubugingo, mbahaye ibimera bibisi byose ngo bibe ibyokurya byabyo." Biba bityo. **31** Imana ireba ibyo yaremye byose, n'uko byari byiza cyane. Buragoroba buracya, uwo ni umunsi wa gatandatu.

Imana yeza umunsi wa karindwi

2 Ijuru n'isi n'ibirimo byinshi byose birangira kuremwa. 1 Ku munsi wa karindwi Imana irangiza imirimo yakozze, iruhuka ku munsi wa karindwi imirimo yayo yose yakoze. 3 Imana iha umugisha umunsi wa karindwi iraweza, kuko ari wo Imana yaruhukiyemo imirimo yakozze YOS(1,

Imana ishyira Adamu muri Edeni

4 Uku ni ko kuremwa kw'ijuru n'isi, ubwo byaremwaga, ku munsi Uwiteka Imana yaremyemo isi n'ijuru. 5 Kandi akatsi kose ko mu gasozi kari kataraba ku isi, n'ikimera cyose cyo mu gasozi cyari kitariiruka, kuko Uwiteka Imana yari itaravuba imvura ku isi kandi nta, muntu wariho wo guhinga ubu, itaka, 6 ariko igihu cyavaga mu isi kigatosa ubutaka bwose.

7 Uwiteka Imana irema umuntu, mu mukungugu wo hasi, imuhumekera mu mazuru umwuka w'uhugingo, umuntu ahinduka ubugingo buzima.

8 Uwiteka Imana ikeba ingobyi muri Edeni mu ruhande rw'iburasirazuba, iyi-shyiramo umuntu yaremye. • Uwiteka Imana imezamo igiti cyose cy'igikundi-ro cyera imbuto ziribwa, imeza n'igiti cy'ubugingo hagati muri iyo ngobyi, imezamo n'igiti cy'ubwenge bumenyesha icyiza n' ikibi.

10 Umugezi u'uruka muri Edeni unetsha iyo ngobyi, uwo mugezi uvamo wigabanyamo ine. 11 Umwe witwa Pishoni, ari wo ugone igihugu cyose cy'j Havila kirimo izahabu, 12 kandi izahabu yo muri icyo gihugu ni nziza. Iyo ni ho hari ubushishi buva ku giti bwitwa budola, namabuye yitwa shohamu. 13 Undi witwa Gihoni, ari wo ugone igihugu cyose cy'i Kushi. 14 Undi witwa Hidekelu, ni wo uca imbere y'igihugu cyitwa Ashuri. Uwa kane witwa Ufurate.

15 Uwiteka Imana ijyana wa muntu, imushyira muri iyo ngobyi yo muri Edeni, ngo ahingire ibirimo, ayirinde. 16 Uwiteka Imana iramutegeka iti "Ku giti cyose cyo muri iyo ngobyi ujye urya imbuto zacyo uko ushaka, 17 ariko igiti cy'ubwenge bumenyesha icyiza n'ikibi

ntuzakiryeho, kuko umunsi wakiyeho no gupfa uzapfa."

Imana irema Eva

18 Kandi Uwiteka Imana iravuga iti "Si byiza ko uyu muntu, aba wenyine, reka muremere umufasha umukwiriye." Uwiteka Imana irema mu butaka amatungo yose n'inyamaswa zo mu ishyamba zose, n'inyoni n'ibisiga byo mu kirere byose, ibizanza uwo muntu ngo imenye uko abyita, kandi uko uwo muntu yise ikintu cyose gifite ubugingo, aba ari ryo riba izina ryacyo. 10 Uwo muntu yita amatungo yose n'inyoni n'ibisiga byo mu kirere n'inyamaswa zo mu ishyamba zose, ariko umufasha umukwiriye yari ataraboneka.

21 Uwiteka Imana isinziriza uwo muntu ubuticura arasinzira, imukuramo ubavu rumwe ihasubiza inyama, 22 urwo rubavu Uwiteka Imana yakuye muri uwo muntu, iruhindura umugore imushyira uwo muntu, 23 Aravuga ati

"Uyu Ili igufwa ryo mu magufwa yanjye,

Ni akara ko mu mara yanjye,

Azitwa Umugore kuko yakuwe mu Mugabo."

14 Ni cyo gituma umuntu azasiga se na nyina, akabana n'umugore we akaramata, bombi bakaba umubiri umwe.

25 Kandi uwo mugabo n'umugore we bombi bari bambaye ubusa, ntibakurwe n'isoni.

Inzoka yoshya Eva

3 Inzoka yarushaga uburiganya inyamaswa zo mu ishyamba zose, Uwiteka Imana yaremye. Ibaza uwo mugore iti "Ni ukuri koko Imana yarayuze iti 'Ntimuzayere ku giti cyose cyo muri iyi ngobyi?'"

2 Uwo mugore arayisubiza ati "Imbuto z'ibiti byo muri iyi ngobyi twemererwa kuzirya, 3 keretse imbuto z'igiti kiri hagati y'ingobyi ni zo Imana yatubwiye iti 'Ntimuzazirye, ntimuzazikoreho, mutazapfa.'"

4 Iyo nzoka ibwira umugore, iti "Gupfa ntimuzapfa, 5 kuko Imana izi yakú ku munsi mwaziriyeho, amaso

2.2: Heb 4.4,10 2.2-3: Kuv.20.11 2.7: 1 Kor 15.45 2.9: Ibyah 2.7; 22.2.14

2.24: Mat 19.5; Mar 10.7-8; 1 Kor 6.16; Ef 5.31 3.1: Ibyah 12.9; 20.2

a Mugabo mu Ruheburayo ni Ishi, umugore ni Isha.

yanyu azahweza mugahindurwa nk'Imana, mukamenya icyiza n'ikibi."

6 Uwo mugore abonye yuko icyo giti gifi~e. Ibyokurya byaza, kandi ko ari Iyigikundiro, kandi ko ari icyo kwifuzwa kumenyeshya umuntu ubwenge, asor~ma ku mbuto zacyo, arazirya, ahaham umugabo we wari kumwe na we arazirya. 7 Amaso yabo bombi arahweza: bamenya yuko bambaye ubusa, badoda ibibabi by'imitini, biremeramo ibicocero.

Imana ihana inzoka na Adamu
na Eva

8 Bumva imirindi^b y'Uwiteka Imana igendagenda muri ya ngobyi mu mafu ya nimunsi. wa mugabo n'umugore we bihisha hagati y'ibiti byo muri iyo ngobyi amaso y'Uwiteka Imana. •Uwiteka Imana ihamagara uwo mugabo, iramubaza iti "Uri he?"

10 Arayisubiza . . ati "Numvise imirindi yawe muri iyi ngobyi, ntinyishwa n'uko nambaye ubusa, ndihisha."

11 Iramubaza: iti "Ni nde wakubwiye ko wambaye ubusa? Wariye kuri cya giti nakubujije kuryaho?"

12 Uwo mugabo arayisubiza ati "Umugore wampaye ngo tubane, ni we wampaye ku mbuto z'icyo giti, ndazirya."

13 Uwiteka Imana ibaza uwo mugore iti "Icyo wakoze icyo ni iki?"

Uwo mugore arayisubiza ati "Inzoka yanshukashutse ndazirya."

14 Uwiteka Imana ibwira iyo nzoka iti "Kuko ukoze ibyo, uri ikivume kirengeje amatungo yose n'inyamaswa zo mu ishyamba zose, uzajya ugenda ukurura inda, uzajya urya umukungugu iminsi yose y'ubugingo bwawe. 15 Nzashyirarwaga urwango hagati yawe n'uyu mugore, no hagati y'urubyaro rwawe n'urwe, rugakomeretsa umutwe nawe uzakomeretsa agatsinsino."

16 Kandi Uwiteka Imana ibwira uwo mugore iti "Kugwiza. . . nzagwiza cyane umubabaro wawe ufite inda: uzajya ubyara abana ubabara, kwifuzwa kwawe uzakaherera ku mugabo wawe, na we azagutwara."

17 Na Adamu iramubwira iti "Ubwu wumviye umugore wawe ukarya ku giti

nakubujije ko utazakiryaho, uzaniye ubutaka kuvumwa. Iminsi yose yo kubaho kwa: "Uzajya urya ibibuvamo ugombye kubirurura, 18 uzajya bukumereramo imikeri n'ibitovu: u, nawe uzajya urya imboga zo mu muntu. 1. Gutubikana ko mu muntu so hawe ni ko kuzaguhesha umutsima. unnda ugeza ubwo uzabwira mu hutaka kuko ari mo wak. ~we: uri umukungugu, mu mukungugu ni mo uzabwira."

20 Uwo mugabo yita umugore we Eva, d kuko ari we nyina w'ahafite ubugingo bose. 21 Uwiteka Imana iremera Adamu n'umugore we imyambaro y'impu, irayibambika.

Imana ikiira Adamu muri Edeni

22 Uwiteka Imana iravuga iti "Dore uyu muntu ahindutse nk'imwe yo muri twe ku byo kumenya icyiza n'ikibi, noneho atarambura ukuboko agasorama no ku giti cy'ubugingo, akarya akarama iteka ryose." 23 Ni cyo cyatumye Uwiteka Imana imwirukana muri ya ngobyi muri Edeni, kugira ngo ahinge ubutaka yavuyemo. 24 Nuko yitukana uwo muntu, kandi mu ruhande rw'iyi ngobyi yo muri Edeni rwerekeye iburasirazuba, ishyiraho Abakerubi' n'inkota yaka umuriro, izenguruka impande zose, ngo ibuze inzira ijya kuri cya giti cy'ubugingo.

Ibyerekeye Kayini na Abeli

4 Kandi uwo mugabo atwika Eva umugore we inda, abyara Kayini aravuga ati "Mpeshejwe umuhungu n'Uwiteka." 2 Arongerera abyara Abeli: murumuna wa Kayini. Abeli aba umwungeri w'intama, Kayini aba umuhinzi. 3 Bukeye Kayini azana ituro ku mbuto z'ubutaka, ngo ariture Uwiteka. 4 Na Abeli azana ku buriza bw'umukumbi we no ku rugimbu rwawo. Uwiteka yita kuri Abeli no ku ituro rye, maze ntiyita kuri Kayini n'ituro rye. Kayini ararakara cyane, agaragaza umubabaro. •Uwiteka abaza Kayini ati "Ni iki kukurakaje, kandi ni iki gitumye ugaragaza umubabaro? Nukora ibyiza ntuzemerwa? Ariko nudakora ibyiza, ibyaha byituguturira-

3.13: 2 Kor 11.3; 1 Tim 2.14 3.15: Ibyah 12.17 3.17-18: Heb 6.8 3.22: Ibyah 22.14 4.4: Heb 11.4

^b imirindi: cyangwa, ijwi.

^a Adamu risobanurwa ngo Umuntu.

^d Eva risobanurwa ngo Ufite ubugingo. Mu Ruheburayo ni Hawa.

^e Abakerubi ni umutwe umwe w'abamarayika.

ku rugi, kandi ni wowe byifuza ariko ukwiriye kubitegeka." 1

8 Kayini abibwira Abeli murumuna we. Kandi bari mu gasozi, Kayini ahagurukira Abeli murumuna we, aramwica.

9 Uwiteka abaza Kayini ati "Abeli murumuna wawe ari he?"

Aramusubiza ati "Ndabizi se? Ndi umurinzi wa murumuna wanjye?"

10 Aramubaza ati "Icyo wakoze icyo ni iki? Ijwi ry'amaraso ya murumuna wawe rirantakirira ku butaka. 11 Noneho uri ikivume ubutaka bwanga, bwasamuye akanwa kabwo kwakira amaraso ya murumuna wawe, ukuboko kwawe kwavushije. "Nuhinga ubutaka, uherye none ntibuzakwerera umwero wabwo, uzaba igicamuke n'inzererezi mu isi."

13 Kayini abwira Uwiteka ati "Igiha-no umpanye kiruta icyo nakwihanganira. 14 Dore unyirukanye uyu muni ku butaka, no mu maso hawe nzahahishwa, nzaba igicamuke n'inzererezi mu isi kandi uzambona wese azanyica."

15 Uwiteka abwira Kayini ati "Ni cyo giturna uwica Kayini azabihorerwa karindwi." Kandi Uwiteka ashyira kuri Kayini ikimenyetso, kugira ngo hatagira umubona, akamwica.

Urubyaro rwa Kayini

16 Nuko Kayini ava mu maso y'Uwiteteke atura mu gihugu cy'i Nodi, mu ruhanda rw'iburasirazuba rwa Edeni.

17 Kandi Kayini atwika umugore we inda abyara Henoki, yubaka umudugudu awitirira umwana we Henoki, 18 Henoki abyara Iradi, Iradi abyara Mehuyayeli, Mehuyayeli abyara Metushayeli, Metushayeli abyara Lameki, Lameki arongora abagore babiri, umwe yitwa Ada, undi yitwa Zila. 20 Ada abyara Yabalu, aba sekuruza w'abanyamahema baragira inka. 21 Murumuna we yitwa Yubalu, aba sekuruza w'abacuranzi n'abavuzi imyirongwe. 22 Na Zila abyara Tubalukayini, umucuzi w'ikintu cyose gikebeshwa cy'umuringa n'icyuma. Mushiki wa Tubalukayini yitwa Niima.

23 Lameki abwira abagore be ati

"Ada na Zila nimwumve ijwi ryanjye,

Baka Lameki, nimutegere amatwi amagambo yanjye.

Nishe umugabo muhora kunkomeretsa,

Nishe umusore muhora kuntera imibyimba.

24 Niba Kayini azahorerwa karindwi, Ni ukuri Lameki azahorerwa incuro mirongo irindwi n'indwi."

Vrabyaro rwa Seti

25 Adamu arongera atwika umugore we inda, abyara umuhungu amwita Seti ati "Ni uko Imana inshumbushije urundi rubyaro mu cymbo cya Abeli, kuko Kayini yamwishe." 26 Na Seti abyara umuhungu amwita Enoshi, icyo gihe abantu ba'angira kwambaza izina ry'Uwiteteke.

Urubyaro rwa Adamu

(1 Ngoma 1.1-4)

5 Iki ni igitabo cy'urubyaro rwa Adamu. Ku muni Imana YIjTemeyemo umuutu, afite ishusho y'Imana ni ko yamuremye, 2 umugabo n'umugore ni ko yabaremye, ibaha umugisha ibita Umuntu, ku muni baremeweho. 3 Kandi Adamu yamaze imyaka ijana na mirongo itatu avutse, abyara umuhungu ufite ishusho ye, usa na we, amwita Seti. 4 Amaze kubyara Seti, Adamu arongera amara imyaka magana inani, ayibyaramo abahungu n'abakobwa. Sinsi yose Adamu yaramye ni irnyaka magana urwenda na mirongo itatu, arapfa.

6 Seti yamaze imyaka ijana n'itanu avutse abyara Enoshi. 7 Amaze kubyara Enoshi, Seti arongera amara imyaka magana inani n'irindwi, ayibyaramo abahungu n'abakobwa. 8 Sinsi yose Seti yaramye ni imyaka magana urwenda na curni n'ibiri, arapfa.

9 Enoshi yamaze imyaka mirongo urwenda avutse abyara Kenani, 10 amaze kubyara Kenani, Enoshi arongera amara imyaka magana inani na cumi n'itanu, ayibyaramo abahungu n'abakobwa. 11 Sinsi yose Enoshi yaramye ni imyaka magana urwenda n'itanu, arapfa.

12 Kenani yamaze irnyaka mirongo irindwi avutse abyara Mahalaleli. 13 Amaze

4.8: Mt 23.35; Luk. 11.51; 1 Yoh 3.12 4.10: Heb 12.24 4.24: Mt 18.22 5.1-2: Itang 1.27-28 5.2: Mat 19.4; Mar 10.6

1 ni wowe ... kubitegeka: . cyangwa, ni wowe azifuza, nawe uzamutwara.

kubyara Mabalaleli, Kenani arongerana arana imyaka magana inani na mirongo ine, ayibyararno ababungu n'abakobwa. ⁴Iminsi yose Kenani yaranye ni imyaka magana urwenda na cumi, arapfa.

15 Mabalaleli yamazye imyaka mirongo itandatu n'itanu avutse abyara Yeredi. ⁶Amaze kubyara Yeredi, Mabalaleli arongerana arana imyaka magana inani na mirongo itatu, ayibyararno ababungu n'abakobwa. ¹⁷Iminsi yose Mabalaleli yaranye ni imyaka magana inani na mirongo urwenda n'itanu, arapfa.

18 Yeredi yamazye imyaka ijana na mirongo itandatu n'ibiri avutse abyara Henoki. .. Amaze kubyara Henoki, Yeredi arongerana arana imyaka magana inani, ayibyararno abahungu n'abakobwa. ²Iminsi yose Yeredi yaranye ni imyaka magana urwenda na mirongo itandatu n'ibiri, arapfa.

21 Henoki yamazye imyaka mirongo itandatu n'itanu avutse abyara Metusela. "Amaze kubyara Metusela, Henoki agendana n'Imana imyaka magana atatu, ayibyararno ababungu n'abakobwa. ²³Iminsi yose Henoki yaranye ni imyaka magana atatu na mirongo itandatu n'itanu. ²⁴Kandi Henoki yagendanaga n'Imana, ntiyaboneka, kuko Imanayamwimuye.

25 Metusela yamazye imyaka ijana na mirongo inani n'irindwi avutse abyara Larneki, ²⁶Amaze kubyara Larneki, Metusela arongerana arana imyaka magana arindwi na mirongo inani n'ibiri, ayibyararno ababungu n'abakobwa. ²⁷Iminsi yose Metusela yaranye ni imyaka magana urwenda na mirongo ilandatu n'icyenda, arapfa.

28 Larneki yamazye imyaka ijana na mirongo inani n'ibiri. avutse, abyara umuhungu. ²Amwita Nowa ati "Uyu azatumara umubabaro w'umurimo wacu n'u-w'umuruho w'amaboko yacu, uva mu butaka Uwileka yavumye." ³⁰Amaze kubyara Nowa, Larneki arongerana arana imyaka magana atatu na mirongo urwenda n'itanu, ayibyararno ababungu n'abakobwa. ³¹Iminsi yose Larneki yaranye ni imyaka magana arindwi na mirongo irindwi n'irindwi, arapfa.

32 Nowa yamazye imyaka magana atatu avutse, abyara Shemu na Hamu na Yafeti.

Abantu bahinduka babi cyane

6 Abantu batangiye kugwira mu isi babyara abakobwa, Zabana b'Imana bareba abakobwa b'abantu. ari beza, barongorano abo batoranyije bose. ³Uwiteka aravugaga ati "Umwuka wanjye ntazabona aruhanya n'abantu iteka ryose, kuko ari abantu b'umubiri. Nuko rero iminsi yabwo izaba imyaka ijana na makumyabiri." ⁴Muri icyo minsi abantu barebare banini bari mu isi, no mu gihe cyo hanyuma, abana b'Imana barebare kurongora abakobwa b'abantu babyarana na bo abana, ari bo za ntware za kera zari ibirangirire.

⁵Kandi Uwiteka abona yuko ingeso z'abantu zari mbi cyane mu isi, kandi ko kwibwira kose imitima yabo ilekerezaga ari kubi gusa iteka ryose. ⁶Uwiteka yicuza yuko yaremeye abantu mu isi, bimutera agabinda mu mutima. ⁷Uwiteka aravugaga ati "Nzarimbura abantu narumye, mbabwira mu isi uhereye ku muntu n'inyamaswa n'arutungo nibikururuka nibonyoni nibisiga byo mu kirere, kuko nicujije yuko nabiremeye." ⁸Ariko Nowa agirira umugisha ku Uwiteka.

⁹Uru ru rwa rubyaro rwa Nowa. Nowa yari umukiranutsi, yatunganaga rwose mu gihe cyo. Nowa yagendanaga n'Imana. ¹⁰Kandi yabyaye ababungu b'abantu, Shemu na Hamu na Yafeti. ¹¹Kandi isi yari yononekaye mu maso y'Imana, yuzuye urugomo. ¹²Imana ireba isi, ibona yuko yononekaye, kuko abafite umubiri bose bari bononye ingeso zabo mu isi.

Imana itegeka Nowa kubiza inkuge

¹³Imana ibwira Nowa iti "Iherezo ry'abafite umubiri bose rije mu maso yanjye, kuko isi yuzuye urugomo ku bwabo, dore nzabarimburana n'isi. ¹⁴Nuko rero wibwiriza inkuge mu giti cyitwaga goferu, ugabanyemo ibyumba, uyihome ubushishu imbere n'inyuma. "Uyibaze utya: uburebure bw'umuganbararo bw'icyo nkuge bube mikono magana atatu, ubugari bwayo bube mikono mirongo itanu, uburebure bw'igihararero bwayo bube mikono mirongo itatu. ¹⁶Kandi uzacemo idirishya, rizaba irya mukono umwe nuyirangiza hejuru, umuryango w'inkuge uzawushyire mu rubavu rwayo. Uzayishyire amazu, icyo hasi n'icya

kabiri hejuru yayo n'ya gatatu. 17Nanbye dore nzazana umwuziire w'amazi mu isi, urimbure ibifite umubiri byose, birimo umwuka w'ubugingo, ubitsembe hasi y'ijuru, ibiri mu isi byose bipfe. 18Ariko nzakomeza isezerano ryanjye nawe, uzinjirane muri iyo nkuge n'abana bawe n'umugore wawe n'abakazana bawe. 19Kandi mu moko yose y'ibibaho bifite umubiri byose, uzinjire muri iyo nkuge bibiri bibiri, ngo ubikorane nawe, biza-ba ikigabo n'ikigore. 20Mu nyoni no mu bisiga nk'uko amoko yabyo ari, no mu matungo nk'uko amoko yayo ari, no mu bikururuka hasi byose nk'uko amoko yabyo ari, bibiri by'amoko yose bizaze aho uri, kugira ngo ubikorane. 21Kandi uzijyanire mu biribwa byose, ubiyihuniki-re bizabe ibyo kubatungana n'ibyo muri kumwe." 22Nowa agenze atyo, ibyo Imana yamutegetse byose aba ari byo akora.

Nowa yinjira mu nkuge, umwuziire urimbura abantu

7 Uwitaka abwira Nowa ati "Injirana mu nkuge n'abo mu nzu yawe mwese, kuko ari wowe nabonye ukirakuka mu maso yanjye muri iki gihe. 2Mu matungo yose oo mu nyamaswa zose zitazira, uyanemo birindwi birindwi, ibigabo n'ibigore, oo mu nyamaswa zizira, uyanemo ebyiri ebyiri, ingabo n'ingore, 3no mu nyoni n'ibisiga byo mu kirere, uyanemo birindwi birindwi, ibigabo n'ibigore, kugira ngo urubwira rwabyo ruzarokoke rube mu isi yose. 4Kuko iminsi irindwi nishira, nzashyanisha imvura mu isi, iminsi mirongo ine ku manywa na nijoro, nkarimbura ibifite ubugingo naremye byose, nkabitsembe mu isi." 5Nowa akora byose, uko Uwitaka yabimutegetse.

6Ubwu umwuziire w'amazi wabaga ku isi, Nowa yari amaze imyaka magana atandatu avutse. 7Nowa yinjirana muri iyo nkuge n'abana be n'umugore we n'abakazana be, ngo aticwa n'amazi y'umwuziire. 8Mu matungo, no mu nyamaswa zitazira, oo mu zizira, oo mu nyoni n'ibisiga, no mu bikururuka hasi byose, 9bibiri bibiri birinjira bisanga Nowa mu nkuge, ikigabo n'ikigore, uko Imana yamutegetse. 10Maze iyo minsi irindwi ishize, amazi y'umwuziire asandara mu isi.

11Mu mwaka wa magana atandatu w'ubukuru bwa Nowa, mu kwezi kwa kabiri, ku munsu wako wa cumi n'irindwi, amasoko y'ikuzimu yose arazibuka, imigomero yo mu ijuru yose iragomorerwa. 12Imvura imara iminsi mirongo ine igwa mu isi, ku manywana nijoro. 13Kuri uwo munsu Nowa yinjirana muri ya nkuge na Shemu na Hamu na Yafeti abana 00, n'umugore we, n'abakazana be, ukora ari batatu. 14Binjirana n'inyamaswa zose nk'uko amoko yazo ari, n'amatungo yose nk'uko amoko yayo ari, n'ibikururuka hasi byose nk'uko amoko yabyo ari, n'ibisiga byose nk'uko amoko yabyo ari, n'inyoni zose n'ibifite amababa byose. 15Birinjira bisanga Nowa mu nkuge, bibiri bibiri mu bifite umubiri byose birimo umwuka w'ubugingo. 16Ibyinjye byari ikigabo n'ikigore byo mu bifite umubiri byose, uko Imana yamutegetse. Uwitaka amukingiranyemo.

17Umwuziire umaze mu isi iminsi mirongo ine, amazi aragwira aterura ya nkuge, ishira hejuru y'isi. 18Amazi arakwira cyane arushaho kugwira cyane mu isi, ya nkuge iteremba ku mazi. 19Amazi arushaho gukwira cyane mu isi, imisozi miremire yose yo munsu y'ijuru ryose irarengerwa. 20Amazi agera mu kirere hejuru nka mikono cumi n'itanu, imisozi irarengerwa. 21Bifite umubiri byose byigenze ku isi birapfa, uherye ku nyoni n'ibisiga, n'amatungo n'inyamaswa, n'ibikururuka hasi byose n'abantu bose. 22Bifite umwuka w'ubugingo mu mazuru byose, ibiri ku butaka byose, birapfa. 23Bifite ubugingo byose biri ku butaka birarimbuka, uherye ku bantu n'amatungo, n'ibikururuka n'inyoni n'ibisiga byo mu kirere, bitsembwa mu isi. Nowa wenyine arokokana n'ibyo yari kumwe na byo muri ya nkuge. 24Amazi amara iminsi ijana na mitongo itanu agikwiriyeye cyane mu isi.

Umwuziire urakama, Nowa asohoka mu nkuge

8 Imana yibuka Nowa n'ibifite ubugingo byose n'amatungo yose byari kumwe na we mu nkuge, Imana izana umuyaga ku isi amazi atangira gukama. 2Amasoko y'ikuzimu araziba, imigomero yo mu ijuru iragomerwa, imvura iva mu

ijuru iricwa. 3 Amazi.. asubirayo, ava ku butaka ubudasiba, ya minsi ijana. na mirongo itanu ishize, amazi aragabanuka. 4 Mu kwezi kwa karindwi, ku munsu wako wa cumi n'irindwi, ya nkuge ihagarara ku misozi ya Ararati. • Amazi agabanuka ubudasiba ageza ku kwezi kwa cumi, mu kwezi kwa cumi ku muriši wako wa mbere, impinga z'imisozi ziraboneka.

6 Minsi mirongo ine ishize, Nowa akingura idirishya ryo mu nkuge yabijije, 7 yohereza igikona, kirajarajara, kugeza aho amazi yakamiye ku isi. • Maze yoherereza inuma kugira ngo amenye yuko amazi agabanutse ku isi. 9 Maze ntiyabona aho ishingira ikirengere cyayo imugarukaho ku nkuge, kuko amazi yaritakiriye ku isi yose, ayisingirira ukuboko arayenda, ayisubiza mu nkuge. 10 Asiba iminsi irindwi, yongera kohereza iyo noma kuya mu nkuge, 11 igaruka aho ari nimugoroba, ifite ikibabi kibisi cy'umunzenze mu kanwa kayo, icyo yakuye ku giti. Bituma Nowa amenya yuko amazi agabanutse ku isi. 12 Asiba indi minsi irindwi, yohereza ya noma, ntiyasubira kumugarukaho.

13 Mu mwaka wa magana atandatu n'umwe, mu kwezi kwa mbere, ku munsu wako wa mbere, amazi akama mu isi. Nowa akuraho igipfundikiye ya nkuge, araraba, abona ubulaka bwumye. 14 Mu kwezi kwa kabiri, ku munsu wako wa makumyabiri... n'irindwi, isi iruma.

15 Imana ibwira Nowa iti 16 "Sohokana mu nkuge n'umugore wawe n'abana bawe n'abakazana. bawe. 17 Kandi usohokane ibibaho byose muri kumwe, byo mu bifite umubiri byose, inyoni n'ibisiga n'amatungo n'ibikururuka hasi byose, kugira ngo bibyarire mu isi cyane byororoke bigwire mu isi." 18 Nowa asohokana o'abana be n'umugore we n'abakazana. be, 19 amatungo yose n'inyamaswa zose n'ibikururuka byose, n'inyoni zose n'ibisiga byose, ibyigenza ku isi byose nk'uko amoko yabyo ari, bisohoka muri ya nkuge.

20 Nowa yubakira Uwitaka igicaniro, atoranya mu matungo yose no mu nyamaswa zose zitazira no mu nyoni n'ibisiga bitazira, atambira kuri icyo gicaniro ibitambo byoswa. 21 Uwitaka ahumirirwa n'umubabwe, Uwitaka arubwira ati "Sinzongera ukundi kuvuma ubutaka ku bw'abantu, kuko gutekereza kw'imitima

y'abantu... ari kubi, uhereye mu bwana bwabo, kandi sinzongera kwica ibifite ubugingo byose nk'uko nakoze. 22 Isi ikiriho, ibiba n'isarurwa, n'irubeho n'ubushyufhe, n'impeshyi n'urugaryi, n'ama nywa n'ijoro, ntibizashira." 1

Imana isezeranira Nowa isezerano

9 Imana iha umugisha Nowa n'abana be, irababwira iti "Mwororoke, mugwire, mwuzure isi. 2 Inyamaswa 20 mu isi zose n'inyoni n'ibisiga byo mu kirere byose bizabagirira ubwoba, bizabatanya. Murabihawe byo n'ibyuzuye ku butaka byose, n'amafi yo mu nyanja yose. 3 Ibyigenza byose bifite ubugingo bizaba ibyokurya byanyu, mbibahaye byose nk'uko nabahaye ibimera bibisi... 4 Ariko ntumukaryane inyama n'ubugingo bwayo, ni bwo maraso yayo. • Kandi amaraso yanyu, amaraso y'ubugingo bwanyu, sinzabura kuyahorera. Nzayahorera inyamaswa zose kandi umuntu na we nzayahorera ubugingo bw'umuntu; nzabahorera undi muntu... wese. 6 Uvushije amaraso y'umuntu, amaraso ye azavushwa n'abantu, kuko Imana yaremye umuntu. afitte ishusho yayo.

7 "Namwe mwororoke mugwire, mubyarire cyane ruru isi, mugwiremo. "

8 Imana ibwirana. Nowa n'abana be iti 9 "Ubwanyje nkomeje isezerano ryanjye namwe n'urubyaroro. rwanyu. ruzakurikira ho, 1. n'ibifite ubugingo byose muri kumwe, inyoni n'ibisiga n'amatungo, n'inyamaswa 20 mu isi zose hamwe namwe, ibisohotse mu nkuge byose, inyamaswa zo mu isi zose. 11 Ndashyize isezerano ryanjye namwe: ibifite umubiri byose ntibizongera: kurimburwa n'amazi y'umwuzure, kandi ntihazabaho ukundi umwuzure urimbura isi." 12 Imana iravugaga iti "Iki ni cyo kimenyetso. cy'isezerano nsezeranye namwe n'ibifite ubugingo byose muri kumwe, kugeza ibihe byose. 13 Nshyize umuheto wanjye mu gicu, ni wo mukororombya, uzaba ikimenyetso: cy'isezerano ryanjye n'isi. 14 Nuko ubwo nzajya zana igicu hejuru y'isi, umukororombya uzabonekera muri cyo, 15 nyanjye nzajya nibuka isezerano riri hagati yanjye namwe n'ibibaho bifite umubiri byose: amazi ntakongere kuba umwuzure urimbura ibifite umubiri byose. 16 Umukororombya uzaba mu gicu, nanjye nzajya

9.1: Itang 1.28 9.4: Itang 7.26-27; 17.10-14; Lewi 19.26; Guteg 12.16,23; 15.23

9.6: Itang 1.26; Kuva20.13 9.7: Itang 1.28

nywureba kugira ngo nibuke isezerano rihoraho, ry'Imana, n'ibibaho. bifite umubiri byose biri mu isi." 17Imana ibwira Nowa iti "Icyo ni cyo kimenyetso cy'isezerano nakomeje riri hagati yanjye n'ibifite umubiri byose biri mu isi."

18 Bene Nowa basohotse mu nkuge ni Shemu na Hamu na Yafeti... Hamu ni se wa Kanani... "9 Abo uko ari batatu ni bo Nowa yabyaye, ari bo bakomotsweho n'abakwirye mu isi yose.

20 Nowa atangira guhinga ubutaka ataramu uruzabibu, 21anywa vino y' yarwo arasinda, yambarira ubusa mu ihema ry'e. 21Hamu se wa Kanani abona se yambaye ubusa, abibwira bene se bari hanze. 23Shemu na Yafeti benda umwambaro. bawushyira ku bitugu byabo bombi, bagenza imigongo batwikira ubwambure. bwa se, kandi kuko bari bamuteye imigongo ntibarara ubwambure. bwe. 24Nowa arasinduka, amenya ibyo umuhererezi we yamugiriyeye. 2s Aravuga ati

"**Kanani avumwe,**

Azabe umugaragu w'abagaragu
kuri bene se."

26Kandi ati

"Uwiteka ahimbazwe,
Ni we Mana ya Shemu,
Kanani abe umugaragu we.

27Imana yagure Yafeti,
Abe mu mahema ya Shemu,
Kaniini abe umugaragu we."

28 Hanyuma ya wa mwuzufu, Nowa amara imyaka magana atatu na mirongo itanu. 2. Iminsi yose Nowa yaranye ni imyaka magana urwenda na mirongo itanu, arapfa.

Urubyaro rwa bene Nowa
(J Ngoma 1.5-23)

10 Uru ni urubyaro rwa bene Nowa, ni bo Shemu na Hamu na Yafeti, babyaye abana hanyuma ya wa mwuzure.

2 Bene Yafeti ni Gomeri na Magogi, na Madayi na Yavani na Tubali, na Mesheki na Tirasi... 3Bene Gomeri ni Ashikenazi na Rifati na Togaruma. 4Bene Yavani ni Elisha na Tarushishi, na Kitimu na Dodanimu. 5Abo ni bo bagabiwe ibirwa by'abanyamahanga. nk'uko ibihugu byabo biri, umuntu wese nk'uko ururimi rwabo rumeze, nk'uko imiryango yabo iri, nk'uko amahanga yabo ari.

6 Bene Hamu ni Kushi na Misirayimu, na Puti na Kaniini. 7Bene Kushi ni Seba na Havila, na Sabuta na Riima na Sabuteka, bene Riima ni Sheba na Dedani. 8Kandi Kushi yabyaye Nimurodi, atangira kuba umunyamaboko mu isi. •Yari umuhigi w'umunyamaboko imbere y'Uwiteka, ni cyo gituma bavuga bati "Nka Nimurodi, wa muhigi w'umunyamaboko imbere y'Uwiteka." 10Ibihugu yimyemo ubwa mbere ni Babeli na Erek, na Akadi n'i Kalune mu gihugu cy'i Shinari... "Ava muri icyo gihugu ajya muri Ashuri, yubaka i Nineve n'i Rehobotiru n'i Kala, 12n'i Reseni iri hagati y'i Nineve n'i Kala (\$O ni ho wa mudugudu ukomeye).

13 Misirayimu yabyaye Abaludi n' Abanani, n' Abalehabi n' Abanafutuhi, 14n' Abapatirisi n' Abakasiluhi (ni bo bakomotsweho n' Abafilisitiya), yabyaye n' Abakafutori. ..

15 Kaniini yabyaye impfura ye Sidoni na Heti... 16Yabyaye n' Abayebusi n' Abamori n' Abagirugashi, 17n' Abahivi n' Abaruki n' Abasini, 18n' Abanyaru vadi n' Abasemari n' Abahamati, ubwa nyuma imiryango y' Abanyakaniini irakwira. .. Urugabano rw' Abanyakaniini rwaheraga i Sidoni, rukagenda rwerekeje i Gerari rukageza i Gaza, rukagenda rwerekeje i Sodomu n'i Gomora, na Adima n'i Seboyirnu rukageza i Lesha. 20Abo ni bo buzukuruza ba Hamu, nk'uko imiryango yabo iri, nk'uko indimi zabo ziri, nk'uko ibihugu byabo biri, nk'uko amahanga yabo ari.

21 Na Shemu, mukuru wa Yafeti, sekuruza w'urubyaro, rwa Eberi rwose, na we abyara abana. 22Bene Shemu ni Elamu na Ashuri, na Arupakisadi na Ludi na Aramu. 23Abana ba Aramu ni Usi na Huli, na Geteri na Mashi... 24Arupakisadi yabyaye Shela, Shela yabyaye Eberi. 25Eberi yabyaye abahungu babiri: umwe yitwa Pelegi kuko mu gihe cy'e arimo isi yagabanirijwemo, kandi murumuna we yitwa Yokitani. 26Y okitani yabyaye Alu-modadi na Shelefu, na Hasarumaveti na Yera, 27na Hadoramu na Uzali na Dikila, 28na Obalu na Abimayeli na Sheba, 2. na Ofli na Havila na Yobabu. Abo bose ni bene Yokitani. 30Urugabano rw'ibihugu cyabo rwaheraga i Mesha, rukagenda rwerekeje i Sefarti, rukageza ku musozi

w'iburasirazuba. 3IAbu ni bo buzukuruza ba Shemu, nk'uko imiryango yabo iri, nk'uko indimi zabo ziri, mu bihugu byabo no mu mahanga yabo.

32Iyo ni yo miryango ya bene Nowa nk'uko yabyaranye mu mahanga yabo, muri bo ni ho amahanga yose yagabani-rijwe mu isi hanyuma ya wa mwuzure.

Imana inyuranya **indimi** z'abantu

11 Isi yose yari ifite ururimi runwe n'amagambo amwe. 'Bagenda berekeye iburasirazuba, babona ikibaya kiri mu gihugu cy'i Shinari, barahatira. 3Barabwirana bati "Mureke tubumbe amatafari, tuyotse cyane. ••Kandi bagiraga amatafari mu cyimbo cy'amabuye, baka-yafatanisha ibumba mu cyimbo cy'ibyondo. 4 Baravuga bati "Mureke twiyubakire umudugudu n'inzu y'amatafari ndende, izagere ku ijuru, kugira ngo twibonere izina rimenyekana, twe gutatira gukwi-**ra mu isi yose."**

5 Uwiteka amanurwa no kureba umudugudu n'inzu ndende, abana b'abantu bubatse. 6 Uwiteka aravuga ati "Dore aba ni ubwoko bumwe n'ururimi rumwe, ibyo ni byo babanje gukora none ntakizabananira gukora bagishatse. 7Reka tumuke tuhahindurire ururimi rwabo, rubemo nyinshi zinyuranye, be kumvane." 8Uwiteka abatataniriza gukwira mu isi yose, barorerera kubaka wa mudugudu. 9Ni cyo cyatumye witwa Babe li, kuko ari yo Uwiteka yahinduriye ururimi rw'abo mu isi bose, rukavamo nyinshi zinyuranye, kandi ari yo yabakuriyeyo, akabata-taniriza gukwira mu isi yose.

Urubyaro rwa Shemu

(1 Ngomo 1.24-27)

10Uru ni rwo rubyaro rwa Shemu. Shemu yamaze imyaka ijana avutse, abyara Arupakisadi mu mwaka wa kabiri wa mwuzure ushize. 11Amaze kubyara Arupakisadi, Shemu arongera amara imyaka magana atanu, ayibyaramo abahungu n'abakobwa.

12Arupakisadi yamaze imyaka mirongo itatu avutse, abyara Shela. 13Amaze kubyara Shela, Arupakisadi aJ'ongera amara imyaka magana ane n'itatu, ayibyaramo abahungu n'abakobwa.

14Shela yamaze imyaka mirongo itatu avutse, abyara Eberi. 15 Amaze kubyara Eberi, Shela arongera amara

imyaka magana ane n'itatu, ayibyaramo abahungu n'abakobwa.

16Eberi yamaze imyaka mirongo itatu n'ine avutse, abyara Pelegi. 17Amaze kubyara Pelegi, Eberi arongera amara imyaka magana ane na mirongo itatu, ayibyaramo abahungu n'abakobwa.

18Pelegi yamaze imyaka mirongo itatu avutse, abyara Rewu. 19Amaze kubyara Rewu, Pelegi arongera amara imyaka magana abiri n'icyenda, ayibyaramo abahungu n'abakobwa.

20Rewu yamaze imyaka mirongo itatu n'ibiri avutse, abyara Serugi. 21Amaze kubyara Serugi, Rewu arongera amara imyaka magana abiri n'irindwi, ayibyaramo abahungu n'abakobwa.

22Serugi yamaze imyaka mirongo itatu avutse, abyara Nahori. 23Amaze kubyara Nahori, Serugi arongera amara imyaka magana abiri, ayibyaramo abahungu n'abakobwa.

24Nahori yamaze imyaka makumyabiri n'icyenda avutse, abyara Tera. 25 Amaze kubyara Tera, Nahori arongera amara imyaka ijana na cumi n'icyenda, ayibyaramo abahungu n'abakobwa.

Kuvuka kwa Aburamu

26Tera yamaze imyaka mirongo irindwi avutse, abyara Aburamu na Nahori na Harani.

27Uru ni rwo rubyaro rwa Tera. Tera yabyaye Aburamu na Nahori na Harani, Harani yabyaye Loti. 28Harani apfira aho Tera se ari, mu gihugu yavukiyemo, ahitwa Uri y'Abakaludaya. 29Aburamu na Nahori bararongora, umugore wa Aburamu yitwa Sarayi, umugore wa Nahori yitwa Miluka, umukobwa wa Harani, ni we se wa Miluka na Yisika. 30 Sarayi yari ingumba, ntiyari afite umwana.

31Tera ajoya Aburamu umwana we na Loti mwene Harani umwuzukuru we, na Sarayi umukazana we, umugore wa Aburamu umuhungu we, bava muri Uri y'Abakaludaya barajyana, bavanwayo no kujya mu gihugu cy'i Kanani, bagera i Harani barahatira. 32Minsi Tera yaranye ni imyaka magana abiri n'itanu. Tera apfira i Harani.

Uwiteka yohereza Aburamu i Kanini

12 Uwiteka ateguka Aburamu ati "Va mu gihugu cyanyu, uSigeumuryango wanyu n'inzu ya so, ujye mu gihugu

nzakwerekwa. 2Nzaguhindura ubwoko bu-Komeye, nzagaha umugisha, nzogeza izina ryawe, uzabe umugisha. 3Kandi nzaha umugisha abakwifuriza umugisha, kandi uzakuvuma nzamuvuma, kandi muri wowe ni mo imiryango yose yo mu isi izaberwa umugisha."

4 Aburamu aragenda nk'uko Uwitaka yamutegetse, Loti ajyana na we. UJ:>wo yavaga i Harani, Aburamu yari amaze imyaka mironko irindwi n'itanu avutse. •Aburamu ajyana Sarayi umugore we, na Loti utuhungu wabo, n'ubutunzi bwose bari batunze, n'abantu barokaye i Harani. Bavanwayo no kujya mu gihugu cy'i Kanani, Kanani ubwabo ni ho basohoye. 6Aburamu anyura muri icyo gihugu, agera abitwa i Shekemu, abari igiti cyitwa umwe-10ni cya More. Muri icyo gihe Umuruyakaniini yari muri icyo gihugu. 7Uwitaka abonekera Aburamu aramubwira ati "Uru-byaro rwawe nzaruhya iki gihugu." Yubakiraye igicaniro Uwitaka wamubonye. 8Avayoye aya ku musozo w'iruhande rw'iburasirazuba rw'i Beteli, abamba ihema rye. Beteli iri iruhande rw'iburasirazuba, na Ayi iri iruhande rw'iburasirazuba, yubakiraye Uwitaka igicaniro, yambaza izina ry'Uwitaka. 9Aburamu akomeza kugenda yerekeje i Negebu.^h

Aburamu na Sarayi baja muri Egipta

10 Inzara itera muri icyo gihugu, Aburamu aramutuka, aya muri Egipta asuhukiraye, kuho inzara yari nyinshi muri icyo gihugu. 11Ari bugufi bwo gusohora muri Egipta, abwira Sarayi umugore we ati "Dore nzi yuko uri umugore w'igikundi, 12uko Abanyegiputa nibakubona bazavuye bati 'Uyu ni umugore we', maze banyice nawe bagukizye. 13Ndakwiringinze, uzajye ubawira uti 'Ndi mushiki we', kugira ngo ngirirwe neza ku bwawe, ukirishe ubugingo bwanjye." 14 Aburamu ageze muri Egipta, Abanyegiputa bareba uko wa mugore ari mwiza cyane. 15Abaturare ba Farawo baramureba baramumushimira, wa mugore ajyanywe kwa Farawo. 16Agirira Aburamu neza ku bwa Sarayi, kandi yari afite intama n'inka n'indogobe z'ingabo, n'abagaragu n'abaja n'indogobe z'ingore n'ingamiya.

17 Uwitaka abanisha Farawo n'inzu ye ibyago bikomeye, amuhora Sarayi umugore wa Aburamu. 18Farawo abamagaza Aburamu aramubaza ati "Icyo wanguziye iki ni iki? Ko utambwira yuko ari umugore wawe? 19Ni iki cyatumye umbwira ko ari mushiki wawe, nanjye nkamwenda nkamugira umugore wanjye? Nuko nguyu umugore wawe mujyane wigendere." 2.Farawo amuha abantu bo kumherekeza, bamuherekezanya n'umugore we n'ibyo yari afite byose.

Aburamu na Loti baratandukana

13 Aburamu avana muri Egipta n'umugore we n'ibye byose, na Loti, ajyana na we, baja i Negebu. 2Aburamu yari afite ubutunzi, bwinshi bw'amatungo n'ifeza n'izababu. 3Aragenda, ava i Negebu agera i Beteli, agera abo mbere yabanje kubamba ihema rye, hagati y'i Beteli na Ayi, abari igicaniro yubate mbere. Aburamu yambarizaba izina ry'Uwitaka.

5 Kandi na Loti wagananaga na Aburamu, yari afite imikumbi n'amashyamba n'amabema. 6Icyo gihugu, nticyabakwirirye kugituranamo, kuko ubutunzi bwabo bwari bwinshi, bibabuzaga guturana. 7Habaho intonganya z'abashumba b'inka, za Aburamu n'ab'iza Loti, kandi muri icyo gihe Abanyakaniini n'Abafarizi babaga muri icyo gihugu.

8 Aburamu abwira Loti ati "He kubaho intonganya kuri jye nawe, no ku bashumba bacu, kuho turi abavandimwe. 9Mbese igihugu cyose ntikiri imbere yawe? Ndakwiringinze tandukana nanjye. Nuhitamo kujya ibumoso nanjye nzajya iburyo, cyangwa nuhitamo kujya iburyo nanjye nzajya ibumoso."

10 Loti aramburako amaso, abona ikibaya cyo ku ruzi Yorodani cyose, yuko kinewe hose hose. Uwitaka atararinbura i Sodomu n'i Gomora, icyo kibaya kugeza i Sowari cyari kimeze nka ya ngobyi y'Uwitaka, nk'igihugu cya Egipta. 11Nuko Loti yihitamo ikibaya cyose cyo kuri Yorodani, aya iburasirazuba, baratandukana, 12Aburamu atura mu gihugu cy'i Kanani, Loti atura mu midugliro yo muri cya kibaya, yimura ihema rye, agera i Sodomu. 13Kandi Abasodomu bari babi, bari abanyabyaha bacumura ku Uwitaka cyane.

12.1: Iby.k 7.2-3; Heb 11.8 12.3: 0.13.8 12.7: Iby.k 7.5; 0.13.16 12.13: Jt.ng 20.2; 26.7

13.10: It.ng 2.10

^h Negebu ni igihugu cy'ikusi y'j Kanani: reba Itang 13.14.

14 Loti amaze gutandukana na Aburamu, Uwiteka abwira Aburamu ati "Rambura amaso urebe, uhare aho uri hano, ikasikazi n'ikusi, i n'ihurasirazuba n'iburengerazuba. 15 Igihugu cyose ubonye ni wowe nzagaha n'uruburyo rwawe iteka ryose. 16 Kandi nzagwiza uruburyo rwawe ruhwane n'umukungugu wo hasi. Umuntu... yashobora kubara umukungugu wo hasi, uruburyo rwawe na rwo rwazabarika. 17 Haguruka ugende, unyure muri iki gihugu mu burebure bwacyo no mu bugari bwacyo, kuko ari wowe nzagaha." 1. Aburamu yimura ihema rye aragenda, atura ku bitu byitwa imyeloni bya Mamure biri i Heburoni, yubakirayo Uwiteka igicaniro.

Loti afatwa mpiri, Aburamu aramurengerera

14 Ku ngoma za Amurafeli, umwami w'i Shinari, na Ariyoki umwami, wa Elasari, na Kedorulawomeri umwami wa Elamu, na Tidalj umwami w'i Goyimu, 2 abo bami barwanije Bera umwami w'j Sodomu, na Birusha umwami w'j Gomora, na Shinabu umwami wa Adima, na Shemeberi umwami w'i Seboyimu, n'umwami w'i Bela (ni ho Sowari). 3 Abo bose bateranira mu gikombe cya Sidirnu (aho ni ho Nyanja y'Umunyu). 4 Bamaze imyaka cumi n'ibiri bakorera Kedorulawomeri, mu mwaka wa cumi n'itatu baragoma. 5 Mu mwaka wa cumi n'ine, Kedorulawomeri n'abami bari kumwe na we baraza, baneshereza Abarafa muri Ashiteroti Karunayimu, baneshereza n'Abasuzi i Hamu, baneshereza n'Abemi i Shavekiriyatayimu, 6 baneshereza n'Ababori ku musozi wabo Seyiri, baraburukana babageza muri Eliparani, iri hafi y'ubutayu... 7 Basubiraye, bagera muri Enimishipati (ni ho Kadeshi), banesha Abamaleki mu gihugu cyabo cyose, n'Abamori batuye Hasasonitamari..

8 Maze hatabara umwami w'i Sodomu, n'umwami w'j Gomora, n'umwami wa Adima, n'umwami w'j Seboyimu, n'umwami w'i Bela (ni ho Sowari), bashingira urugamba mu gikombe cya Sidimu. 9 Barwanya Kedorulawomeri umwami wa Elamu, na Tidalj umwami w'j Goyimu, na Amurafeli umwami w'j

Shinari, na Ariyoki umwami wa Elasari, abane barwanya abatanu. 10 Kandi icyo gikombe cya Sidimu cyari cyuzuyemo imyobo irimo ibumba, abami b'i Sodomu n'i Gomora barabunga bagwamo, abacitse ku icumu babungira ku musozi. 11 Banyaga ibintu by'i Sodomu n'i Gomora n'ibyokurya byabo byose, baragenda. 12 Na Loti bamufatiraye mpiri, umuhungu wabo wa Aburamu wari utuye i Sodomu, banyaga ibintu bye barigendera.

13 Haza umuntu umwe wacitse ku icumu, abibwira Aburamu Umuhebura-yo. Yari atuye ku bitu byitwa imyeloni bya Mamure Umwamori, mwene se wa Eshikoli na Aneri, bari basezeranye na Aburamu. 14 Aburamu yumvise yuko mwene wabo yafashwe mpiri, atabarana n'umutwe we wigishijwe kurwana, bavukiye mu rugo rwe, magana atatu. na cumi n'umunani barabakurikira bagera i Dani. 15 Aburamu n'abagaragu be bigabanyamo. imitwe nijoro barabatera, barabanesha, baraburukana babageza i Hoba, iri ibumoso bw'i Damasiko. 16 Agarura iminyago yose, na Loti mwene wabo n'ibye, n'abagore na bo n'abandi bantu.

17 Atabarutse avuye gutsinda Kedorulawomeri n'abandi bami bari kumwe na we, umwami w'i Sodomu amusanganirira mu gikombe Shave (ni cyo gikombe cy'umwami). 18 Kandi Melikisedeki umwami w'i Salemu azana imitsima na vino, yari umutambyi w'Imana. Isumbavyose. 19 Amuhesha umugisha ati "Aburamuahabwe umugisha n'Imana Isumbavyose, nyir'ijuru.. n'isi, 20 kandi Imana Isumbavyose ihimbazwe, yakugabije ababisha bawe." Nuko Aburamu amuha kimwe mu icumi cya byose.

21 Umwami w'i Sodomu abwira Aburamu ati "Mpa abantu, ibintu ubyijyanire."

22 Aburamu asubiza umwami w'i Sodomu ati "Ndahirishirije Uwiteka kumani-ka ukuboko kwanjye, ni we Mana Isumbavyose, nyir'ijuru n'isi, 23 yuko ntazatwara akadodo cyangwa agashyamba k'inkweto ko mu byawe, kugira ngo utibwira uti 'Ni jye utungishije Aburamu.' 24 Keretse gusa wishyura iripamba nabaye abagaragu. banjye, kandi uhe abo twatabaranye umugabane. Aneri na Eshikoli na Mamure bo bajyane umugabane wabo."

Aburamu yizera Uwiteka; Uwiteka
amusezeranya isezerano

15 Hanyuma y'ibyo, ijambo ry'Uwiteka riza kuri Aburamu, mu iye-rekwa riti "Aburamu, witinya ni jye ngabo igukingira, uzagororerwa ingororano ikomeye cyane."

2 Aburamu aramubaza ati "Mwami Uwiteka, uzangororerwa iki ko ngenda ndi incike, kandi uzazungura urugo rwanjye ari Eliyezeri Umunyadamasiko?" 3 Ati "Dore nta rubyaro wampaye, kandi uwavukiye mu rugo rwanjye azaragwa ibyanjye."

4 Maze ijambo ry'Uwiteka riza kuri we riti "Uwo si we uzaragwa ibyawe, ahubwo uzakomoka ku rukiryi rwawe ni we uzabiragwa." 5 Aramusohokana aramubwira ati "Rarama urebe ijuru, ubare inyenyeri niba wabasha kuzibara." Ati "Urubyaro rwawe ni ko ruzangana."

6 Nuko yizera Uwiteka, abimuhwaniriza no gukiranuka.

7 Aramubwira ati "Ni jye Uwiteka wakuvaniye muji Uri y'Abakaludaya ku-gira ngo m:akurage iki gihugu."

8 Aramubaza ati "Mwami Uwiteka, icyamenyesha yuko azakiragwa ni iki?"

9 Aramusubiza ati "Enda iriza y'inka imaze imyaka itatu ivutse, n'ibuguma y'ihene imaze imyaka itatu, n'impfizi y'intama imaze imyaka itatu, n'intungura imwe, n'icyana cy'inuma." 10 Maze yenda ibyo byose abicamo kabiri, arabyerekeranya, keretse za nyoni ni zo atagabanyije. 11 Inkongoro zagwaga ku mirambo, Aburamu, akazigurutsa.

12 Ku kirengereanga Aburamu asinzira ubuticura, uhwoba butewe n'umwijima w'icuraburindi buramufata. 13 Uwiteka abwira Aburamu ati "Menya neza yuko urubyaro rwawe ruzaba abashyitsi mu gihugu kitari icyabo, bazakorera ab'aho, na bo bazabababaza imyaka magana ane. 14 Nanjye nzacira ho iteka iryo shyanga bazakorera, ubwa nyuma bazarivamo banyemo ubutumzi; bwinshi. "Ariko wehoho uzasanga ba sogokuruza amahoro, uzahambwa ushaje neza. 15 Ubuvivi bw'abazajyayo ni bwo buzagaruka ino, kuko gukiranirwa kw'Abamori kutaruzura."

17 Maze izuba rirenze hatakibona, ikome ricumba n'urumuri rwaka binyura

hagati ya bya bice. 18 Kuri uwo muni Uwiteka asezeranya Aburamu isezerano, ati "Urubyaro rwawe nduhaye iki gihugu, uhereye ku ruzi rwa Egiputa ukageza ku ruzi runini ari rwo Ufurate, 19 igihugu cy'Abakeni n'icy'Abakenizi n'icy'Abakadimoni, 20 n'icy' Abaheti n'icy' Abaferizi n'icy' Abarafa, 21 n'icy' Abamori n'icy' Abanyakanarn, n'icy' Abagirugashi n'icy' Abayebusi."

Aburamu acyura Hagari; na we asuzugura Sarayi, maze Sarayi
aramwirukana

16 Sarayi umugore wa Aburamu nti-bari babyaranye, kandi yari afite umuja w'Umunyegiputakazi witwaga Hagari. 2 Sarayi abwiru Aburamu ati "Dore Uwiteka, yanyirnye urubyaro. Ndakwinginze gira umuja wanjye inshoreke, ahari nazabonera urubyaro kuri we." Aburamu yumvira Sarayi, 3 Nuko Aburamu amaze imyaka cumi atuye mu gihugu cy'i Kananani, Sarayi umugore we, ajyana Hagari Umunyegiputakazi umuja we, amushyingingira Aburamu umugabo we. 4 Aryamana na Hagari asama inda, abonye yuko asamye inda, bimuszuguzwa. nyirabuja.

5 Sarayi abwira Aburamu ati "Guherurwa kwanjye kube kuri wowe, ko nashyize umuja wanjye mu gituzo cyawe, maze abonye yuko asamye inda biramunszuguzwa. Uwiteka abe ari we uducira urubanza wowe nanjye."

6 Aburamu asubiza Sarayi ati "Dore umuja wawe mwitegekere, umugire uko ushatse kose." Sarayi amugirira nabi, na we aramuhunga.

7 Marayika w'Uwiteka amubonekera mu butayu, ari hafi y'isoko yo mu nzira ijya i Shuri. 8 Aramubaza ati "Hagari muja wa Sarayi, urava he ukajya he?" Aramusubiza ati "Mpunze, mabuja Sarayi."

9 Marayika w'Uwiteka aramubwira ati "Subirayo kwa nyokobuja, wemere ibyo akugirira." 10 Marayika w'Uwiteka arongerera aramubwira ati "Nzagwiza cyane urubyaro rwawe, rwe kubarika." 11 Marayika w'Uwiteka arongerera aramubwira ati "Dore, uratwite uzabyara umuhungu, uzamwite Ishimayeli, i kuko Uwiteka yumvise kubabazwa kwawe. 12 Hagati ya-abantu azamera nk'iraparage, azagira undi

15.5: Rom 4.18; Heb 11.12 15.6: Rom 4.3; Gal 3.6; Yak 2.23 15.12: Yobu 4.13, 14
15.13: Kuva 1.1-14; Ibyak 7.6 15.14: Kuva 12.40-41; Ibyak 7.7 15.18: Ibyak 7.5

J Ishimayeli risobanurwa ngo Imana irumva.

muntu wese umubisha we, n'abandi bose bazamugira umubisha wabo, azatura imbere ya bene se bose."

13 Ahimba Uwitika wavuganye na we izina ati "Uri Imana ireba." Ati "Mbese Indeba nayiboneye na hano?" 14Ni cyo cyatumye rya riba ryitwa Iriba rya Lahayiroyi, riri hagati y'i Kadeshi n'i Beredi.

15 Aburamu abyarana na Hagari umuhungu. Aburamu yita umuhungu we Hagari yabyaye, Ishimayeli. 16 Aburamu yari amaze imyaka mirongo inani n'itandatu avutse, ubwo yabyaranaga na Hagari Ishimayeli.

Imana ihindura amazina ya
Aburamu na Sarayi

17 Aburamu amaze imyaka mirongo urwenda n'icyenda avutse, Uwitika aramuboneka aramubwira ati "Ni jye Mana Ishoborabyose, ujye ugendera imbere yanjye kandi utungane rwose. 2 Nanjye ndasezerana isezerano ryanjye nawe, nza-kugwiza cyane." 3 Aburamu arubama, Imana irarubwira itari 4 "Dore isezerano ryanjye ubwanjye ndariguhaye, nawe uzaba sekuruza w'amahanga menshi. 'Kandi ntuzitwa ukundi Aburamu, ahubwo wiswe Aburahamu kuko nkugize sekuruza w'amahanga menshi. 6 Kandi nzakororotsa cyane, nzatuma amahanga agukomokaho, n'abami bazagukomokaho.

7 "Kandi nzakomeza isezerano ryanjye nawe n'urubyaro rwawe ruzakurikiraho, rigeze ibihe byose, ribe isezerano rihoraho, kugira ngo nkubere Imana wowe n'urubyaro rwawe ruzakurikiraho. 8 Kandi wowe n'urubyaro rwawe ruzakurikiraho, nzabaha igihugu cy'ubusuhuke bwawe, igihugu cy'i Kaniini cyose kuba gakondo yiteka, nanjye nzaba Imana yabo."

Imana ishyiraho gukebwa ho
ikimenyetso cy'isezerano ryayo

9 Imana yongera kubwira Aburahamu iti "Nawe uzakomeze isezerano ryanjye, wowe n'urubyaro rwawe ruzakurikiraho kugeza ibihe byabo byose. I-Iri ni ryo sezerano ryanjye muzakomeza, riri hagati yanjye namwe n'urubyaro rwawe ruzakurikiraho, umugabo wese muri mwe azakebwa. 1 Muzakebwa umunwa w'ibyo

mwarnbariye, kizaba ikimenyetso cy'isezerano ryanjye namwe. 12 Umuhungu wese muri mwe uzaba amaze iminsi munani avutse azakebwa, bigeze ibihe by'ingoma zanyu zose. Uzaba avukiye mu rugo rwawe, cyangwa utari uwo mu rubyaro rwawe waguzwe n'ifeza n'abanyarnahanga, 13 uvukira mu rugo rwawe n'uwaguzwe igiciro bakwiriye gukebwa, kandi isezerano ryanjye rizaba ku mbiri zanyu, ribe isezerano rihoraho. 14 Kandi umugabo utakebwe umunwa w'icyo yambariye azakurwa mu bwoko bwe, azaba yishe isezerano ryanjye."

Imana isezeranya yuko Sara
azabyara umuhungu

15 Imana yongera kubwira Aburahamu iti HSarayi umugore wawe ntukamwite ukundi Sarayi, ahubwo ujye umwita Sara. 16 Nanjye nzamuha umugisha kandi nzaguha umwana w'umuhungu kuri we. Nzamuha umugisha koko kandi azaba nyirakuruza w'amahanga, abami b'amahanga bazakomoka kuri we."

17 Maze Aburahamu arubama, araseka aribaza ati "Mbese umwana azabyarwa n'umaze imyaka ijana avutse? Kandi na Sara umaze imyaka mirongo urwenda, azabyara?" 18 Aburahamu abwira Imana ati "Icyampa Ishimayeli akabaho, ari imbere yawe!"

19 Imana irarubwira itari 20 "Ahubwo Sara umugore wawe ni we uzabyaraho umuhungu, uzamwite Isaka'. Nanjye nzakomeza isezerano ryanjye na we, ngo ribere urubyaro ruzakurikiraho isezerano ridashira. . Kandi ibya Ishimayeli ndakumviye: dore muhaye umugisha, nzamwororotsa mugwize cyane, azabyara abatwariye cumi na babiri kandi nzamuhindura ubwoko bukomeye. 21 Ariko isezerano ryanjye nzarukomeza na Isaka, uwo uzabyarana na Sara mu gihe nk'iki cy'umwaka utaha, kuko ari icyo nashyizeho." 22 Imana irorerera kuvugana na we, irazamuka, iva aho Aburahamu ari.

23 Aburahamu ajyana Ishimayeli umuhungu we, n'abandi bose bavukiye mu rugo rwe, n'abo yaguzwe ifeza ze, umugabo wese w'abo mu rugo rwe, abakeba kuri uwo muni uko Imana yari yamutegetse. 4 Aburahamu yari amaze

16.15: Ga14.22 t7.5: Rom4.17 t7.7: Luka 1.55
* Lahayiroyi risobanurwa ngo Iry'Ihoraho indeba.

† Jsaka risobanurwa ngo Useka. Reba Itang 18.12-15; 21.6,7.

17.8: Ibyak 7.5 17.10: Ibyak 7.8; Rom4.11

imyaka mirongo urwenda n'icyenda avutse, ubwo yakebwaga umunwa w'icyo yambariye. 25Ishimayeli umuhungu we yari amaze imyaka cumi n'itatu, ubwo yakebwaga. 26Ku muni umwe Aburabamu akebanwa n'umuhungu we Ishimayeli. 27N'abagabo bose bo mu rugo rwe, abaruvukiyemo n'abo yaguze n'abanyamabanga, bakebanwa na we.

Imana yongera gusezeranya yuko Sara azabyara umuhungu

18 Uwiteka abonekera Aburahamu kuri bya biti byitwa imye10ni bya Mamure. Yari yicaye mu muryango w'ihema rye ku manywa y'ihangu, 'yubura amaso abona abagabo batatu babagaze imbere ye, ababonye ava mu muryango w'ihema arirukanka arabasanganira, yikubita hasi aravuga ati "**Data buja, niba** nkugiriyeho umugisha, ndakwinginze we kunyura ku mugaragu wawe, 4abubwo bazane utuzi mwoye ibirengye muruhukire muni y'igiti. 5kandi nanjye mbazanire **utwo kurya mwise isari, mubone kugenda** ubwo muje ku mugaragu wanyu."

Baramusubiza bati "Ubigenze uko **uvuze.**"

6 Aburahamu arihuta yinjira mu ihema, asanga Sara aramubwira ati "Tunganya vuba indengo n'umucagaze by'arnafu **meza, uvugemo imitsima.**" 7 **Aburahamu** arirukanka ajya mu bushy, azana ikimasa cyoroshye cyiza agiha umusongozi we, arihuta aragiteka. 8Yenda amavuta n'amata n'inyama z'icyo kimasa yatetse abishyira imbere yabo, abahagarara iruhande muni ya cya giti batarya.

9 Baramubaza bati "Sara umugore wawe ari he?"

Arabasubiza ati "Ari mu ihema."

10 Undi aramubwira ati "Iki gihe cy'umwaka nikigaruka, sinzabura kugaruka aho uri, **Sara umugore wawe** abyare umuhungu."

Sara abyumva ari mu muryango w'ihema uri inyuma ye. 11Aburahamu na Sara bari bashaje, bageze mu za bukuru, kandi Sara ntiyari akijya mu mihango y'abakobwa. 12Sara asekeramurumuna ati "**Ko maze gukecuru, nzazazerwa ntyo kandi umutware wanjye akaba ashaje?**"

13 Uwiteka abaza Aburabamu ati, "Ni iki gishekeje Sara, akibaza ati 'Ni ukuri koko nzabyara, nkecuwe?' 14Hari ikinanira. Uwiteka se? Mu gihe cyashyizweho, iki gihe cy'umwaka, nikigaruka nzakugarukaho, Sara abyare umuhungu."

15 Maze Sara arabakana ati "Sinsetse", **kuko yatinyaga.**

Aramusubiza ati "Oya, urasetse."

Imana ibwira Aburahamu ko igiye **kurimbura** i Sodomu

16 Abo bagabo barabaguruka baragera, **berekeza amaso i Sodomu, Aburahamu** arababerekeza. 17Uwiteka aribaza ati "Aburabamu namuhisha icyo ngiye gukora? 18Kuko Aburahamu atazabura guhinduka ubwoko bukomeye bw'ubunyarnaboko, kandi amahanga yose yo mu isi azaherwa umugisha muri we. 1.Kuko icyatumye mumenya, ari ukugira ngo ategeme abana be n'abo mu rugo rwe bazakurikiraho, gukomeza mu nzira y'Uwiteka, bakora ibyo gukiranuka baca imanza zitabera, kugira ngo Uwiteka azanire Aburabamu ibyo yamuvuzeho."

20 Uwiteka aravuga ati "Ubwo gutaka kw'abarega i Sodomu n'i Gomora ari, kw'inshi, ibyaha byaho bigakorya cyane, 1Ndamanuka ndebe ko bakora ibihwanye rwose no gutaka kw'abarega kwangezeho, kandi niba atari ko **bimeze, ndabimenya.**"

22 Abo bagabo barahindukira, bava aho bagenda berekeje i Sodomu, Aburahamu aghagaze imbere y'Uwiteka.

Aburahamu asabira i Sodomu

23 Aburahamu aramwegera aramubaza ati "Warimburana, abakiranutsi n'abanyabyaha? 24Hari muri uwo mudugudu harimo abakiranutsi mirongo itanu. Warimburana se ukanga kuhareka ku bw'abakiranutsi mirongo itanu bahari? 2sNtibakaguturukaho kugira utyo, kurimburana abakiranutsi n'abanyabyaha... abakiranutsi bagahwana n'abanyabyaha... kirakazira! Umucamanza w'abari mu isi bose ntiyakora ibyo kutabera."

26 Uwiteka aramusubiza ati "Nimbona i Sodomu abakiranutsi mirongo itanu bari muri uwo mudugudu, nzahababarira hose ku bwabo."

27 Aburahamu arongerera aramubwira ati "Mpangaye kuvugana n'umwami wanjye, nubwo ndi umukungugu n'ivu gusa. 28 Ahari ku bakiranutsi mirongo itanu hazaburaho batanu, uzarimbura umudugudu wose, kuho habuzeho batanu?"

Aramusubiza ati "Sinzawurimbura nimbonayo mirongo ine na batanu."

29 Arongerera aramubwira ati "Ahari hazabonekamo mirongo ine."

Aramusubiza ati "Sinzawurimbura ku bw'abo mirongo ine."

30 Aramubwira ati "Umwami ye kurakara, nanjye ndavuga. Ahari hazabonekamo mirongo itatu."

Aramusubiza ati "Sinzawurimbura nimbonayo mirongo itatu."

31 Aramubwira ati "Dore mpangaye kuvugana n'umwami wanjye. Ahari hazabonekamo makumyabiri."

Aramusubiza ati "Sinzawurimbura ku bw'abo makumyabiri."

32 Aramubwira ati "Umwami ye kurakara, reka mvuge rimwe gusa. Ahari hazabonekamo icumi."

Aramusubiza ati "Sinzawurimbura ku bw'abo cumi." 33 Uwiteka arigendera, amaze kuvugana na Aburahamu, Aburahamu asubira iwe.

Abamarayika bagera i Sodomu; ab'aho babagirira nabi

19 Ba bamarayika bombi bagera i Sodomu nimugoroba, Loti yari yicaye mu marembo y'i Sodomu. Loti ababonye arahaguruka ngo abasanganiye, yikubita hasi yubainye. 2 Arababwira ati "Ndabinginze ba databuja, nimwinjire mu nzu y'umugaragu wanyu, muhara bucyeye, mwoge ibirenge, ejo muza zinduke mugende."

Baramusubiza bati "Oya, turarara mu nzira bucyeye."

3 Arabahata baja iwe, binjira mu nzu ye. Abatekera ibyokurya, yotsa imitsira idasembuwe, bararya.

4 Batararyama, abagabo bo muri uwo mudugudu Sodomu bagota iyo nzu, abato n'abakuru bose, bavuye ahantu hose ho muri wo. 5 Bahamagara Loti baramubaza bati "Abagabo binjijye iwawe muri iri joro bari he? Basohore turyamane na bo."

6 Loti ajya ku rugi, arasohoka, arukingira inyuma ye. 7 Arababwira ati "Bene data, ndabinginze ntimukore icyaha kingana gityo. 8 Dore mfite abakobwa babiri batararyamana n'abagabo, ndabasohora mbagirire." ibyo mushaka. byose. Gusa abo bagabo mwe kugira icyo mubatwara, kuko bageze muni y'ipfundo ry' inzu yanjye."

9 Baramusubiza bati "Have tubise!" Bati "Uru rugabo rwaje rusuhuka, none rwigize umucamanza. Turakugirira inabi iruta icyo tugiye kugirira ba bandi." Basunika. Loti cyane, begera urugi kurumena. 10 Maze ba bagabo basingiriza Loti amaboko, bamwinjiza mu nzu, bakinga urugi. 11 Batera ubuhumyi abagabo bo ku rugi rw'inzu, abato n'abakuru, birushya bashaka urugi.

12 Ba bagabo babaza Loti, bati "Hari abandira bantu ufite? Umukwe wawe n'abafungu bawe n'abakobwa bawe, n'abo ufite mu mudugudu bose, bakuremo. 13 Tugiye kuimbura aha hantu, kuko gutakw'abaharega kwagwiriyeye imbere y'Uwiteka, akadutuma kuharimbura."

14 Loti arasohoka, avugana n'abakwe be barongoye abakobwa be, arababwira ati "Nimuhaguruke, muve aha hantu, kuko Uwiteka agiye kurimbura uyu mudugudu." Ariko abakwe be bo babigize nk'ibikino.

Abamarayika bakura Loti i Sodomu, Imana iraharimbura

15 Nuko bukeye mu gitondo, ba bamarayika batera Loti umwete bati "Haguruka: ujyane n'umugore wawe n'aba bakobwa bawe bombi bari hano, kugira ngo utarimburirwa mu gihano cy'umudugudu."

16 Maze azaririyeye, abo bagabo bafata ukuboko kwe n'ukw' umugore we n'ay'abakobwa be: bombi, Uwiteka amubariyeye, baramusohora, bamushyira inyuma y'uwo mudugudu. 17 Bamaze kubakuramo, umwe muri bo aravugaga ati "Hunga udapfa. Ntore ibyuma kandi ntutinde utararangiza iki kibaya, hungira ku musozo utarinbuka."

18 Loti arababwira ati "Bye kuba bityo Mwami, ndakwinginze. 19 Dore umugaragu wawe nkugiriyeho umugisha, kandi ugwiye irubabazi zawe ungiriyeye, ubwo ukijije ubugingo bwanjye. Sinahunga ngo ngere

kuri uriya musozi icyo cyago kitaramfata ngo mpfe. 20Dore uriya mudugudu ni wo uri bugufi bwo uhungirwaho kandi, ̄ni muto. Reka nywuhungiremo, ubugingo bwanjye bukire. Nturora ko ari muto?"

21 Araritusubiza ati "Dore ku byo uvuze ibyo, ndakwemereye kutarimbura umudugudu uvuze. 22Ihute uhungireyo, kuko ari nta cyo mbasha gukora utaragerayo." Ni cyo cyatumye uwo mudugudu witwa Sowari. 11

23 Loti agera i Sowari izuba rirashe. 2. Maze Uwiteka agusha kuji Sodomu n'i Gomora amazuku n'umuriro. bivuye ku Uwiteka mu ijuru. 25Atsemba iyo midugudu yose na cya kibaya cyose n'abayituyemo bose, n'ibyameze ku butaka. 2. Ariko muha Loti arakabuka, areba inyuma amukurikiye, ahinduka inkongi y'umunyuma.

27 Aburahamu azinduka kare, ajya aho y'ari yahagarariye imbere y'Uwiteka, 2. yerekeza amaso i Sodomu n'i Gomora n'igihugu cyose cya cya kibaya, abona umwotsi waho ucumba nk'umwotsi w'ikome.

29 Ubwo Imana yarimbura imidugudu yo muri icyo kibaya, yibutse Aburahamu, yohereza Loti, ngo ave muri iryo tsembwa, ubwo yatsembaga imidugudu Loti yari atuyemo.

Inkomoko y'Abamowabu n'Abamoni

30 Loti ava i Sowari, arazamuka ajya ku musozi, abanayo n'abakobwa be bombi kuho yatinyaga gutura i Sowari, abana n'abakobwa be bombi mu buvumo. 31 Uw'impfura abwira murumuna we ati "Data arashaje, kandi nta muntu mu isi wo kuturongora nk'uko abo mu isi bose bakora. 32 Reka dutereke data vino, tuyamane na we, kugira ngo ducikure data." 33 Batereka se vino muri iryo joro, uw'impfura aragenda aryamana na se, se ntiyamenya ko yaryamye cyangwa ko yabyutse.

34 Bukeye bwaho, uw'impfura abwira murumuna we ati "Iri joro ryakeye naryamanye na Oota. Twongere tumutereke n'iri joro, nawe ugende uryamane na we, ducikure Oota." 35 N'iryo joro bongera gutereka se, umuto arahaguruka aryamana. na we, se ntiyamenya ko yaryamye cyangwa ko

yabyutse. 36 Uko ni ko abakobwa ba Loti bombi basamye inOOza se. 37 Uw'impfura abwira umuhungu ariwita, Mowabu. Uwo ni we sekuruza w'Abamowabu na bugingo n'ubu. "Umuto na we abwira umuhungu amwita Benami, ari we sekuruza w'Abamoni na bugingo n'ubu.

Umwami w'i Gerari acyura Sara, Imana imutegeka kumusubiza Aburahamu

20 Aburahamu avayo agenda yerekeje i Negebu, atura hagati y'i Kadeshi n'i Shuri, asuhukira i Gerari. 2 Aburahamu avuye Sara umugore we ati, "Ni mushiki wanjye", Abimeleki umwami w'i Gerari atumira Sara aramujyana. 3 Maze Imana ibonekerera Abimeleki mu nzizi nijoro, iramubwira iti "Umeze nk'intumbi ku bwa wa mugore wenze, kuko afite umugabo."

4 Ariko Abimeleki yari atarumwegera, arayibaza ati "Mwami, wakwica ishyamba nubworikiranyuka? 5 Ubwesiwewavuze ati 'Ni mushiki wanjye'? N'umugore na we ubwe ntiyavuze ati 'Ni musaza wanjye'? Icyo nkoze icyo, ngikoze mfite umutima ukiranutse n'afiboko atanduye."

6 Imana imusubiriza mu nzizi iti "Koko nzi yuko ukoze ibyo ufite umutima ukiranutse, kandi nanjye nakubujije kuncumura, ni cyo cyatumye ntagukundira kumukoraho. 7 Noneho subiza uwo mugabo umugore we, kuko ari umuhanuzi, azagushyirira ukarama. Ariko nutamumusubiza, umenye yuko utazabura gupfana n'abawe bose."

8 Abimeleki azinduka kare kare, ahamagaza abagaragu be bese, abatekerereza ibyo byose, baratinya cyane. 9 Maze Abimeleki ahamagaza Aburahamu aramubaza ati "Watugize ibiki? Nagucumuyeho iki, cyatumye unshyiraho jyewe n'ubwami bwanjye icyaha gikomeye? Wankoreye ibidakwiraye gukorwa." 10 Abimeleki arongera abaza Aburahamu ati "Wabonye iki cyagukoresheje ibyo?"

11 Aburahamu aramusubiza ati "Ni uko nibwiraga ntashidikanya yuko aha hanze nta kubaha Imana guhari, kandi nanjye nari nzi ko bazanyica bampora umugore wanjye. 12 Erega ni mushiki wanjye, ni mwene data, ariko si mwene

19.24-25: Mat 10.15; 11.23-24; Luka 10.12; 17.29; 2 Pet 2.6; Yuda 7 19.26; Luka 17.32

20.2: Itang 12.13; 26.7

n Sowari: risobanurwa ngo, Umuto.

mama, kandi koko naramurongoye. 13Kandi ubwo Imana yankuraga mu nzu ya data ikanzerereza, naramubwiye nti 'Iyo ni yo neza uzajya ungirira, aho tuzajya tugera hose ujye uvuga yuko ndi **musaza wawe.**' "

14 Abimeleki azana intama n'inka n'abagaragu n'abaja, abiha Aburahamu, amushubiza na Sara umugore we. 15Abimeleki aramubwira ati "Igihugu cyanjye kiri imbere yawe, uture aho uzashaka **hose.**" 16 **Abwira na Sara ati "Dore mpa-** ye musaza wawe ibice by'ifeza igihumbi, ni byo bizaba ibyo gukinga mu maso y'abo muri kumwe bose, ngukuyeho umugayo imbere ya bose."

17 Aburahamu asaba Imana, ikiza Abimeleki n'umugore we n'abaja be, barabyara. 18Kuko Uwiteka yari yazibye inda z'abo mu rugo rwa Abimeleki bōse, abahora Sara umugore wa Aburahamu.

Sara abyara Isaka

21 Uwiteka agenderera Sara nk'uko yavuze, Uwiteka agiye Sara ibyo yasezeranije. 25ara asama inda ya Aburahamu ashaje, babyarana umuhungu, igihe Imana, yamubwiye kigeze. 3Aburahamu yita umuhungu yabyaye Isaka, uwo yabyaranye na Sara. 4 Aburahamu akaba Isaka umuhungu we amazé iminsi munani aytse, uko Imana yamutegetse. 5Aburahamu yabyaye uwo muhungu we Isaka, amazé imyaka ijana aytse. 6Sara aravuye ati "Imana iranshekeje, abazabyumva bose bazasekana, nanjye." 7Ati "Ni nde uba warabwiye Aburahamu yuko Sara azonsa abana? Ko mubyariye umuhungu ashaje."

Sara asendesha Hagari na Ishimayeli

8 Umwana arakura aracuka, ku muni Isaka yacukiyeho Aburahamu ararika abantu benshi arabagaburira.

9 Sara abona umuhungu wa Hagari Umunyegiputakazi; uwo yabyaranye na Aburahamu, abaseka. 10Ni cyo cyalumye abwira Aburahamu ati "Senda uyu muja n'umuhungu we, kuko umuhungu w'uyu muja atazaganwa n'umuhungu wanjye Isaka." 11Ibyo by'uko muhungu we bitera Aburahamu agahinda kenshi.. 12Imana ibwira Aburahamu iti "We kugirira uwo muhungu agahinda n'umu- ja wawe, ibyo Sara akubwira byose

umwumvire, kuko kuri Isaka ari ho urubwira ruzakwitirirwa. 13Kandi umuhungu w'uko muja na we nzamuhindura.. ubwoko, kuko ari urubwira rwawe."

14 Aburahamu azinduka kare kare, yenda umutsima n'imvumba y'uruhu, irimo amazi, abiha Hagari abishyira ku **rutugu rwë, amuha n'uko mwana aramu-** senda, avayo azerera mu butayu bw'i Berisheba. 15Ya mvumba ishiramamo amazi, arambika umwana muni y'igihuru cy'aho. 16Aragenda yicara amwerekeye, amuhaye intera nk'aho umunlu. yaraşa umwambi, kuko yibwiraga ati "Ne kureba umwana wanjye apha." Yicara amwerekeye atera hejuru ararira.

17 Imana yumva ijwi ry'uko muhungu, **marayika w'Imana ari mu ijuru,** ahamagara Hagari aramubaza ati "Ubaye ute, Hagari? Witinya kuko Imana yumviye ijwi ry'uko muhungu aho ari. 18Haguruka, byutsa umuhungu, umufate mu maboko, kuko nzamuhindura ubwoko **buk.omeye.**" 19**Imana imuhumura amaso,** abona iriba, aragenda avoma amazi yuzuye ya mvumba, ayaramiza umuhungu.. we. 20Nuko Imana ibana n'uko muhungu arakura, atura mu butayu, aba umurashii. 21Aba mu butayu bw'i Parani, nyina amusabira Umunyegiputakazi.

Aburahamu na Abimeleki barasezerana

22 Muri iyo minsi, Abimeleki na Fikoli umutware w'ingabo ze babwira Aburahamu bati "Imana iri kumwe nawe mu byo ukora byose. 23Nuko rero, undahire Imana, yuko utazandiganya cyangwa umwana, wanjye cyangwa umwuzukuru wanjye, ahubwo ineza nakugiriyeho ko uzayinyiura, iyewe n'igihugu wasuhukiyemo."

24 Aburahamu aramusubiza ati "Nda, rahira."

25 Aburahamu azimuza Abimeleki ku by'iriba, abagaragu ba Abimeleki bamunyaze. 26Abimeleki aramusubiza ati "Sinzi uwakoze ibyo, nawe ntiwigeze kubimbwira, kandi sinigeze kubyumva keretse none." 27Aburahamu azana intama n'inka, abiha Abimeleki, bombi barasezerana. 28Aburahamu arobanura abagazi b'intama b'andwi bo mu mukumbi we. 2. Abimeleki abaza Aburahamu ati

"Abo biigazi b'intama barindwi urobanu-ye, biso banuye iki?"

30 Aramusubiza ali "Aba biigazi b'intama uko ari barindwi, ndabagubera kugira ngo bimbere umugabo, yuko ari jye wafukuye iryo riba." ³¹ Ni cyo cyalume yita aho hanlu Berisheba, kuko ari ho barahirye bombi.

32 Nuko basezeranira i Berisheba, Abimeleki ahagurukana na Fikoli umutware w'ingabo ze, basubira mu gihugu cy' Abafilisitiya. ³³ Aburahamu atera igili cyitwa umwesheri i Berisheba, yambarizayo izina ry'Uwiteka, Imana ihoraho. ³⁴ Aburahuamu amara iminsi myinshi asuhukiye mu gihugu. cy' Abafilisitiya.

Imana igerageza Aburahamu, imutegeka kuyitambira Isaka

22 Hanyuma y'ibyoyi, Imana igerageza Aburahamu, iramuhamagara iti "Aburahuamu." Aritaba ati "Karame."

2 Iramubwira iti "Jyana umwana wawe, umwana wawe w'ikinege ukunda Isaka, ujye mu gihugu cy'i Moriya umutambireyo ku musozi ndi bukubwire, abe igitambo cyoswa."

3 Aburahuamu azinduka kare kare-ashyira amatandiko ku ndogobe ye, ajyana n'abagaragu be babiri, na Isaka umwana we. Yasa inkwi zo kosa igitambo, arahaguruka ajya ahanlu Imana yamubwiye. ⁴ Ku muni wa gatalu Aburahamu arambura amaso, yitegereza aho hanlu hari kure. ⁵ Aburahamu abwira abo bagaragu be ati "Musigirane hano indogobe, jye n'uyu muhungu... tujye hirya hariya dusenge, lubagarukeho."

6 Aburahamu yenda za nkwi zo kosa igitambo, azikorera Isaka umuhungu we, ajyana n'umuriro n'umushyamba, bombi barajyana. ⁷ Isaka ahamagara se Aburahamu ati "Data."

Aramwitaba ati "Ndakwitaba, mwana wanjye."

Aramubaza ati "Dore umuriro n'inkwi ngibi, ariko umwana w'intama uri he, w'igitambo cyo koswa?"

8 Aburahuamu aramusubiza ati "Mwana wanjye, Imana iri bwibonere umwana w'intama w'igitambo cyo koswa." Nuko bombi barajyana.

Aburahamu agiye gutamba Isaka, Imana iramubuza

9 Bagera ahantu Imana yamubwiye, Aburahamu yubakayo igicaniro yarari-kaho za nkwi, aboha Isaka umuhungu we, amurambika kuri icyo gicaniro hejuru. y'inkwi. ¹⁰ Aburahamu arambura ukuboko, yenda wa mushyamba ngo asogote umuhungu we. ¹¹ Marayika w'Uwiteka amuhamagara ari mu ijuru ati "Aburahamu, Aburahamu."

Aritaba ati "Karame."

12 Aramubwira ali "Ntukoze ukuboko kuri uwo muhungu, ntugire icyo umutwara, kuko ubu menye yuko wubaha Imana, kuko utanyimye umwana wawe w'ikinege."

13 Aburahamu yubura amaso areba, abona inyuma ye impfizi y'intama, amahembe yayo afashwe mu gihuru. Aburahamu aragenda, yenda ya ntama, ayitambaho igitambo cyoswa mu cyimbo cy'umuhungu we. ¹⁴ Aburahamu yita aho hanlu Yehovayirep, nk'uko bavuga na bugingo n'ubu bati "Ku musozi w'Uwiteka kizabonwa."

Imana iha Aburahamu umugisha ukomeye

15 Maze marayika w'Uwiteka arongerera ahamagara Aburahamu ari mu ijuru, ¹⁶ aramubwira ati "Ndirahiye, ni ko Uwiteka avuka, ubwo ugenje utyo n'ukomeye umwana wawe w'ikinege, ¹⁷ yuko no kuguha umugisha nzagwiza umugisha, no kugwiza nzagwiza urubyaro rwawe ruhwane n'inyenyeri zo mu ijuru, kandi ruhwane n'umusenyi wo mu kibaya cy'inyanja, kandi ruhahindura amarembo y'ababisha barwo. ¹⁸ Kandi mu rubyaro rwawe ni mo amahanga yose yo mu isi azaherwa umugisha kuko wanyumviye." ¹⁹ Aburahamu asubira aho abagaragu be bari, barahaguruka bajyana i Berisheba, ageze yoharalura.

20 Hanyuma y'ibyoyi babwira Aburahuamu bati "Na Miluka yabyaranye na mwene so Nahori abana." ²¹ Impfura ye ni Usi, hakurikiraho Buzi murumuna we, na Kemuweli se wa Aramu, ²² na Kesedi na Hazo na Piludashi, na Yidilafu na Beluweli.

22.1-13: Heb 11.17-19 22.2: 2 Ngoma 3.1 22.9: Yak2.21 22.16-17: Heb6.13-14

22.17: Heb 11.12 22.18: Ibyak 3.25

^o Berisheba risobanurwa ngo Iriba ry'indahiro.

^p Yehovayire: risobanurwa ngo Uwiteka azatuma kiboneka.

23 Betuweli yabyaye Rebeka. Abo uko ari umunani. Miluka yababyaranye na Nahori mwene se wa Aburhamu. 24 Inshoreke ye yitwa Rewuma, na yo yabyaye Teba na Gahamu, na Tahashi na Miika.

8ara arapfa; Aburhamu agura ubuvumo bwo kumuhambamo

23 Sara yaramye imyaka ijana na makumyabiri n'irindwi, iyo ni yo myaka Sara yaramye. 8ara apfira i Kiriyataruba (ari ho Heburoni) mu gihugu cy'i Kanani, Aburhamu, aza kuborogera Sara, amuririra.

3 Aburhamu arahaguruka ava ku ntumbi ye, abwira Abaheti ati 4 "Ndi umushyitsi n'umusuhuke muri mwe, mumpempe gakondo yo guhambamo, mpamba **umupfu wanjye, mwivane mu maso.**"

5 Abaheti basubiza Aburhamu: bati 6 "Databuja, utwumve uri umuntu ukomeye cyane muri twe, uhambe umupfu wawe mu mva yacu uri buhitemo muri zose, nta wo muri twe uri bukwise imva ye ngo we guhambamo umupfu wawe."

7 Aburhamu arahaguruka, yikubita imbere ya bene igihugu, ni bo Baheti. 8 Avugana na bo arababwira ati. "Nimwemera yuko mpamba umupfu wanjye ngo **mwivane mu maso, munyumvire, munyingingire** Efuroni mwene Sohari, 9 ampe ubuvumo bw'i Makipela afite, buri ku mpera y'isambu ye. Abungurishirize hagati yanyu igiciro. kibukwiriye kitagabaniye, bube gakondo yo guhambamo."

10 Efuroni yari yicaye hagati mu Baheti, Efuroni Umuheti. asubiza. Aburhamu, Abaheti bamwumva, abinjiraga mu irembo ry'umudugudu wabo bose ati 11 "Ahubwo databuja, nyumva. Iyo sambu ndayiguhaye, n'ubuvumo burimo ndabuhaye, mbiguhereye imbere y'ab'ubwo-ko bwacu, hamba umupfu wawe."

12 Aburhamu yikubita imbere ya bene igihugu. 13 Abwira Efuroni bene igihugu bamwumva ati "Ndakwinginze, nyumvira. Ndakwishyura igiciro cy'iyosambu, cyemere nkiguhe, mpambemo umupfu wanjye."

14 Efuroni asubiza Aburhamu ati 15 "Databuja, nyumvira. Agasambu kaguzze shekeli magana ane z'ifeza kanteranya nawe? Nuko hamba umupfu wawe."

16 Aburhamu, yumvira Efuroni agerera Efuroni ifeza avuze, Abaheti bamwumva, shekeli magana ane z'ifeza, zemerwa n'abagenza.

17 Nuko isambu ya Efuroni yari i Makipela, iri imbere y'i Mamure, yo n'ubuvumo bucirimo n'ibiti byo muri yo byose byayigotaga hose ku mpera yayo, bikomerezwa Aburhamu 18kuba gakondo ye, imbere y'Abaheti, imbere y'abinjiraga mu irembo ry'umudugudu wabo bose.

19 Hanyuma y'ibyo, Aburhamu ahambaga 8ara umugore we muri ubwo buvumo bwo mu isambu y'i Makipela, iri imbere y'i Mamure (ni ho Heburoni) mu gihugu cy'i Kanani. 20 Nuko Abaheti bakomereza Aburhamu iyo sambu n'ubuvumo buyirimo kuba gakondo yo guhambamo.

Aburhamu aluma igisonga cye gusabira Isaka umugeni

24 Aburhamu, yari ashaje ageze mu za bukuru, kandi Uwiteka yari yarahaye Aburhamu, umugisha kuri byose. 'Aburhamu abwira umugaragu we, umukuru wo mu rugo rwe wategekaga ibye byose ati "Ndakwinginze, shyira ukuboko kwawe muni y'ikibero cyanjye, 3 nanjye ndakurhiza Uwiteka, ni we Mana nyir'ijuru, ni we Mana nyir'isi, yuko utazasabira umwana wanjye Umunyakanikazi, abo ntuyemo. 4 Ahubwo uzajye mu gihugu cyacu kuri bene wacu, usabireyo umwana wanjye **Isaka umugeni.**"

5 Uwo mugaragu aramusubiza ati "Ahari, umukobwa ntazemera ko tuZaria muri iki gihugu, byaba bityo naba nkwiriye gusubiza umwana wawe mu **gihugu wavuyemo?**"

6 Aburhamu aramusubiza ati "Wirinde gusubiza umwana wanjye. 7 Uwiteka Imana nyir'ijuru, yankuye mu nzu ya data no mu gihugu navukiyemo, ikarabwira indahira iti 'Urubyarwo rwawe izaruha iki gihugu', iyo ni yo izatuma marayika wayo akujya imbere, nawe uzasabireyo umwana wanjye umugeni. 8 Kandi umukobwa yaramuka, yanze, ntuzafatwa n'iyi ndahiro undahiye. icyakora ntuzasubizeyo **umwana wanjye.**" 9 uwo mugaragu ashyirira ukuboko muni y'ikibero cya Aburhamu shebuja, arabimurahira.

10 Uwo mugaragu ajyana ingamiya cumi zo mu ngamiya za shebujya, agenda afite ibyiza bya shebujya by'uburyo bwose', arahaguruka aya muri Mesopotamiya, agera ku mudugudu w'aba Nahori. 11 Apfukamisha izo ngamiya ku iriba riri inyuma y'uwo mudugudu. Hari n'umugoroba, igihe abagore basohokera kuvoma. 12 Arasenga ati "Uwiteka Mana ya databuja Aburahamu, ndakwinginze, umpe ihirwe uyu muni, ugirire neza databuja Aburahamu. 13 Dore mpagaze ku isoko, abakobwa b'abo mu mudugudu basohotse kuvoma. 14 Bibe bitya; umukobwa ndi bubwire nti 'Ndakwinginze, cisha bugufi ikibindi cyawe nyweho', akansubiza ati 'Nywaho nduhira n'ingamiya zawe', abe ari we watoranirije Isaka umugaragu wawe. Ibyo ni byo bizamenyesha yuko ugiriyeye databuja neza."

15 Nuko agisenga atyo, Rebeka arasohoka, wabyawe na Betuweli mwene Miluka, muka Nahori, mwene se wa Aburahamu, ashize ikibindi ku rutugU. 16 UWomukobwa yari umunyagikundiho cyinshi kandi yari umwari, nta mugabo wigeze kuryamana na we, aramanuka aya ku isoko, aravoma arazamuka. 17 Uwo mugaragu aritukankana aramusaniganira, aramubwira ati "Ndakwinginze, mpa utuzi mu kibindi cyawe, nyweho."

18 Aramusubiza ati "Databuja, nywaho." Atengamatira vuba ikibindi cye, aramuha aranywa. 19 Amaze kuyamuha aramubwira ati "Nduhira n'ingamiya zawe zeguke." 20 Ayasuka vuba mu kibumbiro arirukanka, yongera kujya ku iriba kudahira, adahirira ingamiya ze zose. 21 Uwo mugabo amwitegereza acecetse, kugira ngo amenye yuko Uwiteka yahaye urugendo rwe amahirwe, cyangwa ataruyahaye.

22 Nuko ingamiya zimaze kweguka, uwo mugabo yenda impeta y'izahabu, kuremera kwayo kwari nk'igice cya shekeli, n'ibimeze nk'imiringa bibiri byo kwambara ku maboko, kuremera kwabyo ni shekeli cumi z'izahabu, arabimwambika. 23 Aramubaza ati "Uri mwene nde? Ndakwinginze mbwira. Kandi kwa so hari aho twarara?"

24 Aramusubiza ati "Ndi mwene Betuweli wa Miluka na Nahori." 25 Kandi ati "Dufite inganagano n'ibyokurya bizi-hagije, kandi dufite n'aho kubaraza."

26 Uwo mugabo arunama, yikubita hasi, asenga Uwiteka. 27 Ati "Uwiteka ahimbazwe, Imana ya databuja Aburahamu, itaretse kugirira databuja imbabazi n'umurava, nanjye Uwiteka anyoboye inzira ijya kwa bene wabo wa databuja."

28 Uwo mukobwa arirukanka, abwira abo mu nzu ya nyina uko byabaye. 29 Kandi Rebeka yari afite musaza we witwa Labani. Labani uwo arasohoka, aya gusanganirira uwo mugabo ku iriba. 30 Abonye ya mpeta na za zahabu zimeze nk'imiringa, biri ku maboko ya mushiki we, kandi yumvise amagambo ya Rebeka mushiki we ati "Ibyo ni byo uwo mugabo yambwiye", ni ko kujya aho uwo mugabo ari. Asanga ahagaze iruhande rwa za ngamiya ku isoko. 31 Aramubwira ati "Ngwino winjire, uhirwe ku Uwiteka, ni iki kiguhagaritse hanze, ko niteguye inzu n'ikiraro cy'ingamiya?"

32 Uwo mugabo yinjira mu nzu, Labani akura imitwaro kuri izo ngamiya, atanga inganagano n'ibyokurya by'ingamiya, n'amazi yo kumwoza ibirenge n'ayo koza iby'abo bari kumwe. 33 Bamuzanira ibyokurya, maze arababwira ati "Sindya ntaravuga ubutumwa."

Labani aramubwira ati "Buvuge."

34 Aramubwira ati "Ndi umugaragu wa Aburahamu. 3. Kandi Uwiteka yahaye databuja imigisha myinshi ahinduka umuntu ukomeye, kandi yamuhaye imikumbi n'amashyo, n'ifeza n'izahabu, n'abagaragu n'abaja, n'ingamiya n'indogobe. 36 Kandi na Sara muka databuja yamubonye umuhungu akucuye, ni we yahaye ibye byose. 37 Kandi databuja yarandahirije ngo ne kuzasabira umwana we Umunyaakanikazi, abo atuyemo. 38 Ahubwo ngo nzajye mu nzu ya se no muri bene wabo, ngo abe ari bo nsabiramu umwana we. 39 Mbwira databuja nti 'Ahari umukobwa azanga ko tuzana.' 40 Aransubiza ati 'Uwiteka ngendera imbere, azatuma marayika we ngo ajyane nawe, azaha urugendo rwawe ihirwe, maze nawe uzasabire umwana wanjye umugeni wo muri bene wacu, mu nzu ya data. 41 Nugera kuri bene wacu, ni bwo utazafatwa n'indahiro nkurahije. Baramuka bamukwimye, ntuzafatwa n'indahiro nkurahije.'

42 "Maze uyu muni ngera ku is6ko, ndasenga nti 'Uwiteka Mana ya databuja Aburahamu, niba uhaye urugendo nge-nda ihirwe, 43 dore mpagaze ku is6ko, bibe bitya: umukobwa ushoka kuvoma nkamubwira nti "Ndakwinginze, mpa utuzi ku kibindi cyawe nyweho", 44 akansubiza ati "Nywaho ubwawe kandi nduhira n'ingamiya zawe", abe ari we uba umugeni Uwiteka yatoranirije mwe-ne databuja.' .. Ngisengera mu mutima wanjye, Rebeka asohoka ashyize ikibindi ku rutugu, aramanuka aya ku is6ko, aravoma. Ndamubwira nti 'Ndakwinginze, mpa nyweho.' 6 Acisha bugufi ikibindi n'ingoga agikuye ku rutugu rwe, arambwira: ati 'Nywaho, nduhira n'ingamiya zawe.' Ndanywa; kandi yuhira n'ingamiya zanjye. 7 Ndamubaza... nti 'Uri mwene nde?' Arashubiza ati 'Ndi mwene Betuweli wa Nahori na Miluka.' Mpera ko nkatira impeta ku zuru rye n'imiringa ku maboko ye. •• Ndu nama, nikubita hasi, sengana Uwiteka, mpimbaza Uwiteka Imana ya databuja Aburaha-mu, yanyoboye inzira ikwiriye ngo mbo-neremo umukobwa wabo wa databuja, musabire umwana we. • 9 Nuko nimushaka kugirira databuja neza, ntimumurere-ge nimumbwire; kandi nimutabyemera nimumbwire; nanjye mpindukite nje iburyo cyangwa ibumoso."

50 Labani na Betuweli baramusubiza bati "Ibyo biturutse ku Uwiteka, nta kindi tubasha kukubwira, ari icyiza, ari n'ikibi. 51 Dore Rebeka ari imbere yawe, mujyane abe muka mwene shobuja, nk'uko Uwiteka yavuze." .. Umugaragu wa Aburahamu yumvise amagambo ya-bo, yikubita hasi, aramya Uwiteka. 53 Uwo mugaragu azana ibintu by'ifeza n'iby'izababu n'imyenda abihira Rebeka, kandi aha na musaza we na nyina ibintu by'igicro cyinshi.

54 We n'abo bazanye bararya baranywa, baraharara buracya, babyuka mu gitondo, arababwira ati "Nimunsezerere nsubire kwa databuja."

55 Musaza w'umukobwa na nyina baramusubiza bati "Umukobwa nasigara-ne natwe iminsi cumi cyangwa isagaho, azabone kugenda."

56 Arabasubiza ati "Mwintinza kuko Uwiteka yahaye urugendo rwanjye ihirwe, nimunsezerere nsubire kwa databuja."

57 Baramusubiza bati "Reka duhamagare umukobwa tumubaze; twuranye iri-muva mu kanwa." 58 Bahamagara: Rebe-ka, baramubaza bati "Urajyana n'uyu mugabo?"

Arabasubiza ati "Turajyana.."

59 Basezera kuri ReOoka mushiki.. wa-bo n'umurezi we, basezerera umugaragu wa Aburahamu n'abantu. 00. 60 Bifuriza Rebeka umugisha baramubwira bati

"Mushiki.. wacu, uzabere nyirakuruza; w'abantu inzovu ibihumbi,

Urubyarwo rwawe ruzahindire."

amarembo y'abanzi.. barwo."

61 ReOoka ahagurukana.. n'abaja 00 bajya ku ngamiya, zirabaheka bakurikira uwo mugabo, uwo mugaragu ajyana Rebeka ahangenda.

62 Bukeye Isaka aza; aturutse mu nzira yo ku iriba ryitwa Lahayiroyi, kuko yari atuye mu gihugu cy'i Negebu. 63 Isaka arashohoka, aya kwibwirira; mu i; asozi nimugoroba, yubura amaso, abona ingamiya ziza. 64 ReOoka yubura amaso, abonye Isaka, aya ku ngamiya. 65 Abaza wa mugaragu ati "Uriya mugabo ni nde uagenda ku gasozi, tugiye guhura?"

Uwo mugaragu aramusubiza ati "Ni databuja." ReOoka yenda umwenda we, yitwikira mu maso.

66 Uwo mugaragu atekerereza.. Isaka ibyo yakozwe byose. 67 Isaka azana ReOoka mu ihema rya nyina Sara, aramurongora, aba umugore we, aramukundyakaza.... Isaka ashira umubabaro wa nyina yapfushije.

Urubyarwo rwa Keturu

(J Ngoma 1.32-33)

25 Aburahamu.. ahangora undi mugore witwa Keturu. 2 Babyarana. Zimurani na Yokishani.. na Medani.. na Midiyani.. na Yishibaki.. na Shuwa. 3 Y Okishani, yabyaye Sheba na Dedani, Bene Dedani ni Abashuri n'Abaletuhi; n'Abalelyumi. • Bene Midiyani.. ni Efa na Eferi; na Henoki na Abida na Eluda. Abo bose ni urubyarwo rwa Keturu.

5 Aburahamu.. yahaye Isaka ibye byose. 6 Ariko abana b'ishoreke Aburahamu, yari afite, abaha impano akiraho, arabohereza ngo batandukane.. na Isaka umwana we, bagende berekeje iburasirazuba, bajye mu gihugu cy'iburasirazuba.

Urufu rwa Aburahamu

7 Iminsi Aburahamu yaramye ni imyaka ijana na mirongo irindwi n'itanu. 8 Aburahamu ageze mu za bukuru, aramye imyaka myinshi, umwuka urahera, apfa ashaje neza, asanga bene wabo. • Abana be. Isaka na Ishimayeli, bamuhamba muri-bwa buvumo bw'i Makipela, buri mu isanibu ya Efuroni mwene Sohari Umuhe-ti, iri imbere y'i Mamure: 10 Ni yo sambu Aburahamu yaguze, n' Abaheti, ari ho bahambye Aburahamu na Sara umugore we. 11 Aburahamu amaze gupfa Imana iha umugisha Isaka umwana we, Isaka yari atuye hafi ya rya riba ryitwa Lahayiroyi.

Urubyaro rwa Ishimayeli

(1 Ngoma 1.28-31)

12 Uru ni rwo rubyaro rwa Ishimayeli, umwana wa Aburahamu, uwo Hagari Umunyegiputakazi, umu-ja wa Sara yabyaranye na Aburahamu. 13 Uku ni ko abana ba Ishimayeli bitwaga, nk'uko amazina yabo ari, nk'uko babyaranye. Impfura ya Ishimayeli ni Nebayoti, hakurikiraho Kedari na Adibeli na Mibusamu, 14 na Mishuma na Duma na Masa, 15 na Hadadi na Tema na Yeturi; na Nafishi na Kedema. 16 Abo ni bo bana ba Ishimayeli, ayo ni yo mazina yabo, nk'uko imidugudu yabo iri, nk'uko ingo zabo ziri. Ni abatware cumi na babiri, nk'uko amoko yabo ari. 17 Imyaka Ishimayeli yaramye ni ijana na mirongo itatu n'irindwi, umwuka urahera arapfa, asanga bene wabo. 18 Bahera i Havila baturu, bageza, i Shuri, iri imbere ya Egiputa, aherekeye Ashuri. Yari atuye imbere ya bene se bose.

Kuvuka kwa Esawu na Yakobo

19 Uru ni urubyaro rwa Isaka, umwana wa Aburahamu. Aburahamu yabyaye Isaka, 20 Isaka yari amaze imyaka mirongo ine avutse, ubwo yarongoraga Rebe-ka, mwene Betuweli Umwaramu w'j Padanaramu, mushiki wa Labani; Umwaramu. 21 Isaka yingingira umugore we Uwiteka kuko yari ingumba, Uwiteka yemera kwinginga kwe, Rebeka umugore we asama inda. 22 Abana bakiranira mu nda ye aribaza ati "Ubwo bimeze bityo,

ibi bimberyeho' iki?" Aragenda aya kubaza Uwiteka.

23 Uwiteka aramubiza ati "Inda yawe irimo amahanga abiri, Amoko abiri azatandukana, Ahereye igihe azavira mu mara yawe.

Ubwoko bumwe buzarusha ubundi amaboko,

Umukuru azaba umugaragu w'umuto."

24 Maze igihe cyo kubyara, kwe giso-hoye, zari impanga mu nda ye. 25 Gakuru avuka atukura, ari cyoya nk'umwenda w'ubwoya, bamwita Esawu. 26 Hakuriki-raho Gato, afashe agatsinsino ka Esawu, baniwita Yakobo. Kandi Isaka yari amaze imyaka mirongo itandatu avutse, ubwo Rebeka yababayaraga.

Esawu aguza Yakobo ubutware bwe

27 Abo bahungu barakura: Esawu aba umuhigi w'umuhanga w'umunyeshyamba; Yakobo we yari umunyamahane make, yabaga mu mahema. 28 Maze Isaka yakundiraga Esawu kuko yajyaga aya ku muhigo we, Rebeka we yakundaga Yakobo.

29 Bukeye Yakobo ateka imboga, Esawu arinjira avuye mu ishyamba, akaza. 30 Esawu abwira Yakobo ati "Nda-kWinginze, ngaburira ku bitukura utetse, kuri ibyo bitukura byawe, kuho nkaza." Ni cyo cyatumye yitwa Edomu.

31 Yakobo aramusubiza; ati "Keretse twagura ubutware bwawe uyu muni."

32 Esawu aramubiza, ati "Ubu se ko ngiye gupfa, ubwo butware bumariye iki?"

33 Yakobo aramubwira ati "Ndahira uyu muni." Aramurahira, agusha Yakobo ubutware bwe. 34 Yakobo aha Esawu umutsima n'ibishyimbo yatetse, ararya aranywa, arahaguruka, arigendera. Uko ni ko Esawu yasuzuguye ubutware bwe.

Isaka azerera mu gihugu cy' Abafilisiya

26 Indi nzara itera muri icyo gihugu, itari iyateraga mbere Aburahamu akiriho. Isaka aya i Gerari kwa Abimeleki, umwami w'Abafilisiya. 2 Uwiteka aramubonekera aramubwira ati "Ntuma-nuke ngo ujye muri Egiputa, uzature mu

25.10: Ilang23.3-16 25.23: Rom9.12 25.33: Heb 12.16

i bimberyeho: cyangwa, mberaho.

u Edomu: risobanurwa ngo Utukura.

gihugu nzakubwira. ³ Suhukira muri iki gihugu, nanjye nzabana nawe, nguhe umugisha kuko wowe n'urubyarwo rwawe nza-baha ibi bihugu byose, kandi nzakomeza indahiro narahiye Aburahamu zo. ⁴ Kandi nzagwiza urubyarwo rwawe ruhwane n'inyenyeri zo mu ijuru, kandi nzaha urubyarwo rwawe ibi bihugu byose. Kandi mu rubyarwo rwawe ni mo amahanga yose yo mu isi azaherwa umugisha, kuko Aburahamu yanyuruviraga, akitondera ibyo namwihanangirije n'ibyo nategetse, n'amategoko yanjye nandikishije n'ayo navuze."

⁶ Isaka atura i Gerari. ⁷ Abantu b'aho bamubaza iby'umugore we, arababuziza ati "Ni mushiki wanjye", kuko yatinye kuvuga ati "Ni umugore wanjye." Ati "Abantu' b'aha be kunyica bampora Rebe-ka", kuko yari umunyagikundiye. ⁸ Amaze yuho igihe kirekire, Abimeleki umwami w'Abafilisitiya arungurukira mu idirishya, abona Isaka akinisha umugore we. ⁹ Abimeleki ahamagaza Isaka aramubwira ati "Biragaragara yuko ari umugore wawe, ko wavuze uti 'Ni mushiki wanjye?'"

Isaka aramusubiza ati "Ni uko nibwiraga nti 'Be kunyica bamumpora.'"

¹⁰ Abimeleki aramubaza ati "Ibyo watugize ibyo ni ibiki? Byashyigajeho hatwo umwe mu bantu banjye akaryamana n'umugore wawe, ukadushyirishaho icyaha." ¹¹ Abimeleki yihanangiriza abantu be bose ati "Uzakura uyu mugabo cyangwa umugore we ntazabura gucirwaho iteka."

¹² Isaka abiba muri icyo gihugu, muri uwo mwaka yeza ibirutaho incuro ijana. Uwitwaga amuha umugisha. ¹³ Uwo mugabo aba umukire, agenda arushaho, ageza aho yabereye umukire cyane. ¹⁴ Yari afite imikumbi n'amashyamba n'abagaragu benshi, atera Abafilisitiya ishyari. ¹⁵ Amariba yose abagaragu ba se bafukuye, Aburahamu se akiriho, Abafilisitiya bari bayashibishije ibitaka.

¹⁶ Abimeleki abwira Isaka ati "Genda utuyemo, kuko uturuta cyane." ¹⁷ Isaka avayeho, abamba amahema ye mu gikombe cy'i Gerari, aturaye. ¹⁸ Isaka asibiyiza amariba bafukuye, Aburahamu se akiriho, kuko Abafilisitiya bari bayasi-byeye, Aburahamu amaze gupfa. Ayita amazina se yayise.

¹⁹ Abagaragu ba Isaka bafukura muri icyo gikombe, babonamo iriba ry'amazi adudubiriza. „ Abashumba b'i Gerari batonganiraye ayo mazi n'aba Isaka, bati "Ni ayacu." Isaka yita iryo riba Eseki', kuko bamugishije impaka.

²¹ Bongera gufukura irindi riba, na ryo bararitonganiraye, aryita Sitina. "Avayo afukuzwa irindi riba, ryo ntibaritonganiraye, aryita Rehoboti, aravugaga ati "None Uwitwaga adushyize ahagutse, natwe tuzorokere muri iki gihugu."

²³ Avayo arazamuka, aya i Berisheba. ⁴ Uwitwaga amubonekera iryo joro aramubwira ati "Ndi Imana ya so Aburahamu, ntutinye kuko uri kumwe nanjye, kandi nzaguhaha umugisha, ngwize urubyarwo rwawe ngiriyeho umugaragu wanjye Aburahamu." ⁵ Yubakaye igicaniro, yambaza izina ry'Uwitwaga, abambaye ihema rye, kandi abagaragu ba Isaka bahafukura n'iriba.

²⁶ Maze Abimeleki ava i Gerari, ajyana aho ari na Ahuzati incuti ye, na Fikoli umutwaga w'ingabo ze. ²⁷ Isaka arababaza ati "Ni iki kibazanyeho aho ndi kandi munyanga, mwaranyirukanye aho muri?"

²⁸ Baramusubiza bati. "Twabonye neza yuko Uwitwaga ari kumwe nawe, turavugaga tuti 'Dushyire indahiro hagati yacu nawe, kandi dusezerane nawe' yuko utazatugirira nabi, nk'uko natwe tutakwakuye, ahubwo twakugiriyeho neza gusa, tugusezeraho amahoro." None uhiriye ku Uwitwaga. ³ Nuko Isaka abatekera ibyokurya bararya, baranywaga. ³¹ Bazinduka kare bararahuranyaga, Isaka arabasezerera bamusiga amahoro.

³² Kuri uwo muni abagaragu ba Isaka baraza, bamubwira ibyiriba bafukuye, bati "Tubonye amazi." ³³ Aryita Sheba. Ni cyo gituma uwo mudugudu witwaga Berisheba na bugingo n'ubu.

³⁴ Esawu amaze imyaka mirongo ine avutse arongora Yuditu mwene Beri Umuheti, na Basemati mwene Eloni Umuheti, bababaza imitima ya Isaka na Rebeka.

Rebeka yoshya Yakobo kuriganya se

27 Isaka ashaje, amaso ye amaze kuba ibirororori, ahamagara impfungu ya Esawu ati "Mwana wanjye." Aritabaye ati "Karame."

26.3-4: Itang22.16-1. 26.7: Itang 12.13;20.2 26.26: Itang21.22

v Eseki: risobanurwa ngo Impaka.

w Sitina: risobanurwa ngo Urwango.

y Rehoboti: risobanurwa ngo Ahagutse.

2 Aramubwira ati "Dore ndi umusaza, sinzi igihe nzapfira. 1 None ndakwinginze, enda ibyo uhigisha, ikirimba cyawe n'umuheto wawe, uje mu ishyamba umpigireyo umuhigo, 4 untekere inyama ziryoshye nk'izo nkunda, uzinzanire nzirye mbone kuguhesha umugisha ntarapfa."

5 Rebeka yumva Isaka abwira umwana we Esawu. Esawu ajya mu ishyamba guhiga, ngo ahigurire se umuhigo. 6 Rebeka abwira Yakobo umwana we ati "Numvise so abwira Esawu mwene so ati 7 Mpigurira umuhigo, untekere inyama ziryoshye nzirye, nguhesherewe umugisha mu maso y'Uwiteka ntarapfa." 8 Nuko none mwana wanjye, wumvire ibyo ngye kugutegeka. 9 Jya mu mukumbi unzanire abana b'ihene beza babiri, nanjye ndabatekera so babe inyama ziryoshye zimeze nk'izo akunda, 10 nawe uzishyire so azirye, aguhesha umugisha atarapfa."

11 Yakobo asubiza Rebeka nyina ati "Dore Esawu mukuru, wanjye ni cyoya, jyweweho umubiri wanjye ni umurembe. 12 Ahari data yankorakora, akamenya ko ndi umuriganya, nkizanira umuvumo mu cyimbo cy'umugisha."

13 Nyina aramubwira ati "Mwana wanjye umuvumo wawe abe ari jye ubaho, nyumvira gusa ugende uzinzanire." 14 Aragenda arazanza aziha nyina, nyina ateka inyama ziryoshye nk'izo se akunda. 15 Rebeka yenda imyambaro myiza ya Esawu impfura ye, iyo yari afite mu nzu, ayambirika Yakobo umuherezizi. 16 Kandi ashyira impu z'abo bana b'ihene ku bikonjo bye no ku ijosi rye, aharemberereye. 17 Aha umwana we Yakobo za nyama ziryoshye yatetse n'umutsima yavuze.

Yakobo ahabwa umugisha na se

18 Ajya aho se ari aramuhamagara ati "Data." Aritaba ati "Ndakwitaba. Uri nde mwana wanjye?"

19 Yakobo, asubiza se ati "Ndi impfura yawe Esawu, nkoze ibyo wantegetse. Ndakwinginze, byuka urye ku muhigo wanjye, kugira ngo umpeshe umugisha."

20 Isaka abaza umwana we ati "Ni iki kiwukubonesheje vuba utyo, mwana wanjye?"

Aramusubiza ati "Ni uko Uwiteka Imana yawe impave ishya."

21 Isaka abwira Yakobo ati "Mwana wanjye, igira hino ndakwinginze, ngukorakore, menye yuko uri umwana wanjye Esawu, koko, cyangwa ko utari we." 22 Yakobo yegera Isaka se, aramukorakora aravuga ati "Ijwi ni irya Yakobo, ariko ibikonjo ni ibya Esawu." 23 Ntiyamenya uwo ari we, kuko ibikonjo bye biriho ubwoya nk'ibya mukuru we Esawu, nuko amuhesha umugisha. 24 Aramubaza ati "Uri umwana wanjye Esawu koko?"

Aramusubiza ati "Ndi we."

25 Aramubwira ati "Wunyegereze, nanjye ndye ku muhigo w'umwana wanjye, kugira ngo nguheshe umugisha." Arawumwegeraza ararya, amuzanira vino, ashozaho. 26 Se Isaka aramubwira ati "Mwana wanjye, nyegera unsome." 27 Aramwegera, aramusoma, yumva impumuro y'imyambaro ye, amuhesha umugisha ati

"Impumuro y'umwana wanjye,

Imeze nk'yo umurima Uwiteka

Yahaye umugisha.

"Nuko Imana iguhe ku kime kiva mu ijuru,

No ku mwero w'ubutaka,

N'imyaka y'iripeke myinshi,

Na vino nyinshi.

2. Amoko agukore,

Amahanga akwikubite imbere,

Utware bene so,

Bene nyoko bakwikubite imbere.

Uzakuvuma wese avumwe,

Uzakwifuriza umugisha wese awuhabwe."

Esawu asabana amarira umugisha

30 Isaka arangije guhesha Yakobo umugisha, Yakobo akiva mu maso ya Isaka se, Esawu mukuru we arahiguka. 31 Na we ateka inyama ziryoshye azizanira se, abwira se ati "Data, byuka urye ku muhigo w'umwana wawe, kugira ngo umpeshe umugisha."

32 Isaka se aramubaza ati "Uri nde?"

Aramusubiza ati "Ndi umwana wawe w'impfura Esawu."

33 Isaka ahinda umushyitsi mwinshi cyane ati "Ni nde wahize umuhigo akawunzanira, nkaba nariye kuri byose utaraza, nkamuhesha umugisha? Kandi koko azanawuhabwe."

34 Esawu yumvise amagambo ya se, aboroga umuborogo mwinshi w'umunya-mubabaro abwira se ati "Jye na-ye mpesha umugisha, data wambyaye."

35 Aramusubiza ati "Murumuna wawe yazanye uburiganya, yiba umugisha wawe."

36 Aramubwira ati "Yakobo' ni Yakobo koko, izina ni ryo muntu. Ubu ni ubwa kabiri andiganya, yankuyeho ubutware dore none ankuyeho n'umugisha." Arongerera aramubaza ati "HNta mugisha wansigiye?"

37 Isaka asubiza Esawu ati "Dore namuhaye kugutwara, na bene se bese nabamuhaye kuba abagaragu be, kandi namugaburiye vino n'imyaka y'impeke. Nagukorera iki, mwana wa-ye?"

38 Esawu abaza se ati "Nta mugisha n'umwe usigiranye data? Jye nanjye mpesha umugisha, data." Esawu araturika ararira.

39 Isaka se aramusubiza ati "Ubuturo bwawe buzaba kure y'umwero' w'ubutaka,

Buzaba kure y'ikime kiva mu ijuru.

40 Inkota yawe ni yo izakubeshaho,

Kandi uzakorera murumuna wawe

Kandi nugoma uzikuraho uburétwa yagushyizeho." a

Esawu ashaka kwica Yakobo

41 Esawu yangira Yakobo umugisha se yamuhesheje. Esawu aribwira ati "Iminsi yo kwiraburira data iri bugufi, ni bwo nzica murumuna wanjye Yakobo."

42 Labwira Rebeka amagambo ya Esawu impfura ye, atumira Yakobo umuhererezi aramuhwira ati "Dore mukuru wawe Esawu agiye kwimarisha agahinda wamuteye kukwica. 43 Nuko rero mwana wanjye nyumvira, hagaruka uhungire i Harani kwa Labani musaza wanjye, 44 umarane na we iminsi itari myinshi, ugeze aho uburakari bwa mukuru wawe buzashirira, 45 ugeze aho inzika ya mukuru wawe izakuviraho akibagirya ibyo wamugiriye, maze nzabona kugutumira ugaruke. Ni iki cyatuma mbapfushiriza rimwe mwembi?"

46 Rebeka abwira Isaka ati "Ubugingo bwanjye burambiwe ba Bahetiki. Yakobo yarongora. Umuhetiki nka ba bandi, ubugingo bwanjye bwamarira; iki?"

Isaka yohereza Yakobo i Padanaramu gusabayo umugeni

28 Isaka ahamagara Yakobo amuhesha umugisha, aramwihanangiriza ati "Ntuzarongore Umunyakaniinikazi, Haguruka ujye i Padanaramu kwa Betuweli sogokuru, usabeyo umugeni mu bakobwa ba Labani nyokorume. 3 Kandi Imana Ishoborabyose iguhe umugisha, ikořótse ikugwize ube iteraniro ry'ama-hanga, 4 kandi wowe n'urubyaro rwawe na rwo ibahe umugisha yahaye Aburahamu, kugira ngo uragwe igihugu cy'ubusuhuke bwawe, icyo Imana yahaye Aburahamu. 5 Isaka yohereza Yakobo, aragenda ajya i Padanaramu kwa Labani mwene Betuweli Umwaramu, musaza wa Rebeka, nyina wa Yakobo na Esawu.

6 Kandi Esawu abonye yuko Isaka yahesheje Yakobo umugisha, akamwoherereza i Padanaramu gusabayo umugeni, kandi ko yamwihanangirije akimuhesha umugisha ati "Ntuzarongore Umunyakaniinikazi", 7 kandi ko Yakobo yumviye se na nyina, akajya i Padanaramu, 8 Esawu abona yuko Abanyakaniinikazi batanzeze se Isaka. • Ajya kwa Ishimayeli, asabayo Mahalati umukobwa wa Ishimayeli ya Aburahamu, mushiki wa Nebayoti, amuharika. ba bagore afite.

Imana ibonekera Yakobo mu nzizi

10 Yakobo' ava i Berisheba, agenda yerekeje i Harani. 11 Agera ahanu, araharara bufacya, kuko izuba ryari rirenze. Yenda ibuye mu mabuye y'aho araryisegura, aryamahoro arasinzira. 12 Ararota, abona urwego rushinzwe hasi rukageza umutwe mu ijuru, abamarayika, b'Imana baruzamukiraho bakarumanukiraho. 13 Kandi Uwiteka yari ahagaze hejuru yarwo, aramubwira ati "Ndi Uwiteka Imana ya sogokuru Aburahamu, Imana ya Isaka, iki gihugu uryamyeho nzakiguha ubwawe n'urubyaro rwawe, 14 urubyarorwawe

27.36: Itang 25.29-34 27.38: Heb 12.17 27.39-40: Heb 11.20 27.40: Itang 36.8; 2 Abami 8.20 28.4: Itang 17.4-8 28.12: Yoh 1.51 28.13: Itang 13.14-15

z Yakobo risobanurwa ngo Uwinjira undi cyangwa, Uriganya undi.

a Dugoma ... yagushyizeho: mu Ruhemburu byanditswe ngo, "Uzamenya nira yagushyizeho, ive ku ijosi ryawe." Nira ni ikintu kibajwe gitambikwa ku ijosi ry'inka ihingishwa gifatanye n'icyuma ikurura. Reba Lewi 26.13; Guteg 28.48.

ruzahwana n'umukungugu " wo hasi, uza-kwira iburengerazuba n' iburasirazuba n' ikasikazi n' ikusi, kandi muri wowe no mu rubyaro rwawe ni mo imiryango yose yo mu isi izaherwa umugisha. 15Dore ndi kumwe nawe, nzakurindira aho uzajya hose, kandi nzakugarura muri iki gihugu, kuko ntazagusiga ntarakora ibyo nkubwiye."

16 Yakobo arakanguka, aravuga ati "Ni ukuri Uwiteka ari aha hantu, nanjye nari ntabizi." 17Aratinya aravuga ati "Erega aha hantu hateye ubwoba! Aha hantu nta kindi ni inzu y'Imana, aha ni ho rembo ry'ijuru."

18 Yakobo azinduka kare kare, yenda ibuye yiseguye, ararishinga ngo ribe inkingi, arisukaho amavuta ya elayo. b 19Aho hantu ahita Beteli, ariko mbere uwo mudugudu witwaga Luzi. 20Yakobo ahiga umuhigo ati "Imana nibana nanjye, ikandindira muri uru rugendo ngenda, ikajya impa ibyokurya n'ibyo kwambara, 21Inkazagaruka kwa data amahoro, Uwiteka azaba Imana nanjye, 22n'iri buye nshinze nk'inkingi izaba inzu y'Imana, kandi ku byo uzajya umpa byose, sinzabura kuguha kimwe mu icumi."

Yakobo ajya kwa Labani, atendera Rasheli imyaka irindwi

29 Yakobo akomeza urugendo, age-ra mu gihugu cy'abanyaburasira-zuba. 2 Abona iriba riri mu gasozi, ririho imikumbi y'intama itatu ziryamye, kuko kuri iryo riba buhiriraga imikumbi kandi igitare kigomeye amazi cyari kinini. 3Aho ni ho imikumbi yose yateraniraga, bagatembagaza cya gitare, bakagikura ku munwa w'iriba, bakuhira intama, bakagisubiza ku munwa w'iriba aho gihora.

4 Yakobo abaza abungeri ati "Bene data murava he?"

Baramusubiza bati "Turi Abanyaharani."

5 Arababaza ati "Muzi Labani mwene Nahori?"

Baramusubiza bati "Turamuzi."

6 Arababaza ati "Araho?"

Baramusubiza bati "Araho kandi dore umukobwa we Rasheli azanye intama."

7 Arababwira ati "Dore ntiburira, igihe cy'amahindilira ntikirasohora, mwuhire intama mugende muziragire."

8 Baramusubiza bati "Ntitubibasha imikumbi yose itaraterana, bagatembagaza igitare bakagikura ku munwa w'iriba, ni bwo turi bubone kuhira intama."

9 Akivugana na bo Rasheli azana intama za se, kuko ari we uziragira. 10Nuko Yakobo abonye Rasheli, mwene Labani nyirarume, n'intama za Labani nyirarume, yegera iriba, atembagaza cya gitare, agikura ku munwa w'iriba, yuhira umukumbi wa Labani nyirarume. 11 Yakobo asoma Rasheli, araturika ararira. 12Yakobo abwira Rasheli, yuko ari mwene wabo wa se, ko ari mwene Rebeka, aririkanka abibwira se.

13 Nuko Labani yumvise inkuru ya Yakobo mwishywa we, aririkanka aramusanganira, aramuhohera aramusoma. amujyana iwe. Abwira Labani ibyabaye byose. 14Labani aramubwira ati "Ni ukuri uri amaraso yanjye n'ubura bwanjye. Abana na we ukwezi kumwe."

15 Labani abaza Yakobo ati "Kuko uri mwene wacu, ni cyo gituma unkorera ku busa? Urashaka ko zzaguhemba iki?" 16Kandi Labani yari afite abakobwa babiri: umukuru yitwaga Leya, umuto yitwaga Rasheli. 17Leya yari afite amaso atabengerana, ariko Rasheli, yari mwiza wese, oo mu maso ari heza.

18 Yakobo abenguka Rasheli asubiza Labani ati "Ndagutendera imyaka irindwi, uzanshyingire Rasheli umukobwa wawe muto."

19 Labani aramusubiza ati "Kumuguha biruta kumuha undi muntu wese, gumana nanjye." 20Nuko Yakobo atendera imyaka irindwi kugira ngo ahabwe Rasheli, imuhwanira n'iminsi mike ku bw'urukundo amukunze.

Labani arabanza amushyngira Leya

21 Yakobo atebutsa kuri Labani, ati "Nshyngira umugeni wanjye, murongore kuko ndangije iminsi yanjye." 22Labani atora abakwe baho bose, arabatekera arabagaburira. 23Nimugoroba azana Leya umukobwa we aramumushyngira, aramurongora. 24Labani atanga Zilupa umu-ja we, amuha umukobwa we Leya ho

indongoranyo. 2SMu gitondo Yakobo abona ari Leya. Abaza Labani ati "Wangize ibiki? Rasheli si we natendeye? Ni iki gitumye undiganya utyo?"

26 Labani aramusubiza ati "Iwacu ntibagenza batyo, gushyingira umuto bazine umukuru. 27 Mara iminsi irinclwi y'uwo, tubone kugushyingirira n'uriya iyindi myaka irindwi uzatenda."

Yakobo atendera Rasheli indi myaka irindwi

28 Yakobo abigenza atyo amara iminsi irindwi ya Leya, Labani amushyingira Rasheli. umukobwa we. 29Kandi Labani atanga Biluha umuja we, amuha Rasheli. umukobwa we ho indongoranyo. 30 Yakobo arongora na Rasheli, akundwakaza Rasheli, anyungwakaza Leya, atenda kuri Labani indi myaka irindwi.

31 Uwiteka abona ko Leya anyungwakaye azibira inda ye, ariko Rasheli yari ingumba. 32 Leya asama inQa abyara umuhungu, amwita Rubeni ati "Ni uko Uwiteka yabonye umubabaro wanjye, noneho umugabo wanjye azankunda." 33 Asama indi nda abyara umuhungu ati "Kuko Uwiteka yumvise nyuwungakaye, ni cyo gitumye anyongera n'uyu." Amwita Simeyoni. 34 Asama indi nda abyara umuhungu ati "Noneho ndafatana n'umugabo wanjye, kuko twabyaranye abahungu batatu." Ni cyo cyatumye yitwa Lewi. 35 Asama indi nda abyara umuhungu ati "Ubu ndashima Uwiteka." Ni cyo cyatumye amwita YudaJ Aba arekeye aho kubyara.

Abaja babyarana na Yakobo

30 Rasheli. abonye yuko atabyaranye na Yakobo agirira mukuru we ishyari, abwira Yakobo ati "Mpa abana, nutabamba simbaho."

2 Rasheli. yikongereza uburakari bwa Yakobo aramubaza ati "Ndi mu cyimbo cy'Imana se, ko ari yo yakwimye imbuto iva mu nda yawe?"

d Simeyoni risobanurwa ngo Kumva.

e Lewi risobanurwa ngo Gufatanywa.

f Yuda risobanurwa ngo Ushimirwa.

g Dani risobanurwa ngo Guca Urubanza.

h Nafutali risobanurwa ngo Gukirana.

i Gadi risobanurwa ngo Umugisha.

j Asheri risobanurwa ngo Kwita undi umunyerhirwe.

k amadudayimu ni imbuto Abisirayeli bibwiraga yuko uziriye zimukundisha uwazimuhaye, nk'uko bamwe babyibwira ku nzaratsi.

[Isakari risobanurwa ngo Ibihembo.

3 Aramusubiza ati "Dore umuja wanjye Biluha umugire inshoreke, kugira ngo abyarire ku mavi yanjye, nanjye mbonere urubyaro kuri we." 4 Amushyingira Biluha umuja we, Yakobo amugira inshoreke. 5 Biluha asama inda, abyarana na Yakobo umuhungu. 6 Rasheli. aravuga ati "Imana inciriye urubanza nratsinda, kandi inyumviye impa umuhungu." Ni cyo cyatumye amwita Dani. 7 Biluha umuja wa Rasheli. asama indi nda, abyarana na Yakobo umuhungu wa kabiri. 8 Rasheli aravuga ati "Nkiranije mwene data gukirana gukabije, ndamutsinda." Amwita Nafutali.^h

9 Leya abonye yuko yarekeye aho kubyara, yenda Zilupa umuja we, amushyingira Yakobo. 10 Zilupa umuja wa Leya abyarana na Yakobo umuhungu. 11 Leya aravuga ati "Mbonye umugisha." Amwita Gadi. 12 Zilupa umuja wa Leya abyarana na Yakobo umuhungu wa kabiri. 13 Leya aravuga ati "Ndahiriwe, kuko abakobwa bazanyita umunyerhirwe." Amwita AsherU

14 Mu isarura ry'ingano, Rubeni aya mu gasozi, abona amadudayimu', ayazanira nyina Leya. Rasheli. abwira Leya ati "Ndakwinginze, mpa ku madudayimu y'umwana wawe."

15 Na we aramusubiza ati "Kuntwara umugabo birohojeje, none urashaka kuntwara n'amadudayimu y'umwana wanjye?"

Rasheli aramusubiza ati "None iri joro arakuririra numpa amadudayimu y'umwana wawe."

16 Yakobo nimugoroba ava mu rwuri, Leya arashoka aramusanganira, aramubwira ati "Ukwiriye kundarira, kuko ntanze amadudayimu y'umwana wanjye ho ibihembo." Amuririra iryo joro.

17 Imana yumvira Leya asama inda, abyarana na Yakobo. umuhungu wa gatanu. 18 Leya aravuga ati "Imana impaye ibihembo, kuho nashyingiye umugabo wanjye umuja wanjye." Amwita Isakari.'

19Leya asama indi nda, abyarana na Yakobo umuhungu wa gatandatu. 2°Leya aravuga ati "Imana impaye impano nziza, noneho umugabo wanjye azabana nanjye, kuko twabyaranye abahungu batandatu." Amwita Zebuluni. 21Hanyuma abyara umukobwa, amwita Dina.

Rasheli abyara Yosefu

22 Imana yibuka Rasheli iramwumvira, izibura inda. ye. 23Asama inda abyara umuhungu ati "Imana inkuyeho igitutsi." 24Amwita Yosefu" ati "Uwiteka anyongere undi muhungu."

Yakobo ashaka gusubirayo

25 Nuko Rasheli. amaze kubyara Yosefu, Yakobo abwira Labani ati "Nsezerera ngende, njye iwacu mu gihugu cyacu. 26Mpa abagore banjye n'abana banjye nagutenderagaho nigendere, kuko uzi gutenda nagutenzeho."

27 Labani aramubwira ati "Icyampa nkakugiriraho umugisha! Kuko nahanuye yuko ari ku bwawe Uwiteka yampereye umugisha." 2. Ati "Nca ibihembo nzaguhaha, nzajya mbitanga."

29 Aramusubiza ati "Uzi uko nagutenzeho, kandi uko amatungo yawe yabaye nyaragira. 30Kuko ayo wari ufite ntaraza yari make, none yarorotse aba menshi cyane. Uwiteka yaguhaye umugisha aho naganaga hose, none nzabona ryari ibitungisha urwanjye rugo?"

31 Aramubaza. ati "Nzaguhamba iki?"

Yakobo aramusubiza ati "Nta cyo uzampemba, ahubwo nunkorera iki, nzongera nkuragirire umukumbi, nywuri nde. 32Uyu muni ndaca mu mukumbi wawe wose, nkuremoo intama z'ubugondo zose n'iz'ibitobo, zose n'intama z'ibikara zose, n'ihene z'ibitobo n'iz'ubugondo, izimeze zityo zizaba ibihembo byanjye. 33Gukiranuka kwanjye kuzamburanira gutya hanyuma: nuzi kwitegereza ibihembo byanjye biri imbere yawe, ihene yose itari ubugondo cyangwa igitobo, n'intama yose itari igikara nizimbonekaho, uzazite inyibano."

34 Labani aramusubiza ati "Nkunze ko byaba bityo." 35Nuko uwo muni arobanura amapfizi y'ihene y'ibihuga,

n'inyagazi, z'ubugondo n'iz'ibitobo, zose, ihene yose ifite ibara ry'umweru, n'intama z'ibikara zose, aziha abahungu be. 36Hagati yabo na Yakobo ahashyirir urugendo rw'iminsi itatu: Yakobo aragira imikumbi ya Labani isigaye.

37 Yakobo yenda uduti tw'imilebeni tubisi, n'utw'imiluzi n'utw'imyarumoni, adushishuraho amabara maremare asa n'imisengo, agaragaza umweru wo kuri two. 3. Ashyira uduti yashishuye ku bibumbiro byo ku mbuga aho imikumbi iri bunywere. Zarindaga uko zije kunywa. 39Imikumbi yarindiraga imbere y'utwo duti, zikabyara iz'ibihuga n'iz'ubugondo n'iz'ibitobo.

40 Yakobo akarobanura izivutse, akerekeranya ize mu mukumbi wa Labani n'iz'ibihuga n'iz'ibikara, agashyira imikumbi ye ukwayo, ntayiteranye n'iya Labani.

41 Kandi uko inziza. zo mu mukumbi zirinze, Yako bo yashyiraga twa duti ku bibumbiro imbere y'umukumbi, kugirango zitegereze hagati yatwo. 42Ariko zaba mbi ntadushyireho, bituma imbi ziba iza Labani, inziza: zikaba iza. Yakobo. 43Uwo mugabo agwiza ubutunzi: cyane, agira imikumbi myinshi n'abaja n'abagaragu, n'ingamiya n'indogobe.

Yakobo ahungana n'abagore be n'abana

31 Bukeye Yakobo yumva amagamba y'abahungu ba Labani, ko bavuga bati "Ibyari ibya data Yakobo yabimwate byose, kandi ku byari ibya data ni ho yakuye ubutunzi afite bwose." 2Yakobo abona yuko Labani atakimureba nk'uko yamurebaga mbere. 3Uwiteka abwira Yakobo ati "Subira mu gihugu cya ba sogokuruza muri bene wanyu, nanjye nzahana nawe."

4 Yakobo atumira Rasheli na Leya ngo baze mu rwuri, aho umukumbi we uri, arababwira ati "Nabonye so atakindeba nk'uko yandebaga mbere, ariko Imana ya data ihorana nanjye. 6Namwe muzi yuko nakoreye so, uko nashoboye kose. 7Kandi so yagiye andiganya ahindura ibihembo byanjye incuru cumi, ariko Imana ntiyamukundiye kugira icyo antwara. Yambwira ati 'Iz'ubugondo ni zo zizaba ibihembo byawe', umukumbi wose ukabyara iz'ubugondo, yambwira

mZebuluni risobanurwa ngo Ubuturo.

° Yosefu risobanurwa ngo Kongeraho.

° nkuremo: cyangwa, nawe ukuremo.

ati 'Iz'ibihuga ni zo zizaba ibihembo byawe', umukumbi wose ukabyara ibihuga. "Uko ni ko Imana yatse so amatungo ye, ikayampa.

10 "Kandi ubwo umukumbi warinda-ga, buye amaso ndota, mbona amapfizi y'ihene yimije umukumbi yari ibihuga n'ubugondo n'ibitobo. 11 Marayika w'Imana ampamagarira mu nzozo ati 'Yakobo.' Nditaba nti 'Karame.' 12 Arawubwira ati 'Ubuha amaso urebe, amapfizi y'ihene yimije umukumbi yose, ni ibihuga n'ubugondo n'ibitobo, kuko nabonye ibyo Labani akugirira byose. 13 Ndi Imana, y' i Beteli, aho wasigiyeye amavuta ku nkingi ukampiga umuhigo, haguruka uve muri iki gihugu usubire mu gihugu wavukiyemo.'"

14 Rasheli na Leya baramubaza batijye. "Mu rugo rwa data, hari umugabane cyangwa ibyo tuzaragwa tugifiteye? "Ntaduhwanya n'ab'ahandi, ko yatuguzeye akarya ibiguzi byacu? 16 Ubutunzi bwose Imana yatse data ni ubwacu n'abana bacu. Nuko icyo Imana ikubwiyeye cyose ugikore."

17 Yakobo arahaguruka, ashyira abana be n'abagore be ku ngamiya, 18 ajyana n'amatungo ye yose n'ubutunzi bwose yaronse, amatungo yaronkeye i Padanaramu, kugira ngo ajye kwa se Isaka mu gihugu cy'i Kanani. 19 Labani yari agiye gukumura intama ze, maze Rasheli yiba ibishushanyo by'ibigirwamana bya se. 20 Yakobo yiyiba Labani Umwaramu, kuko atamubwiye yuko ahungu. 21 Nuko ahungana ibyo afite byose, arahaguruka, yambuka uruzi, agenda yerekeje ku musozo w'i Galeyadi.

Labani akurikira Yakobo amurakariye

22 Ku muni wa gatatu babwira Labani yuko Yakobo yahunze. 23 Ajyana na bene wabo amurakariye, amugereraho iminsi irindwi, asanga ari ku musozi w'i Galeyadi. 24 Imana isanga Labani Umwaramu ruru nzozo n'ubwira itari "Wirinde, ntugire icyo ubwira Yakobo ari icyiza, ari n'ikibi." 25 Labani afatira Yakobo. Yakobo yari abambye ihema rye ku musozi, Labani na bene wabo na bo bayabamba ku musozi w'i Galeyadi.

26 Labani abaza Yakobo ati "Icyo wakoze icyo ni iki kunyiyiba, ukajyana

abakobwa banjye nk'abanyagano? 27 Watwe n'iki. guhunga rwihishwa, ukanyiyiba, ntumbwire ngo ngusezeresheho ibiganjoro by'ibishimo, n'indiririmo n'ishako n'ingana, 28 ntukundire gusoma abuzukuru, banjye n'abakobwa banjye? Wakoze ibyubufu. 29 Nabasha kugira icyo mbatwira, ariko Imana ya so yambwiye iri joro itari "Wirinde, ntugire icyo ubwira Yakobo ari icyiza, ari n'ikibi." 30 None ubwo ugiye rwose, kuko ukumbuye cyane inzu ya so, ni iki cyatumye wiba irinana. zanjye?"

31 Yakobo asubiza Labani, ati "Irya mbere ni uko natinye ko wanyaga abakobwa bawe. 32 Irya kabiri, uwo uri bubonane imana zawe, ntazabeho. Imbere ya bene wacu saka icyawe kiri mu byanjye, ukijyane." Kuko Yakobo yari atari yuko Rasheli yazibye.

33 Labani yinjira mu ihema rya Yakobo, no mu rya Leya, no mu ya za nshoreke zombi, arazibura. Ava mu ihema rya Leya, yinjira mu rya Rasheli. 34 Rasheli yari yenze bya bigirwamana, abishyira mu matandiko y'ingamiya, ayicaraho. Labani asaka mu ihema hose, arabubura. 35 Rasheli abwira se ati "Ntunyakurikira databuza yuko ntahagurukiye, ni uko ndi mu mihango y'abakobwa." Arasaka, abura bya bigirwamana.

36 Yakobo ararakara atonganya Labani amubaza ati "Nagucumuyeho iki? Nakoze cyaha ki cyatumye unkurikira vuba vuba? 37 None usatse mu bitu byanjye byose, ubonye iki cyo mu byo mu rugo rwawe? Kizane hano ugishyire imbere ya bene wacu na bene wanyu, badukiranure. 38 Imyaka makumyabiri twabanye, intama zawe n'ihene zawe n'inyagazi ntizaramburaga, amapfizi y'intama yo mu mikumbi yawe sinayariye. 39 Iyicwaga n'inyamaswa sinakuzanyiraga ikirira nayishyiraga ku mubare wanjye, wandihishaga izibwe naho haba ku manywa cyangwa nijoro. 40 Nameraga ntya: ku manywa nicwaga n'umwuma, nijoro n'icwaga n'imbeho, ibitotsi bikanguruka. 41 Iyo myaka uko ari makumyabiri nabaga iwawe, nagutendeyeho abakobwa bawe bombi irinyaka cumi n'ine, maze irinyaka itandatu nkorera umukumbi, wahinduye ibihembo byanjye incuru: cumi. 42 Iyaba Imana ya data, Imana ya Aburahamu, iyo Isaka yubaha itabanye nanjye,

ntuba warabuze kunsezerera nta cyo mfite. Imana yabonye kugirirwa nabi kwanyje n'umuruho w'amaboko yanjye, iri joro ryakeye iragukangara."

Yakobo na Labani basezerana;
Labani asubira iwabo

43 Labani asubiza Yakobo ati "Abakobwa ni abakobwa banjye, n'abana ni abanjye, n'imikumbi ni iyanjye, ibyo ureba ibi byose ni ibyanjye. None nabasha nte kugira icyo ntwará abakobwa banjye cyangwa abana babyaye? 44None jye nawe dusezerane isezerano, ribe umuhama hagati yacu."

45 Yakobo yenda ibuye, arishinga nk'inkingi. 46Yakobo abwira bene wabo ati "Nimuteranye amabuye." Barayazana, barema igishyamba, basangirira kuri icyo gishyamba. 47Labani acyita Yegarisahaduta. Yakobo na we acyita Galedi. 48Labani aravuga ati "Iki gishyamba ni umuhama hagati yacu uyu. muni." Ni cyo cyatumye cyitwaga Galedi. 49Kandi cyitwaga na Misipa, kuko Labani yavuze ati "Uwitwaga ajenyere hagati yacu, nituba tutakibonana. 50Nugirira nabi abakobwa banjye cyangwa nubaharika, nta wundi uri kumwe natwe, dore Imana ni yo muhama hagati yacu." 51Kandi Labani abwira Yakobo ati "Dore iki gishyamba n'iyi nkingi nshinze hagati yacu. 52Iki gishyamba kibe umuhama, n'inkingi na yo ibe umuhama, yuko ntazarenga iki gishyamba ngo nze aho uri, nawe ko utazarenga iki gishyamba n'iyi nkingi ngo uze aho ndi, kugirirana nabi. 53Imana ya Aburahamu, Imana ya Nahori, Imana ya se wa bombi, idukiranure." Yakobo arahira Iyo se Isaka yubaha. 54Yakobo atambira igitarimo kuri wa musozi, ahagarara bene wabo, arabagaburira barasangira, barara kuri wa musozi buracya.

32 Labani azinduka kare mu gitondo, asoma abuzukuru be n'abakobwa be, abasabira umugisha. Labani aragenda, asubira iwabo.

Abamarayika b'Imana
babonekera Yakobo

2 Yakobo akomeza urugendo, abamarayika b'Imana bahura na we. 3 Yakobo ababonye aravugaga ati "Aba ni umutwe w'ingabo z'Imana." Yita aho hantu Mahanayimu.

4 Yakobo atuma intumwa ngo zimbuzirize zijye kwa Esawu mwene se mu gihugu cy'i Seyiri, mu ishyamba rya Edomu. 5 Arabategeka ati "Muzabwire databuja Esawu muti 'Umugaragu wawe Yakobo ngo yabanza na Labani, ageza ubu.' 6Kandi muti 'Afite inka n'indogobe n'imikumbi n'abagaragu n'abaja. None adutumye kuza kubikubwira, databuja, kugira ngo akugirireho umugisha."

Intumwa za Yakobo zimubwira
yuko Esawu aza

7Izo intumwa zisubira aho Yakobo ari, zimubwira ziti "Twageze kuri mwene so Esawu, kandi araza kugusanganira, azanye n'abantu magana ane." Yakobo aratinye cyane ahagarika umutima, abantu bari kumwe na we n'imikumbi n'amashyamba n'ingaruriya, abigabanyamo imitwe ibiri ati 9"Esawu yatungukira ku mutwe umwe akawurimbura, usigaye wakira."

10 Kandi Yakobo arambwira ati "Mana ya sogokuru Aburahamu, Mana ya Data Isaka, Uwitwaga, ntiwambwiye uti 'Subira mu gihugu cyanyu no muri bene wanyu, nanjye nzakugirira neza?' 11 Ku mhabazi zose n'umurava wose wagiriye umugaragu wawe, sinari nikwiriyeho guhabwaho n'ibyoroheje hanyuma y'ibindi, kuko nambutse Yorodani iyi mfite inkoni nsa, none mpindutse imitwe ibiri. 12 Ndashyamba, unkiye mwene data Esawu, kuko mutinye ngo ataza akanyicana n'abana na ba nyina. 13Nawe warambwiye uti 'Sinzabura kukugirira neza, nzahwanya urubyaro rwawe n'umusenyi wo ku nyanja, utabarika.'"

14 Aharara iryo joro, yenda ku byo yari afite ngo abihwe Esawu mwene se ho impano: 15Ihwe z'abagazi magana abiri, n'iz'amapfizi makumyabiri, n'intama z'abigazi magana abiri, n'iz'amapfizi makumyabiri, 16n'ingamiya z'ingore mirongo

32.13: Itang 22.17

P Yegarisahaduta: mu Runyaramaya risobanurwa risobanurwa kimwe na Yegarisahaduta.

r 32.1: Muri Bibiha Yera ya mbere, uyu murongo ni 31.55; bityo 32.1-32 ihwanye na 32.2-33 muri iyi Bibiha, nk'uko biri mu Ruheburayo.

ngo, 19ishyamba gihama. Galedi: mu Ruheburayo

ni 31.55; bityo 32.1-32 ihwanye na 32.2-33 muri

itatu n'anicanda yazo yonkaga, n'inka mirongo ine n'amapfizi cumi, n'indogobe z'ingore makumyabiri.. n'ibyana byazo cumi. 17Abiba abagaragu be, umukumbi wose ukwawa arababwira' ati "Nimunjye imbere, mujye mushyira intera hagati y'umukumbi n'undi..". 18 Abwira ugiye imbere ati "Esawu mwene data nimuhura; akakubaza ati 'Uri uwa nde, kandi urajya he, kandi n'ibyo ushoreye ni ibya nde?' 19Maze umubwire uti 'Ni iby'umugaragu wawe Yakobo, ni impano uhawe databuja Esawu.. kandi dore na we ari inyuma yacu.'" 2. Maze abitegeka n'uwa kabiri n'uwa gatatu, n'abakurikiye iyo mikumbi bose ati "Abe ari ko mubwira. Esawu.. **nimububona, 21kandi muti 'Dore n'umugaragu wawe Yakobo ari inyuma yacu.'**" Kuko yibwiye ati "Ndamwuzura impano zingiyeye imbere, maze nyuma tubonane, ahari aranyemera." 22 Nuko izo mpano zimujya imbere, ahararana iryo joro o'umutwe w'abantu.. be.

Yakobo akirana **na** Marayika
w'Imana

23 Abyuka. muri iryo joro, ajyana n'abagore be bombi n'ishoreke ze zombi n'abana be uko ari cumi n'umwe, yambuka icyambu cya Yaboki. 24Arabanyana, abambutsa uwo mugezi, yambutsa n'ibyo yari afite byose. 25Yakobo asigarayo wenyine.

Haza umugabo aramukiranya, bageza mu museke. 26Abonye yuko atamutsinze, akora ku mutsi wo ku nyonga y'itako rye, umutsi wo ku nyonga y'itako rya Yakobo urareguka bagikirana. 27Uwo mugabo aramubwira ati "Ndekura, kuko umuseke utambitse."

Aramusubiza ati "Sinkurekura utampaye umugisha."

28 Aramubaza ati "Witwa nde?"

Aramusubiza ati "Ndi Yakobo"

29 Aramubwira ati "Ntucyitwa. Yakobo ukundi, ahubwo uzitwa Isirayeli, kuko wakiranije Imana n'abantu ukanesha." 3. Yakobo aramubwira . ati "Ndakwinginze, mbwira izina ryawe."

Aramubaza ati "Ni iki gitumye umbaza izina ryanyje?" Amuharayo umugisha.

31 Yakobo yita aho hantu Penuweli ati "Ndebesheje Imana amaso, sinapfa." 32Izuba rirasa akirenga Penuweli,

acumbagizwa n'ikibero cye. 33Ibyo ni byo bituma Abisirayeli batarya umutsi wo ku itako, uri ku kibero, na bugingo n'ubu, kuko wa mugabo yakoze ku mutsi wo ku nyonga y'itako rya Yakobo.

Yakobo yuzura **na** Esawu; agura
ubutaka i Shekemu

33 Yakobo yubura amaso, arebye abona Esawu azanye n'abantu magana ane. Agabanya abana, aha Leya abe, na Rasheli... abe, n';nshoreke zombi abazo. 2Ashyira imbere inshoreke n'abana bazo, akurikizaho Leya n'abana be, basezererwa na Rasheli na Yosefu. 3Maze ubwe abarangaza imbere, yikubita hasi karindwi, arinda agera aho yegereye mwene se. 4Esawu arirukanka aya kumumanganira, aramuhobera begamiranya **amajosi, aramusoma. bombi bararira.** 5Esawu yubura amaso abona ba bagore **n'abana, aramubaza ati "Abo muri kumwe bariya ni abaha?"**

Aramusubiza ati "Abo ni abana Imana yahereye umugaragu wawe ubuntu bwayo." 6Maze za nshoreke zigira hafi zo n'abana bazo, bikubita hasi. 7Na Leya n'abana be bigira hafi, bikubita hasi, hakurikiraho.. Yosefu na Rasheli, bigira hafi, bikubita hasi..

8 Aramubaza ati "Umukumbi twahuye wose ni uw'iki?"

Aramusubiza ati "Ni ukugira ngo nkugirireho umugisha, databuja."

9 Esawu . aramusubiza ati "Ibyo mfite birahagije. Mwana wa data, ibyo ufite ubyibarire. "

10 Yakobo aramubwira ati "Oya ndakwinginze, niba nkugiriyeho umugisha, emera impano nguhaye, kuko mbonye mu maso hawe nk.'uko umuntll abona mu maso h'Imana, uk.anezererwa. 11 Ndakwinginze, : emera impano yanjye bakuzaniye, kuko Imana yampereye ubuntu, kandi mfite ibinkwiriye byose. " **Aramugomera, arayemera.**

12 Aramubwira " ati "Dukomeze urugendo tugende, nanjye ndakujya imbere."

13 Aramubwira ati "Databuja, uzi yuko abana badafite imbaraga kandi ko imikumbi n'amashyamba mfite byonsa, babigendesha uruhato, naho waba umunsi umwe gusa, byapfa byose. 14Ndakwinginze databuja, ujye imbere y'umugaragu

wawe, nanjye ndagenda buhoro, nk'uko kugenda kw'amatungo nshoreye kuri, kandi nk'uko kugenda kw'abana kuri, ngusange databuja, i Seyiri."

15 Esawu aramubaza ati "Reka ngusigire bamwe mu bo turi kumwe."

Yakobo aramubaza ati "Ni ab'iki? Nkugirireho umugisha databuja." 16 Nuko Esawu uwo muñsi asubiraye, agumya kugenda, aya i Seyiri. 17 Yakobo aya i Sukoti yubakayo inzu, aciraye amatungo ye ibiriho. Ni cyo cyatumye aho hantu hitwa i Sukoti.'

18 Yakobo asohora amahoro mu mudugudu Shekemu, wo mu gihugu cy'i Kanani, ubwo yavaga i Padanaramu, abamba amahema imbere y'umudugudu. 19 Isambu yabambyeho ihema rye ayigura na bene Hamori; se wa Shekemu, ibice by'ifeza ijana. 20 Yubakayo igicaniro, acyita "Eli E10he Isirayeli." †

Shekemu akinda Dina, umukobwa wa Yakobo

34 Dina umukobwa wa Leya, uwo yabyaranye na Yakobo, arashoka aya kugendera abakobwa bo muri icyo gihugu. Shekemu mwene Hamori Umuhivi, umutware mukuru w'icyo gihugu aramubona, aramwenda aryamana na we, aramukinda. 3 Amarira umutima kuri Dina, umukobwa wa Yakobo, aramukunda, amubwira neza. 4 Shekemu abwira se Hamori ati "Nsabira uyu mukobwa."

5 Yakobo yumva yuko Shekemu yononye Dina umukobwa we, abahungu be bari mu matungo mu rwuri, Yakobo araceka, ageza aho baziye. (Hamori se wa Shekemu aragenda ngo aye kujya inama na Yakobo. 7 Bene Yakobo babyumvise bava mu rwuri barataha. Barababara kandi bararakara cyane, kuko yakoreye ikizira mu Bisirayeli, ari cyo kuryamana n'umukobwa wa Yakobo bidakwiriye gukorwa. • Hamori aya inama na bo ati "Umutima w'umuhungu wanjye Shekemu wigombye umukobwa wanyu, ndabingize, mumushyigire. 9 Kandi mushyigirane natwe, mudushyigire abakobwa banyu, namwe murongore abakobwa bacu. 10 Kandi muzaturana natwe, igihugu kizaba imbere yanyu ngo mujye

aho mushaka, mugituremo, mugitunde-mo. mukironk.emo ibintu."

11 Shekemu abwira se wa Dina na basaza be ati "Mbagirireho umugisha, icyo muzanza cyose nzakibaha. 12 Nkwanano n'impano muzanyaka uko bizangana kose, azabibaha uko mubinyatse, ariko munshyigire uwo mukobwa."

Basaza ba Dina bicisha Shekemu n'abe uburiganya

13 Bene Yakobo basubizanya uburiganya Shekemu na Hamori se, kuko yononye Dina mushiki wabo. 14 Baramubwira bati "Ntitwabasha gushyigira mushiki wacu umuntu utakebwe, kuko ibyo byadutera isoni. 15 icyatuma twemera ibyo ni kimwe gusa, ko muba nka twe, ngo umugabo wese wo muri mwe akebwe. 16 Ni ho tubashyigira abakobwa bacu, tukarongora abakobwa banyu, tugaturana, tukaba ubwoko bumwe. 17 Ariko nimutatwumvira ngo mukebwe, tuzajyana umukobwa wacu twigendere."

18 Amagambo yabo anezeza Hamori na Shekemu mwene Hamori. 19 Uwo muhungu ntiyatindiganya kubikora kuko yanezererwaga umukobwa wa Yakobo, kandi Shekemu yari afite icyubahiro kiruta icy'ab'inzu: ya se bose.

20 Hamori na Shekemu umuhungu we bajya mu marembo y'umudugudu wabo, bajya inama n'abagabo bo mu mudugudu bati 21 "Abo bantu ntibashakakurwana natwe, nuko bature mu gihugu bagitundemo kuko igihugu ari kigari bakagikwirwamo, turongore abakobwa babo, tubashyigire abacu. 22 Ariko icyatuma batwumvira bakemera guturana natwe tukaba ubwoko bumwe ni iki gusa: ni uko umugabo wese wo muri twe akebwa nk'uko bo bakebwa. 23 Mbese inka zabo n'ibintu byabo n'amatungo yabo yose ntibizaba ibyacu? Tubemerere gusa, na bo bazaturana natwe." 24 Hamori na Shekemu umuhungu we, bumvirwa n'abavaga mu irembo ry'umudugudu wabo bose, umugabo wese arakebwa, uwavaga mu irembo ry'umudugudu wabo wese.

25 Maze: ku murisi wa gatau, barushijeho kubabara, bene Yakobo babiri, Simeyoni na Lewi, basaza ba Dina, benda

33.19: Yos 24.32; Yoh 4.5

† Sukoti risobanurwa ngo Ibiraro cyangwa Ingando.

‡ Eli Elohe Isirayeli risobanurwa ngo Imana ni yo Mana ya Isirayeli.

inkota zabo; batera umudugudu gilunguro, bica abagabo, bo muri wo bōse. 26Bicisha Hamori na: Shekemu umuhungu, we inkota, bakura Dina mu nzu ya Shekemu, baragenda. 27Bene Yakobo bacuza intumbi, basahura mu mudugudu, babahora konona mushiki wabo; 28Banyaga imikumbi yabo; n'amashyo yabo; n'indogobe zabo, n'ibinlu byari mu mudugudu n'ibyo mu gasozi, 2. banyaga ubutunzi; bwabo bwose, bafata mpiri abana babo bōse n'abagore babo; n'ibiyari mu mazu yabo. byose.

30 Mazé Yakobo abwira Simeyoni na Lewi ati "**Mumpagaritse umutima**, kuko mutumye nangwa urunuka na bene igihugu, Abanyakanani n'Abaferizi, **kandi umubare wacu ari muke**, bazaterana bōse bantere, nanjye nzarimbukana. n'inzu yanjye."

31 Barambaza bati "Bikwiriye ko agirira mushiki wacu atyo, nk'aho yari **maraya?**"

Rasheli apfa, amaze kubyara
Benyamini

35 Imana ibwira Yakobo iti "Haguruka uzamuke, ujye i Beteli ulureyo, wubakireyo igicaniro Imana yakubonekaye, ubwo wahungaga Esawu mwene so."

2 Maze Yakobo abwira abo mu rugo rwe n'abo bari kumwe bōse ati "Mukureho imana z'abanyamahanga ziri muri mwe, mwiziriire mwambare indi myenda, duhaguruke tuzamuke lujye i Beteli, nanjye nzubakiraye igicaniro Imana, yanyumviye ku muñsi w'umubabaro wanjye, kandi yagendanaga nanjye mu nzira **nagenzemo.**" 4 Baha **Yakobo imana z'abanyamahanga** zose bari bafite, n'impeta zari mu matwi yabo, Yakobo abihisha muni y'igiti cyitwa umwela cyari hafi y'i Shekemu.

5 Baragenda, Imana itera ubwoba imidugudu ibagose, ntibakurikira bene Yakobo. 6Nuko Yakobo asohora i Luzi ni yo Beteli, iri mu gihugu cy'i Kanani we n'abanlu bōse bari kumwe. 'Yubakayo igicaniro, yita aho hanlu "Eli Beteli", kuko ari ho Imana yamwihishurirye, ubwo yahungaga mwene se. 8Kandi Debora

wareraga Rebeka arapfa, bamuhamba he-pfo y'i Beteli muni y'igiti cyitwa umwaloni, bacyita. Alonibakuti. "

9 Imana yongera kubonekera Yakobo agarutse avuye i Padanaramu, imuha umugisha. 10Imana iramubwira iti "Witwa Yakobo, ntuzitwa Yakobo, ukundi, ahubwo Isirayeli. ni ryo rizaba izina ryawe." Nuko imwita Isirayeli. 11 Imana iramubwira iti "Ndi Imana Ishoborabyose, wororoke ugwire, ishyanga n'iteraniryo ry'amoko bizagukomokaho, abami bazakomoka mu rukiryi rwawe, 12kandi igihugu nahaye Aburahamu na Isaka nzakiguha nawe, n'urubyarō rwawe ruzakurikira nzarugaha. " 13 Imana imusiga aho bavuganiraga, irazamuka. 14Yakobo ashingira inkongi y'amabuye aho yavuganiraga na yo, ayisukaho iluro ry'ibyokunywa, ayisukaho n'amavuta ya elayo. 15Yakobo yita aho hanlu yavuganiye n'Imana Beteli;

16 Bava i Beteli baragenda, bari bashigaje akarere bakagera muri Efurata, Rasheli. araramukwa, aragumirwa. 17Kandi akigumiye umubwira ati "Witinya, kuko uri bubyaye undi muhungu." 18Kandi mu ipfa rye, ubugingo bwe buri mu igenda, yita umwaga Benoni, ariko se amwita **Benyamini.** "

19 Rasheli. arapfa, bamuhamba mu nzira ijya muri Efurata, ni ho Betelehe-mu. 20Yakobo ashanga inkongi ku gituro cye, ari yo nkingi y'igiluro cya Rasheli ikiriho na bugingo n'ubu. 21Isirayeli **aragenda, abamba ihema hirya y'inzu** ndende y'amatafari, yo muri Ederi.

Bene Yakobo
(1 Ngoma 2.1-2)

22 Kandi Isirayeli agituye muri icyo gihugu, Rubeni aragenda asambana na Biluha inshoreke ya se, Isirayeli arabimena.

Abahungu ba Yakobo bari cumi na babiri. 23Aba Leya ni Rubeni impfura ya Yakobo, na Simeyoni na Lewi na Yuda na Isakari na Zebuluni, 24aba Rasheli ni Yosefu na Benyamini, 25aba Biluha umuja wa Rasheli, ni Dani na Nafutali, 26aba Zilupa umuja wa Leya, ni Gadi na Asheri.

35.1: Itang28.11-17 35.10: I'oog32.28 35.11-12: I'ang 17.4-8 35.14-15: I'ang28.18-19
~5.22: Itang 49.4

Alonibakuti risobanutwa ngo umwaloni w'iririro. Umwaloni n'umwela n'umwelonni ni amazina y'igiti kinini kimwe.

Benoni risobanurwa ngo Umwana w'urnubabaro wanjye. Benyamini risobanurwa ngo Umwana w'ukuboko kwanjye kw'iburyo.

Abo ni bo bahungu ba Yakobo yabyariye i Padanaramu.

27 Yakobo agera kwa se Isaka i Marhure kuri Kiriyati Aruba ni ho Heburoni, aho Aburahamu na Isaka baturaga. 28Minsi Isaka yaramye ni imyaka ijana na mirongo inani. 29Isaka umwuka urahera arapfa, asanga bene wabo ageze mu za bukuru, Esawu na Yakobo abana be baramuhamba.

Abuzukuruza ba Esawu
(1 Ngoma 1.34-37)

36 Uru ni rwo rubyarwo rwa Esawu, ni we Edomu. 2Esawu yarongoye Abanyakaniinikazi, Ada umukobwa wa Eloni Umuheti, na Oholibama umukobwa wa Ana, mwene Sibeyoni Umuhivi, 3na Basemati umukobwa wa Ishimayeli, mushiki wa Nebayoti. 4Ada abyarana na Esawu Elifazi, Basemati abyara Reweli, 'Oholibama abyara Yewushi na Yalamu na K6ra. Abo ni bo bahungu ba Esawu, yabyariye mu gihugu cy'i Kaniini.

6 Esawu ajyana abagore be, n'abahun-gu be n'abakobwa be, n'abantu bose bo mu rugo rwe, n'inka ze n'amatungo ye yose, n'ibintu bye byose yaronkeye mu gihugu cy'i Kaniini, ajya mu kindi gihugu ngo atandukane na mwene se Yakobo. 7 Kuko ubulunzi bwabo bwari bwinshi bugatuma badashobora guturana, igihugu cy'ubusuhuke bwabo nticyabakwiraga ku bw'amatungo yabo. 8Esawu atura ku musozi Seyiri, Esawu ni we Edomu.

9 Uru ni rwo rubyarwo rwa Esawu, sekuruza w' Abedomu bo ku musozi Seyiri. 10 Bene Esawu aya ni yo mazina yabo: Elifazi mwene Ada muka Esawu, na Reweli mwene Basemati muka Esawu. 11Bene Elifazi bari Temani na Omari, na Sefo na Giitarnu na Kenazi. 12Kandi Timuna yari inshoreke ya Elifazi mwene Esawu, abyarana na Elifazi Amaleki. Abo ni bo buzukuru ba Ada, muka Esawu. 13Kandi aba ni bo bene Reweli: Nahati na Zera, na Shama na Miza. Abo ni bo buzukuru ba Basemati muka Esawu.

14 Kandi aba ni bo bene Oholibama muka Esawu, umukobwa wa Ana mwene Sibeyoni: abyarana na Esawu Yewushi na Yalamu na K6ra.

15 Aba ni bo batware bakomotse mu bahungu ba Esawu. Bene Elifazi: impfura

ya Esawu ni aba: umutware Temani, n'umutware Omari, n'umutware Sefo, n'umutware Kenazi, 16n'umutware K6ra, n'umutware Gatamu, n'umutware Amaleki. Abo ni bo batware bakomotse kuri Elifazi mu gihugu cya Edomu, abo ni bo buzukuru ba Ada.

17 Kandi aba ni bo bene Reweli. mwene Esawu: umutware Nahati, n'umutware Zera, n'umutware. Shafna, n'umutware Miza. Abo ni bo batware bakomotse kuri Reweli. mu gihugu cya Edomu, abo ni bo buzukuru ba Basemati muka Esawu.

18 Kandi aba ni bo bene Oholibama muka Esawu: umutware Yewushi, n'umutware Yalamu, n'umutware K6ra. Abo ni bo batware bakomotse kuri Oholibama: muka Esawu umukobwa wa Ana. 19 Abo ni bo mu nda ya Esawu, abo ni bo batware babo, uwo ni we Edomu.

Urubyaro rwa Seyiri
(1 Ngoma 1.38-42)

20 Abo ni bo bene Seyiri Umuhori, bene icyo gihugu: Lotani, na Shobali, na Sibeyoni na Ana, 21 na Dishoni na Eseri na Dishani. Abo ni bo batware bavuye mu Bahori, abana ba Seyiri bo mu gihugu cya Edomu.

22 Bene Lotani bari Hori na Hema-mu, mushiki wa Lotani yari Timuna.

23 Kandi aba ni bo bene Shobali: Alivani na Manahati, na Ebal: na Shefo na Onamu.

24 Kandi aba ni bo bene Sibeyoni: Ayiya na Ana. Ana uwo ni we wabonye amashyamba mu butayu, akiragira indogobe za se Sibeyoni. 25 Kandi aba ni bo bene Ana: Dishoni na Oholibama, umukobwa wa Ana. 26 Kandi aba ni bo bene Dishoni: Hemudani na Eshibani, na Yitirani na Kerani.

27 Kandi aba ni bo bene Eseri: Biluhani na Zavani na Yakani.

28 Kandi aba ni bo bene Dishani: Usi na Arani.

29 Kandi aba ni bo batware bavuye mu Bahori: umutware Lotani, n'umutware Shobali, n'umutware Sibeyoni, n'umutware Ana, 30n'umutware Dishoni, n'umutware Eseri, n'umutware Dishani. Abo ni bo batware bavuye mu Bahori, nk'uko abaturware babo bari mu gihugu cy'i Seyiri.

Abami ba Edomu
(1 Ngoma 1.43-54)

31 Kandi aba ni bo bami bimaga mu gihugu cya Edomu, hatarimo uwami mu Bisirayeli... 32Bela mwene Beyori yimye Edomu, ururambo rwe rwitwa Dinihaba. 33Bela atanze, Yobabu mwene Zera w'i Bosira yima amukurikiye. 34Yobabu atanzwe, Hushamu wo mu gihugu cy'Abatemanzi yima amukurikiye. 35 Hushamu atanze, Hadadi mwene Bedadi, waneshereje Abamidiyani mu ishyamba ry'i Mowabu yima amukurikiye, ururembo rwe rwitwa Aviti. 36Hadadi atanze, Samula w'i Masireka yima amukurikiye. 37 Samula atanze, Sawuli w'i Rehoboti ihereranye na rwa ruzi, yima amukurikiye. 38 Sawuli atanze, Balihanani mwene Akibori, yima amukurikiye. 39Balihanani mwene Akibori atanze, Hadari yima amukurikiye, ururembo rwe rwitwa Pawu. Umugore we yitwa Mehetabeli, umukobwa wa Matiredi, umukobwa wa Mezahahu.

40 Aya ni yo mazina y'abatware bakomotse kuri Esawu nk'uko imiryango yabo iri, nk'uko ibihugu byabo biri, nk'uko amazina yaho ari: **umutware Timuna**, n'umutware. Aliva, n'umutware Yeteti, 41 n'umutware Oholibama, n'umutware Ela, n'umutware Pinoni, 42n'umutware Kenazi n'umutware Temani, n'umutware Mibusari, 43n'umutware Magidiyeli, n'umutware Iramu. Abo ni bo batware ba Edomu nk'uko ubuturo bwabo bwari buri mu gihugu cya gakondo yabo. Uwo ni we Esawu, sekuruza w' Abedomu.

Yosefu atoneshwa na se, bene se bamugirira ishyari

37 Yakobo aba mu gihugu cy'ubusuhuke bwa se, ni cyo gihugu cy'i Kanani. 2Uru ni rwo rubyaro rwa Yakobo.

Yosefu amaze imyaka cumi n'irindwi avutse yaragiranaga na bene se intama, mu busore bwe yabanaga na bene Biluha na bene Zilupa baka se, akajya abarira se inkuru y'ibibi bakora.

3 Isirayeli atonesha Yosefu, amukunda birusha iby'abana. be bose kuko ari we yabyaye ashaje, amudodeshereza ikanzu ndende. 4 Bene se bamenya yuko se amukunda birusha ibyabo bose baramwanga, **ntibajya** bagira ineza hamubwira.

5 Yosefu arota inzosi azirotorera bene se, barushaho kumwanga. 6 Arababwira ati "**Ndabingize nimwumve inzosi narose:** 7 ngo twahambiraga imiba mu murima, umuba wanjye urahagarara urema, iyanyu miba ikikiza uwanjye, iwikubita imbere."

8 Bene se baramubaza bati "Ni ukuri wowe uzaba uwami wacu? Ni ukuri wowe uzadutwara?" **Izo nzosi ze n'ayo** magambo ye bituma barushaho kumwanga.

9 Yongera kurota izindi nzosi, azirotorera bene se ati "Nongeye kurota izindi nzosi: ngo izuba n'ukwezi n'inyenyeri cumi n'imwe binyukishye imbere."

10 Azirotorera se na bene se, se aramucyaha aramubaza ati "Izo nzosi ni izizi ki? Ni ukuri jye na nyoko na bene so tuzaza twikubite hasi imbere yawe?" 11 Bene se bamugirira ishyari, ariko se ajya yibuka ayo magambo.

Bene se ba Yosefu bamugurisha

12 Bene se baja kuragira umukumbi wa se i Shekemu. 13 Isirayeli abwira Yosefu ati "Bene so ntibaragiriye umukumbi i Shekemu? Ngwino ngutume kuri bo."

Aramusubiza ati "Ntuma."

14 Aramubwira ati "Genda umenye yuko bene so ari amahoro, maze ugaruke umbwira." **Nuko aramutuma, ava mu gikombe** cy'i Heburoni, agera i Shekemu. 15 Umugabo amubona azerera mu gasozi, uwo **mugabo aramubaza ati "Urashaka iki?"**

16 Aramusubiza ati "Ndashaka bene data, ndakwinginze mbwira aho baragiye."

17 Uwo mugabo aramusubiza ati "Baragiye kuko numvise bavuga bati, 'Tujye i Dotani.'" Yosefu akurikira bene se, **abasanga i Dotani.**

18 Bamwitegera akiri kure, bamugira inama yo kumwica atagahgira hafi. 19 Baravugana bati "Dore Karosi araje. 2. Nuko niruze tumwice, tumujugunye mu rwobo rumwe muri izi zacukuriwe kubika. amazi, tuzavuge tuti 'Inyariashya y'inkazi yaramuriye', tuzamenya inzosi ze, uko zizaba."

21 Rubeni arabyumva aramubakiza, **arababwira ati "Twe kumuhwanya."** 22 Kandi ati "Mwe kuvusha amaraso, ahubwo mumujugunye muri uru rwobo

ruri mu butayu, ariko amaboko yanyu ye kumubaho." Kwari ukugira ngo amubakize, amubuzize se. 23Yosefu ageze kuri bene se, bamwambura ya kanzu ndende, 24baramufata bamujugunya muri rwa rwobo, kandi rwarimo ubusa nta mazi yari arurimo.

25 Bicazwa no kurya umutima, bubuye amaso babona itara ry' Abishimayeli bavuye i Galeyadi, bagenda bafite ingamiya zihetse imibavu n'umuti womora n'ishangi, babijyana muri Egipta. 26Yu da abwira bene se ati "Kwica mwene data no guhisha amaraso ye byaturarira iki? 27Niruze tumugure na bariya Bishimayeli, amaboko yacu ye kumubaho kuho ari mwene data, tukaba akara kamwe." Bene se baramwumyira. 28Hahita Abamidiyani batundaga, bakurura Yosefu, bamukura muri rwa rwobo bamugurira na ba Bishimayeli ibice byifeza makurmyabiri. Bajyana Yosefu muri Egipta.

29 Rubeni agaruka kuri rwa rwobo, asanga Yosefu atarimo, ashishirura imyenda ye. 30Asubira kuri bene se arababwira ati "Umwana ntakirimo, nanjye ndajya he?"

31 Benda ya kanzu ya Yosefu, babiya isekurume y'ihene binika ikanzu mu maraso yayo, 32bohereza ya kanzu ndende, bategeka ko bayijyana kwa se, bamutumaho bati "Twabonye iyi, none umenye ko yaba ikanzu y'umwana wawe cyangwa ko atari yo."

33 Arayimenya aravuga ati "Ni ikanzu y'umwana wanjye, inyamaswa y'inkazi yaramuriye nta gushidikanya, Yosefu yatanaguwe na yo." 34Yakobo ashishimura iryenda ye, akenyera ibigunira, amara iminsi myinshi ababaye yiraburiye umwana we. 35Abahungu be bose n'abakobwa be bose barahaguruka ngo bamumaze umubabaro, ariko yanga kumwira umubabaro ati "Nzarinda nsanga umwana wanjye ikuzirun nkirira." Nuko se aramurira.

36 Ba Bamidiyani bajyana Yosefu muri Egipta, bamuguriraye na Potifari, umutware wa Farawo, watwaraga abamurinda.

Yuda abyara Peresi kuri Tamari,
umukazana we

38 Muri icyo minsi Yuda ava muri bene se, aramanuka, acumbika ku Munyadulamu witwaga Hira. 2Yuda

abonye umukobwa wa Shuwa Umunyakaniini, aramujyana amurongora. 3Asama inda abyara umuhungu, amwita Eri. 4Yongera gusama indi nda ayibyaramo umuhungu, amwita Onani. 5Yongera kubiyara undi muhungu amwita Shela, Yuda ubwo yamubyaraga yari i Kezibu.

6Yuda asabira impfura ye Eri umukobwa witwaga Tamari. 7Eri impfura ya Yuda, yari umunyabyaha mu maso y'Uwiteka, aramwica. 8Yuda abwira Onani ati "Hungura muka mwene so, nk'uko bikwiriye umugabo wabo, ucikure mwene so." 9Onani amenya yuko umwana atazaba uwe, nuko aramanye na mukama mwene se ashyira intanga hasi ku gura ngo adacikurira mwene se. 10Icyo yakozeho icyo cyari kibi mu maso y'Uwiteka, na we aramwica. 11Maze Yuda abwira Tamari umukazana we ati "Guma ruru nzu ya so uri umupfakazi, ugeze aho umwana wanjye Shela azakurira." Kuko yibwiraga ati "Na we ye gufata nka bene se." Tamari aragenda, aguma mu nzu ya se.

12 Hashize iminsi, umukobwa wa Shuwa muka Yuda, arapfa. Yuda amaze kumwerera, arazamuka ajya i Timuna, aho abagaruye be bakemuriraga intama ze, we n'incuti ye Hira Umunyadulamu. 13Babwira Tamari bati "Sobukwe arazamutse, agiye i Timuna gukemuza intama ze." 14Yiyambura imyenda y'ubupfakazi, yitwikira umwenda mu mutwe arisesira, yicara mu marembo ya Enayimu yo ku nzira ijya i Timuna, kuko yabonye Shela amaze gukura, ntibamumuhe ngo amuhungure.

15 Yuda amubonye agira ngo ni mara ya, kuko yari yitwikiriye mu maso. 16Atambikira aho ariuhande rw'inzira, aramubwira ati "Ndakwinginze turayamane." Kuko yari atazi ko ari umukazana we.

Aramubaza ati "Nityamama urampa gisasuro ki?"

17 Aramusubiza ati "Ndakohereza umwana w'ihene wo mu mukumbi."

Aramubaza ati "Urampa ingwate kuze aho uzawohereza?"

18 Na we aramubaza ati "Ndaguha ingwate ki?"

Aramusubiza ati "Mpa impeta yawe iriho ikimenyetso, n'umugozi wayo n'inkoni witwaje." Arabimuhaha, bararyamanga amutwika inda. 19Arahaguruka aragenda,

Yiyambura umwenda wo mu mutwe, yambara imyenda ye y'ubupfakazi.

20 Yuda. yohereza wa mwana w'ihene, awuhaye wa Munyadulamu incuti ye, **ngo uwo mugore amushyize za ngwate,** aramubura. 2JAbaza abagabo bo mu mudugudu yarimo ati "Maraya uwo ari he, wari Enayimu iruhanle TW'inzira?"

Baramushyize bati "Nta maraya wari aha."

22 Asubira aho Yuda ari aramubwira; ati "Ntawe nabonye, kandi abaho bamubwiye ngo 'Nta maraya wari uhari.'"

23 Yuda aramusubiza ati "Nabyijyanire twe gukorwa n'isoni. dore nohereje uyu mwana w'ihene maze uramubura."

24 Hashize amezi nk'atatu, babwira **Yuda bati -ITamari umukazana wawe** yarasambanye, kandi afite inda y'ubusambanyi."

Yuda arababwira ati "Mumusohore bamutwike."

25 Bakimusohora atuma kuri sebukwe ati "Nyar'ibi bintu, ni we wantwitse inda." Kandi ati "Nda kwizingize, menya nyar'ibi: impeta iriho ikiramenyetso n'imigozi yayo n'inkoni."

26 Yuda. yemera ko ari ibye ati "Andushyize gukiranuka, kuko ntamuhaye Shela umwana wanjye." Ntiyongera kuryamana na we ukundi.

27 Nuko mu iramukwa rye, impanga zari mu nda ye. 28 **A.kiramukwa, umwe** hahinguka igikonjo cye, umubyaza aragifata ahambiraho urudodo rutukura ati "Uyu ni we mpfura." 29 Ashubijeyo igikonjo cye uwari inyuma aravuka, umubyaza aravuga ati "Dore uko usatuye uku! Gusatira kwawe kukubeho!" Ni cyo cyatumye bamwita, Peresi. 30 **Hanyuma mwene se aravuka, wari ufite urudodo** ruhambiraye ku gikonjo, bamwita Zera.

Nyarabuja wa Yosefu amwoshya gusambana na we, aranga

39 Yosefu bamujyana muri Egiputa. Potifari Umunyegiputa, umutware wa Farawo watwaraga abamurinda, amugura n'Abishirayeli bamuzanyeyo. 2Uwiteka aba kumwe na Yosefu, agira ukuboko kwiza, aba mu nzu ya shebuja Umunyegiputa. 3Shebuja abona yuko Uwiteka ari kumwe na we, kandi ko

Uwiteka yamuhaye kugira ukuboko kwiza ku cyo akoze cyose. 4Yosefu amugiriraho umugisha aba ari we akorera ubwe, **amugira igisonga cy'urugo rwe rwose.** amubitsa ibyo atunze byose. •Uhereye igihe yamugiriye igisonga cy'urugo rwe n'icy'ibintu byose, Uwiteka aha umugisha urugo rw'uwo Munyegiputa ku bwa Yosefu, umugisha w'Uwiteka uba ku byo atunze byose, ibyo mu rugo n'ibyo mu mirima no mu gasozi. 6Abitsa Yosefu ibyo atunze byose, mu byo amubikije ntiyagira ikindi azenzura, keretse kwita ku byo yajyaga aya. Yosefu yari mwiza wese, **afite mu maso heza.** 7**Hanyuma** y'ibyo, nyirabuja abungukira Yosefu, aramubwira ati "Turyamane." 8Maze ariyangira, abwira nyirabuja ati "Dore databuja ntazenzura ibyo mubikiye byo mu rugo, ndetse ambikije ibyo atunze byose. •Muri uru rugo nta wurundutamo, kandi nta cyo yasize ngo akinyime keretse wowe, kuko uri umugore we. None nabasha nte gukora icyaha gikomeye gityo, ngacumura ku Mana?" 10Akajya abibwira Yosefu uko bukeye ntamwumvire, ngo aryamane na we cyangwa abane na we.

11 Bukeye yinjira mu nzu gukora umurimo we, ari nta bandi bagabo bo mu nzu barimo. 12Uwo mugore afata umwenda we aramubwira ati "Turyamane." **Amusigira umwenda we arahunga, arasohoka.** 13Abonye yuko amusigiyeho umwenda we agahunga agasohoka, 14ahamagara abagabo bo mu nzu ye arababwira ati "Dore yatuzaniye Umuheburayo wo kudusekana agasuzuguro; yanyegereye ngo aryamane nanjye ntabarisha ijwi riranga, maze yumvise nteye hejuru ntabaje, asiga umwenda wese iruhande rwanjye **arahunga, arasohoka.**" 15

Nyarabuja arega Yosefu; bamushyira mu nzu y'imbohe

16 Agumisha uwo mwenda iruhande rwe, ageza aho shebuja wa Yosefu yatahiye. 17Maze amubwira amagambo **amwe n'ayo ati "Wa mugurano wawe** w'Umuheburayo watuzaniye yanyiyegereje ngo ansuzugure; 18nanjye nteye hejuru ntabaje, asiga umwenda wese iruhande rwanjye arahunga, arasohoka."

19 Shebujya yumvise amagambo umugore we amubwiye ati "Uko ni ko umugurano wawe yangiriyeyi", uburakari bwe burakongezwa. 10 Shebujya wa Yosefu aramujyana, amushyira mu nzu y'imbohe bakiringaniramo imbohe z'umwami, aba muri icyo nzu y'imbohe. 21 Ariko Uwitaka aba kumwe na Yosefu, amugirira neza, amuha kugirira umugisha ku murinzi w'iyi nzu y'imbohe. 22 Uwo murinzi arindisha Yosefu imbohe zose zari muri ya nzu y'imbohe, ibyo bakorezagamo byose ni we wakoresheye. 23 Umurinzi w'inzu y'imbohe ntiyagira ikintu ajenyura mu byo yamurindishije, kuko Uwitaka yari kumwe na we, kandi ibyo yakoraga Uwitaka yamuhaga kubikoresha ukuboko kwiza.

Yosefu asobanura inzozo z'abatware ba Farawo

40 Hanyuma y'ibyo, umuhereza wa vino w'umwami wa Egipta n'umuvuzi w'imitsima ye, barakaza shebujya umwami wa Egipta. Farawo arakarira abo batware be bombi, umutware w'abahereza ba vino n'umutware w'abavuzi b'imitsima. 3 Abarindishiriza mu nzu y'imbohe, iri mu rugo rw'umutware w'abamurinda, aho Yosefu yakingiraniye. 4 Umutware w'abarinda umwami abarindisha Yosefu ngo ajoye abakorera, bama igihe bari mu nzu y'imbohe.

5 Umuhereza wa vino w'umwami wa Egipta n'umuvuzi w'imitsima ye, bakiringaniye muri ya nzu y'imbohe, bombi barotera ijoro rimwe inzozo zicishije ukubiri, zigasobanurwa ukubiri. 6 Yosefu mu gitondo yinjira aho bari, asanga bababaye. 7 Abaza ba batware ba Farawo bakiringaniye hamwe na we mu nzu ya shebujya wa Yosefu ati "Ni iki gitumye mugaragaza umubabaro mutyo uyu muni?"

8 Baramubaza bati "Ni uko twarose inzozo, kandi akaba ari nta wubasha kuzidusobanurira."

Yosefu arababaza ati "Gusobanura iki ukw'Imana se? Ndabingize, nimuzindotore .."

9 Umuhereza wa vino mukuru arotera Yosefu inzozo ze ati "Narose ngo umuzabibu wari imbere yanjye, 1°kandi wari ufite amashuri atatu, mbona usa n'upfunditse uburabyo burarabya, amasere

yawo arahisha, Iigikombe cya Farawo nari ngifite mu ntoki, nenda izo nzabibu nzikarnurira muri cyo, ngihereza Farawo."

12 Yosefu aramubwira ati "Uku ni ko zisobanurwa: ya mashuri atatu ni iminsi itatu, 13 iminsi itatu itarashira Farawo azakuzamura, ashyire umutwe wawe ejuru, agusubize mu butware bwawe, ubone guhereza Farawo igikombe, nk'uko wahoze ukora kera, uri umuhereza we wa vino. 14 Maze uzanyibuke ubwo uzabona ibyiza, uzangirire neza, ndakwinginze uzamvuge kuri Farawo, ukwiye muri iyi nzu. 15 Ni ukuri koko banyibye mu gihugu cy'Abahurayoyi, n'ino na ho bashyize muri iyi nzu y'imbohe nta cyaha nkoze."

16 Wa muvuzi w'imitsima mukuru yumvise yuko amubabwiriyeyi ibyiza, abwira Yosefu ati "Nanjye narose nikoreye ibyibo bitatu by'imitsima yera, 17 kandi icyibo cyo hejuru y'ibindi cyarimo imitsima yokeje y'uburyo bwose nshyira Farawo, ibisiga biyindira ku mutwe, iri mu cyibo."

18 Yosefu aramubaza ati "Uku ni ko zisobanurwa: ibyo byibo bitatu ni iminsi itatu, 19 iminsi itatu itarashira, Farawo azashyira hejuru umutwe wawe awugukuyeho akumanike ku giti, ibisiga bizakufunze inyama yawe."

20 Ku muni wa gatatu, ni wo muni wo kwibutsa kuvuka kwa Farawo, atekeshera abagaragu be bose ibyokurya, ashyira hejuru hagati y'abagaragu be umutwe w'umuhereza wa vino mukuru, n'uw'umuvuzi w'imitsima mukuru. 21 Asubiza umuhereza wa vino mukuru mu buhereza bwe, ahereza Farawo igikombe, 22 maze amanika umuvuzi w'imitsima mukuru, nk'uko Yosefu yabasobanuriye inzozo zabo. 23 Ariko wa muhereza wa vino mukuru ntiyibuka Yosefu, ahubwo aramwibagirwa.

Yosefu asobanura inzozo za Farawo

41 Imyaka ibiri ishize, Farawo arota ahagaze iruhande rw'uruzi. Mu ruzi havamo inka ndwi z'igikundiho zibyibushye, zirishiriza mu mifunzo. 3 Izindi nka ndwi z'umwaku zinanutse zirazikurikira, ziva mu ruzi zihagararana na za zindi ku nkome y'uruzi. 4 Za nka z'umwaku zinanutse, zirya za zindi z'igikundiho zibyibushye uko ari indwi. Farawo

arihambura. 5 Arongera aribikira arota inzozo za kabiri, ngo amahundo arindwi ahunze meza, ameze ku giti kimwe. 6 Maze andi mahundo arindwi y'iminambe yumishijwe n'umuyaga uva iburasirazuba, akurikiraho aramera. 7 Ayo mahundo y'iminambe amira ya mahundo ahunze atsibaze, uko ari arindwi. Farawo aribambura, amenya yuko ari inzozo. 8 Mu gitondo ahagarika umutima, ahamagaza abakonikoni ba Egiputa bose n'abanyabwenge baho bose. Farawo abatororera inzozo ze, nti hagira uhasha kuzisobanurira Farawo.

9 Maze umuhereza wa vino mukuru abwira Farawo ati "Uyu, muni ndakwibutsa ibyaha byanjye. 10 Farawo yarakariye abagaragu be andindishiriza mu nzu y'umutware w'abamurinda, jye n'umuvuzi w'imitsima mukuru. 11 Turotera ijoro rimwe twembi, turota inzozo zisobanurwa ukubiri. 12 Twari kumwe n'umuhungu w'Umuheburayo, umugurano w'umutware w'abakurinda, tumurorera inzozo za cu arazidusobanurira. asohanurira umuntu wese nk'uko inzozo ze ziri. 13 Kandi uko yabidusobanuriye ni ko byasohoye, Farawo yansubije mu butware bwanjye, wa wundi aramumanika."

14 Maze Farawo ahamagaza Yosefu, bamuhubura mu nzu y'imbohe, ariyogoshesha yambara indi myenda, yinjira aho Farawo ari. 15 Farawo abwira Yosefu ati "Narose none nta wushobora kuzisobanura. Numvise bavuga yuko ubasha gusobanura inzozo bakurotoreye."

16 Yosefu asubiza Farawo ati "Si jye, Imana ni yo iri busubize Farawo amagambo y'amahoro."

17 Farawo abwira Yosefu ati "Narose mpagaze ku nkombe y'uruzi, 18 havamo inka ndwi zibyibushye z'igikundiro zirishiriza mu mifunzo, 19 naze zikurikirwa n'izindi nka ndwi zizamuka zonzze, ari umwaku zinanutse cyane. Sinari nabona inka mbi nk'izo mu gihugu cya Egiputa hose. 20 Izo nka zinanutse z'umwaku zirya za nka zibyibushye zabanje uko ari indwi, 21 zimaze kuzirya. ntiwamenya yuko ziziriye, ziguma kuba umwaku nk'ubwa mberere. Nuko ndakanguka, 22 Kandi ndota ngo amahundo arindwi atshize meza. ameze ku giti kirmwe, 23 maze andi mahundo arindwi yumye y'iminambe, yumishijwe

n'umuyaga uva iburasirazuba akurikiraho, aramera, 24 ayo mahundo y'iminambe amira ya mahundo meza uko ari arindwi. Nzirotorera abakonikoni, nti hagira ubasha kuzisobanurira. "

25 Yosefu abwira Farawo ati "Inzozo za Farawo ni zimwe: ibyo Imana igiye gukora yabibwiye Farawo. 26 Za nka ndwi nziza ni imyaka irindwi, na ya mahundo arindwi meza ni imyaka irindwi. Inzozo ni zimwe. 27 Na za nka zinanutse z'urnwaku zazikurikiye ni imyaka irindwi, na ya mahundo arindwi y'imishishi yumishijwe n'umuyaga uva iburasirazuba na yo ni imyaka irindwi. Izaba imyaka irindwi y'inzara. 28 icyo ni cyo nabwiye Farawo nli 'Ibyo Imana igiye gukora yabibwiye Farawo.' 29 Hazaza imyaka irindwi y'uburumbuke bwinsi mu gihugu cya Egiputa cyose, 30 hanyuma hazakurikiraho imyaka irindwi y'inzara, ubwo burumbuke bwose bwibagirane mu gihugu cya Egiputa. Inzara izamara igihugu; 31 uburumbuke bwe kwibukwa ku bw'inzara ibukurikiye, kuko izaba nyinsbi cyane. 32 Kandi icyatumye izo nzozo zibonekera Farawo kabiri, ni uko ibyo byakomejwe n'Imana kandi izabisohozwa vuba.

33 "Nuko Farawo nashake umuntu w'umunyabwenge w'umuhanga, amuhe ubutware bw'igihugu cya Egiputa. 34 Farawo ashireho abahunikisha, ahunikisha igice cya gatanu cy'ubutaka bwa Egiputa mu myaka y'uburumbuke, uko ari irindwi. 35 Bateranye ibihunika by'iyoyamya myiza igiye gutaha, bahunike mu midugudu imyaka y'impeke izatungabantu. itegeke na Farawo, bayirinde. 36 Kandi ibyo bihunika bizabera igihugu ibibikiwe imyaka irindwi y'inzara izatera mu gihugu cya Egiputa, igihugu cye kumarwa n'inzara."

Farawo yegurira Yosefu igihugu cya Egipula

37 Iyo nama inezeza Farawo n'abagaragu be bose. 38 Farawo abaza abagaragu be ati "Tuzabona hehe umuntu umeze nk'uyu, urimo umwuka w'Imana?" 39 Farawo abwira Yosefu ati "Kuko Imana ikweretse ibyo byose nta wundi munyabwenge w'umuhanga muhwaye, 40 nguhaye gutwara urugo rwanjye kandi abantu banjye bose bazumvirira icyo utegetse,

ku ntebe yanjye y'ubwami yonyine nza-
gusumba." 41 Farawo -ahwira Yosefu ati
"Dore nkweguriye igihugu cya Egipta
cyose." 42 Farawo yiyambura impeta iriho
ikimenyetso yo ku rutoki rwe ayambika
Yosefu ku rutoki, amwambika imyenda
y'ibitare byiza, amwambika n'umukufi
w'izahabu mu ijosi, 43 amugendeshereza
mu igare rikurikira iryè bakajya bamur-
ngana bati "Nimumupfukamire!" Nuko
amwegurira igihugu cya Egipta, cyose.
44 Farawo abwira Yosefu ati "Jye Farawo
ndahiriye ko nta, wuzunamura ukuboko,
nta wuzashingura ikirenge, mu gihugu
cya Egipta cyose utabemeye." 45 Farawo
ahimba Yosefu Safunatipaneya, amu-
shyingira Asenati mwene Potifera, umu-
tambyi wo mu mudugudu wa Oni.
Yosefu atambagira igihugu cya Egipta.
46 Yosefu yari amaze imyaka mirongo
itatu avutse, ubwo yakoreraga Farawo.
Yosefu ava aho Farawo ari, atambagira
igihugu cya Egipta cyose.

Yosefu ahunika imyaka myinshi

47 Mu myaka y'uburumbuke, uko ari
irindwi, igihugu kirera gisenyukamo
imyaka. 48 Ahunikisha ibihunikwa byose
byo mu gihugu cya Egipta uko iyo
myaka irindwi ingana, abihunika mu
midugudu, imyaka yo mu mirima ikikije
umudugudu wose ayihunika muri wo.
"Yosefu ahunika imyaka y'iropeke myi-
nshi cyane ihwanye n'umusenyi wo ku
nyanja, ageza aho yarorereye kubara
kuko itabarikaga.

50 Yosefu abyara abahungu babiri
inzara itaratera, ababyarana na Asenati
mwene Potifera, umutambyi wo mu mu-
dugudu wa Oni. 51 Yosefu yita irapfura ye
Manase ati "Ni uko Imana yanyibagije
umuruho wanjye wose w'inzu ya data
yose." 52 Uwa kabiri amwita Efurayimu
ati "Ni uko Imana yanyorokereje mu
gihugu nabonyemo umubabaro."

53 Ya myaka irindwi y'uburumbuke
bwabaye mu gihugu cya Egipta irashira.
54 Imyaka irindwi y'inzara itangira gutaha
nk'uko Yosefu yari yarabivuze, inzara
itera mu bihugu byose ariko mu gihugu
cya Egipta cyose bo bafite ibyokurya.
55 Igihugu cya Egipta cyose kibabajwe
n'inzara, batakambira. Farawo ngo abahe
ibyobwira. Farawo abwira Abanyegiputa

bose ati "Nimusange Yosefu, mukore
icyo abategeka." 56 Inzara ikwira mu
bihugu byose, Yosefu, akingura ubuhuni-
ko bwose ahahisha Abanyegiputa, inzara
irakomera cyane mu gihugu cya Egipta.
57 Abo mu bihugu byose bajya muri
Egipta kuri Yosefu guhaha imyaka y'i-
mpeke, kuko inzara yari nyinshi mu
bihugu byose.

Bene se wa Yosefu baza muri
Egipta guhaha

42 Yakobo yumva yuko ubuhashyi
buri muri Egipta abaza abana be
ati "Ni iki gituma murebana?" 2 Kandi ati
"Numvise yuko hari ubuhashyi muri
Egipta, nimumanuke, mujyeye muduha-
hireye tubeho tudapfa." 3 Bene se wa
Yosefu cumi baramanuka, bajya guhaha
imyaka y'impeke muri Egipta. 4 Ariko
Benyamini mwene nyina wa Yosefu,
Yakobo ntiyamutumana na bene se, kuko
yibwiraga ati "Ahari yagira ibyago."

5 Abana ba Isirayeli bajya guhahana
n'abandi, kuho inzara yateye mu gihugu
cy'i Kanani. 6 Kandi Yosefu ni we wari
umutware, w'igihugu cya Egipta, ni we
wahahishaga abo muri icyo gihugu bose.
Bene se wa Yosefu baraza, bamwikubita
imbere bubamye. 7 Yosefu abona bene se
arabamenya, arabirengagiza, ababwira
nabi. Arababaza ati "Murava he?"

Baramusubiza bati "Turava mu gihugu
cy'i Kanani tuje guhaha."

8 Yosefu amenya bene se ariko bo
ntibamumenya. Yosefu yibuka za nzo-
zi yabaroteye arababwira ati "Muri
abatasi muje gutata aho igihugu gifite
amaboko make."

10 Baramusubiza bati "Si ko biri
databuja, ahubwo abagaragu bawe tuzanywe
no guhaha. Itwese tuva inda imwe,
turi abanyakuri, abagaragu bawe
ntituri abatasi."

12 Arababwira ati "Si ko biri, ahubwo
gutata aho igihugu gifite amaboko
make ni ko kubazanye."

13 Baramusubiza bati "Abagaragu
bawe turi abavandimwe turi cumi na
babiri, turi abana b'umwe wo mu gihugu
cy'i Kanani, umuhererezi yasigaranye na
data, undi ntakiriho."

14 Yosefu arababwira ati "Icyo ni cyo
nababwiye nti 'Muri abatasi.' 15 Iki ni cyo

kizabahakanira: ndahiye ubugingo bwa Farawo, ntumuzava hano umuhererezi wanyu ataje. 16 Mutume umwe muri mwe azane murumuna wanyu, namwe mura-bohwa, amagambo wanyu ageragezwe yuko muri abanyakuri. Nibitaba bityo, ndahiye ubugingo bwa Farawo, muri abatasi." 17 Bose abamaza mu nzu y'imbohe iminsi itatu.

18 Ku muni wa gatatu Yosefu arabawira ati "Mugenze mutya mudapfa kuko nubaha Imana: I. niba muri abanyakuri, umwe muri mwe abavandimwe, asigare abohewe mu nzu wanyu y'imbohe, abandi mugende mujyane, imyaka y'impeke yo kubamara inzara mu ngo zanyu, 20 maze munzanire umuhererezi wanyu. Ni ho amagambo wanyu azamenyekana, ko ari ay'ukuri, bigatuma mudapfa."

Bagenza batyo. 21 Baravugana bati "Ni ukuri turibo urubanza rw'ibyo twagiriye mwene data, kuko twabonye uko umutima we wari ubabaye ubwo yatwiringaga natwe nitumwumvire, ni byo biduteye aya makuba."

22 Rubeni arababwira ati "Sinababwiye nti, mwe gukora icyaha kuri uwo mwana mukanga kunyumvira? Ni cyo gitumye amaraso ye adushakirwaho." 2 Ntibamenya yuko Yosefu yumva ibyo bavuga, kuko yavugirwaga n'umusemyi. 24 Abatera umugongo abasiga aho ararira, abagarukaho. avugana na bo, abakuramo Simeyoni, amubohera mu maso yabo.

25 Yosefu ateguka ko babuzuriza imyaka y'impeke mu masaha yabo, kandi ngo basubize ifeza y'umuntu wese mu isaha ye, kandi babahe n'impamba. Babagirira batyo. 2. Bahekesha indogobe zabo ihaha ryabo, bavayo. 27 Aho baraye, umwe muri bo ahambuye isaha ye ngo agaburire indogobe ye, abona ifeza ye, asanga iri mu munwa w'isaha. 28 Abwira bene se ati "Ifeza yanjye irangarukiye, dore iri mu isaha yanjye." Bakuka imiti-ma, barebana bahinda imishyitsi bati "Ibi ni ibiki, ibyo Imana itugiriye?"

Yakobo yanga kohereza Benyamini

29 Basohora kuri se Yakobo mu gihugu cy'i Kanani, bamubwira ibyababanyeho byose bati .. "Umugabo ukomeye utwara icyo gihugu, yatubwiye nabi akeka yuko turi abatasi babatata. 11 Natwe

turamubwira tuti 'Turi abanyakuri, ntuturi-abashakishye. 2 Turi abavandimwe turi cumi na babiri dusangiye data umwe, umwe ntakiribo, umuhererezi yasigaranye na data mu gihugu cy'i Kaniini.' "Uwo mugabo ukomeye utwara icyo gihugu aratubwira ati 'Iki ni cyo kizambwira ko muri abanyakuri, nimunsigire umwe muri mwe abavandimwe, mujyane ibyo kubamara inzara mu ngo zanyu, mugende 34munzanire umuhererezi wanyu. Ni ho nza menya yuko mutari abatasi, ahubwo ko muri abanyakuri, nanjye nzabaha mwene so kandi muzatunda mu gihugu.' "

35 Basutse ibyo mu masaha yabo babona igipfunyika cy'ifeza cy'umuntu wese kiri mu isaha ye, bo na se babonye ibipfunyika byabo baratinya. 16 Se Yakobo arababwira ati "Mungize incike: Yosefu ntakiriho, Simeyoni ntariho, none kandi murashaka kunkuraho na Benyamini! Ibyo ni jye bibayeho byose!"

37 Rubeni abwira se ati "Nintamukugarurira. uzice abahungu banjye bombi, mumpe ndamwishingiye nzamukugarurira."

38 Aramusubiza ati "Umwana wanjye ntazajyana namwe, kuko mwene nyina yapfuye akaba asigaye ari ikinege, yagirira ibyago mu nzira muzacamo, muzatuma imvi zanjye zirnanukana ishavu zijya ikuzimu."

Bene Yakobo basubira muri Egipta guhaha

43 Inzara irushaho kuba nyinshi mu gihugu. 2 Bamaze imyaka y'impeke bakuye muri Egipta, se arababwira ati "Nimusubireyo, muduhahire utwo kurya." 3 Yuda aramubwira ati "Wa mugabo yarafatwihanangirije ati 'Ntimizeance iryera mutazanye na murumuna wanyu.' 4 Watwoherezanya na murumuna wacu, twagenda tukaguhahirayo, sarike nutamwohereza nitujyayo, kuko wa mugabo yatubwiye ati 'Ntimizeance iryera mutazanye na murumuna wanyu ..'"

6 Isirayeli ahababaza ati "Ni iki cyatumye mungirira nabi mutyo, mukabwira uwo mugabo yuko mufite mwene so wundi?"

7 Baramusubiza bati "Uwo mugabo yatubajije atwinja, uko turi ubwacu, na bene wacu uko bari ati 'Muracyafite so?"

Mufite mwene so wundi?' Tumusubiza ibyo yatubajije. Tuba twarabwiwe n'iki yuko ari butubwire ati 'Muzane murumuna wanyu?'

8 Yuda abwira se Isirayeli ati "Nyoherezanya n'uwu muhungu turahaguruka tugende, tubeho tudapfana nawe n'abana bacu. 9 Mbaye umwishingizi we abe ari jye uzamubaza, nintamukugarurira nka-mugushyikiriza, nzaba ngukoreye icyaha kitazamya, iteka. 10Iyo tudatinda, nzi yuko none tuba twagarutse ubwa kabiri."

11 Se Isirayeli arabawira ati "Ubwo bimeze bityo nimugenze mutya: mujyane mu masaho yanyu imbutu zo muri iki gihugu ziruta izindi ubwiza muzishyire uwo mugabo ho ituru, mujyane umuntu womora muke n'ubuki buke, n'imibavu n'ishangi, n'ububemba n'indozi, z 12kandi mujyane ifeza z'ingereka zingana na 20, n'ifeza zagatutse mu minwa y'amasaha yanyu muzisubizeyo, ahari ni amahugwe yatumye zigaruka. 13Mujyane na murumuna wanyu muhaguruke, musubire kuri uwo mugabo, 14Imana Ishoborabyose ibahere kubabarirwa na we ngo ababohore mwene so wundi na Benyamini. Nanjye niba bikwiriyeye ko mba incike, nzabeyo."

Bajyana na Benyamini; basanga Yosefu mu rugo

15 Ba bagabo benda ayo maturo, bajyana ifeza z'ingereka zingana na 20 bajyana na Benyamini, barahaguruka, baramanuka bajya muri Egipta, bahagarara imbere ya Yosefu. 16Yosefu abonye Benyamini ari kumwe na 00, abwira igisonga cye ati "Injiza aba bantu mu nzu yanjye, ubage witwagire ibyokurya, turajye burire hamwe ku manywa y'ihangu." 17Uwo mugabo akora ibyo Yosefu yamutegetse, yinjiza abo bagabo mu nzu, ya Yosefu.

18 Baratinya kuko yabinjije mu nzu ya Yosefu, baravugaga bati "Ifeza zagatutse mu masaha yacu ubwo twazaga mhere, ni zo zatumye batwinjiza ngo adushakeho urwitwazo, adusumire, atunyagane n'indogobe zacu, tube imbata." 19Begera cya gisonga cya Yosefu, bavuganira na cyo ku muryango bati 20"Datubajya, mbeze twaramanutse tuza guhaha, 21 tugeze mu icumbi duhambura amasaha yacu, umuntu wese asanga ifeza ye iri mu munwa w'isaho ye, ifeza zacu dusanga

z'indozi ni imbutu zisa n'ububemba.

zingana uko zanganaga none turazigaruye. 22Kandi tuzanye izindi feza zo guhaha, ntutuzi uwashubije ifeza zacu mu masaha yacu."

23 Arabashubiza ati "Mushyitse imitirna mu nda ntimutinye, Imana yanyu, Imana ya so, ni yo yabashyiriyeye ubutunzi: mu masaha, jyeweho ifeza zanyu narazishyikiye." Asohora Simeyoni aramubazanira.

24 Nuko wa mugabo yinjiza abo bagabo mu nzu ya Yosefu, abaha amazi boga ibirenge, agaburira n'indogobe zabo. 25Begeranya amaturo kugira ngo Yosefu naza ku manywa y'ihangu, asange biteguye kuyamutira, kuko bari bumvise yuko bari burire hamwe na we. 26Yosefu atashye, bamusangisha mu nzu ya maturo bazanye, bamwikubita imbere bubamye. 27Ababaza uko bari, kandi ati "80 aracyakoma, wa musaza mwavugaga? Aracyariho?"

28 Baramusubiza bati "Data, umugaragu wawe ni muzima, aracyariho." Barunama bikubita hasi.

29 Yubura amaso abona Benyamini murumuna we, mwene nyina arababaza ati "Uwo ni we muhererezi wanyu, mwambwiraga?" Maze aramubwira ati "Imana ikugirire neza, mwana wanjye." 30 Yosefu yihuta kugenda, kuko umutima wese ufiteye urukumbuzi mwene nyina, ashaka aho aririra; yinjira mu nzu hartuguru ayiriramo. 31Yiyuhagira mu maso aragaruka, ariyumanganya aravugaga ali "Nimwarure ibyokurya." 32Bamugaburira ukwe, na bene se babagaburira ukwabo, n'Abanyegiputa bariraga hamwe na we babagaburira ukwabo, ku Abanyegiputa batasangiraga n'Abahaburayo, ku cyari ikizira ku Banyegiputa... 33Bicaza imbere ye, bicazwa uko bakurikiranana, impfura uko ubukuru bwayo buri, n'umuherezeye uko ubuto bwe buri, bavugana batangara. 34Yosefu ateguka ko babazanira amagaburo yari imbere ye, ariko igaburo rya Benyamini riruta ayabo gatanu. Baranywa banezeranwa na we.

Igikombe cya Yosefu kibonwa mu isaho ya Benyamini

44 Yosefu ateguka igisonga cye ati "Nimwuzuze amasaha y'abo bagabo ihaho ringana, n'iryo bashobora kujyana, ushyire n'ifeza y'umuntu mu munwa w'isaho ye. 2 Ushyire n'igikombe

cyanjye cy'ifeza mu munwa w'isaho y'umhererezi, ushyiranemo n'ifeza ye yahahishaga." Abigenza uko Yosefu yamutegetse. ³ Bukeye hamaze kubona, abo bagabo basezeranwa n'indogobe zabo. ⁴ Bavuye mu mudugudu bataragera kure, Yosefu abwira igisonga cye ati "Haguruka ukurikire ba bagabo, nubageraho ubabwirè uti 'Ni iki gitumye mwitwira inabi uwabagiriye neza?' ⁵ icyo mwibye si cyo databuja anyweshya, kandi si cyo yikingira aragura? Ubwo mwakoze mutyo, mwakoze icyaha."'

6 Abageraho, ababwirira ayo magambo. ⁷ Baramubwirira bati "Databuja, ni iki kiku-vugishije amagambo amaze atyo? Ntibikabeho ko abagaragu bawe dukora ibimeze bityo. ⁸ Dore ifeza twasanze mu minwa y'amasaho yacu twarazigushubije, tuzjavanye mu gihugu cy'i Kaniini. None twabashya dute kwiba ifeza cyangwa izahabu byo mu nzu ya shobuja? "Uwo uri bukibonane wo mu bagaragu bawe yicwe, natwe duhinduke imbata zawe, databuja."

10 Arababwirira ati "Nuko rero bibe nk'uko mbivuze. Uwo kiri bubonekeho ni we uri bube imbata yanjye, namwe ntimuri bugibweho n'urubanza. " ¹¹ Barihuta barururutsa, umuntu wese ahambura isaho ye, ¹² arasaka ahera ku mpfura ageza ku muhererezi, cya gikombe kiboneka mu isaho ya Benyamini. ¹³ Bashishimura imyambaro yabo, umuntu wese ahekeshya indogobe ye imitwaro, basubira mu mudugudu.

14 Yuda na bene se bagera mu nzu ya Yosefu, banga akiri aho bamwibwira imbere. ¹⁵ Yosefu arababaza ati "Icyo mu-koze icyo ni igiki? Nibuzi yuko umuntu umeze nkanjye ashobora kuragura koko?"

16 Yuda aramusubiza ati "Databuja, turagusubiza iki? Turavuye iki? Turiraguzira iki? Imana yamenye gukiranirwa kw'abagaragu bawe. Dore turi imbata zawe databuja, twe n'ubuho cya gikombe kibonetseho."

17 Aramusubiza ati "Ntibikabeho ko ngira ntyo: uwo igikombe kibonetseho ni we uri bube imbata yanjye, ariko mwe mwigendere mujye kwa so amahoro."

Yuda yemera kwitanga ho incungu ya Benyamini

18 Yuda aramwegera aramubwirira ati "Databuja, ndakwinginze, jyewe umugaragu wawe reka mvugire ijamba mu

matwi yawe, uburakari bwawe bwe kugurumanira umugaragu wawe, kuko, uhwanyane na Farawo rwose. " Databuja, nitwabajije abagaragu bawe uti 'Muracyafite so, cyangwa hari undi mwene so mufite?' .. Natwe tukagusubiza; databuja tuti 'Dufite data w'umusaza, hariho n'umwana yabyaye ashaje aracyari muto, mukuru we yarapfuye, ni we usigaye uri ikinege mu nda ya nyina, se aramukunda.' " Maze ukabwira twe abagaragu; bawe uti 'Muzamunzire murebe.' " Tukabwirira .. databuja tuti 'Uwo muhunganu ntiyasiga se, yamusiga se yapa.' " Nawe ukabwira twe abagaragu bawe uti 'Umhererezi wanyu nimutamunukana. ntimuzongere kunca iryera.'

24 "Nuko tuzamutse tugeze kuri data, umugaragu wawe, tumubwirira amagambo; yawe databuja. ²⁵ Data aratubwirira ati 'Nimwongere musubireyo, muduhahireyo utwo kurya.' .. Turamusubiza tuti 'Ntitwasubirayo. Umhererezi wacu nitujyana tuzamanuka tujyeye, kuko tutabashya guca uwo mugabo iryera, umhererezi wacu tutari kumwe.' ²⁷ Data, umugaragu wawe aratubwirira ati 'Muzi yuko umugore wanjye twabyaranye abahungu babiri, "umwe akanyaho nkibwira ndashidikanya yuko yatanyaguwe n'inyamaswa nanjye nkaba ntakimubona, .. nimunkuraho n'uyu akagira ibyago, muzatuma imvi zanjye zimanukana ishavu zijya ikuzimu.'

30 "Nuko none najya kuri data umugaragu wawe tutari kumwe n'ubuho muhunganu, ³¹ data akabona tutazanye yapa, kuko ubugingo bwe bwiboshye ku bw'ubuho muhunganu, twewe abagaragu bawe tukaba dutumye irnvi za data umugaragu wawe, zimanukana ishavu; zijya ikuzimu. ³² Kuko jyewe umugaragu wawe nishyigiyeye uwo muhunganu kuri data nti 'Nintamugushyiki... riza, nzaba ngukoreye icyaha data, kitazamvaho iteka.' ³³ Nuko none ndakwinginze; databuja, jyewe umugaragu wawe ngumye mu cyimbo cy'ubuho muhunganu; ndi imbata yawe, kandi uwo muhunganu atahanganye na bene se. ³⁴ Nasubira nte ngo njye kuri data, ntari kumwe n'ubuho muhunganu; Ne kureba ibyago bizagera kuri data."

Yosefu yirondorera bene se

45 Yosefu ananirwa kwiyumanganya imbere y'abo bahagararanye bose, ahubwo avuye cyane ati "Nirumuhore

abantu bōse bambise." Ntihağira umuntu uhagararana na Yosefu, yirondorera bene se. 2Atera hejuru ararira, Abanyegiputa barabyumva, abo mu nzu ya Farawo barabyumva. 3Yosefu abwira bene se ati "Ndi Yosefu, Data aracyariho?" Bene se bashaka icyo bamusubiza kirabura, kuko bahagaritswe imitima no kuba imbere ye. 4Yosefu, abwira bene se ati "Ndinginze nimunyegere." Baramwegera aravuga ati "Ndi Yosefu, mwene so, mwaguze ngo nryanwe muri Egipta. None ntimubabare, ntimwirakaririre yuko mwanguze ngo nzanwe ino, kuko Imana ari yo yatumye mbabanziriza ngo nkize ubugingo bw'abantu. 6Izara imaze imyaka ibiri mu gihugu, hasigaye indi myaka itanu, batazahingiramo ntibasaruiremo. 7Kandi Imana yatumye mbabanziriza ngo ibabeshaho mugire icyo musiga mu isi, ibarokoze gukiza gukomeye. 8Nuko none si mwe mwanyohereje ino ahubwo ni Imana, kandi yangize nka se wa Farawo n'umutegeka w'urugo rwe rwose, n'umutware w'igihugu cya Egipta cyose.

9 "Nimwihute, muzamuke mujye kuri data mumubwire muti 'Umwana wawe Yosefu, ngo tukubwirye yuko Imana yamugize umutware, wa Egipta hose, manuka umusange ntutinde. 10Kandi uzatura mu gihugu cy'i Gosheni, umube bugufi, wowe n'abana bawe n'abuzukuru bawe, n'imi-kumbi yawe n'amashyo yawe, n'ibyo ufite byose. 11Kandi ngo azakugererera, kuko hagasigaye imyaka itanu y'inzira, we gukenana n'inzu yawe n'ibyo ufite byose.'

12 HKandi murirebera, na mwene mama Benyamini arirebera, yuko ari jye ubyikuriye mu kanwa. 13Kandi muzabwirere data icyubahiro cyanjye cyose mfite muri Egipta, muzamubwire ibyo mwabonye byose, kandi muzatebutse data mumuzane ino."

14 Yosefu ahobera mwene nyina Benyamini, begamiranya amajosi ararira, Benyamini aririra ku ijosi rya Yosefu. 15Asoma bene se bōse, abaririraho, nyuma bene se baganira na we.

Farawo na Yosefu batumira Yakobo

16 Inkuru y'ibyo igera kwa Farawo yuko bene se wa Yosefu baje, binezeza Farawo n'abagaragu be cyane. 17Farawo

abwira Yosefu ati "Bwira bene so ngo nimugenze mutya: muhekeshe indogobe zanyu. imitwāro, mugende mujye mu gihugu cy'i Kanani, 18muzane 80 n'abo mu ngo zanyu, muze iwe, ngo na we azabaha ibyiza byo mu gihugu cya Egipta, muzarya ibirushaho kuba byiza byo mu gihugu. 19Ndagutegetse kubabwira. uti 'Nimugenze... mutya: mujyane amagare yo mu gihugu cya Egipta yo gushyiramo. abana banyu bato n'abagore banyu, muzane na so, muze ino. 20Kandi ntimwite ku bintu byanyu, kuko ibyiza byo mu gihugu cya Egipta cyose ari ibyanyu."

21 Abana ba Isirayeli babigenza batyo. Yosefu abaha amagare, kuko Farawo yategetse, abaha n'impamba. 22Kandi uko bangana, aha umuntu wese imyenda yo gukuranwa, ariko aha Benyamini ibice by'ifeza magana atatu, amuha n'imyenda yo gukuranwa gatanu. 23Na se amwoherereza izi ntashyo: indogobe cumi zihetse ibyiza bya Egipta, n'indogobe z'ingore cumi zihetse imyaka y'impeke, n'imitsima n'ibyokurya bindi by'impamba bya se. 24Nuko asezerera bene se, bagenda ababwiye ati "Mwirinde, ntimutonganire... mu nzira."

25 Bava muri Egipta barazamuka, bagera mu gihugu cy'i Kanani kuri se Yakobo. "Baramubwira bati "Yosefu aracyariho, ni we mutware w'igihugu cya Egipta cyose." Yakobo arakakara, kuko atabemereye.

27 Bamubwira amagambo yose Yosefu yohereje kumuhagurutsa, umutima wa se w'abo Yakobo urahembuka, Isirayeli. aravuga ati "Ni byo bizi! Yosefu umwana wanjye aracyariho, ndajya kubonana na we ntarapfa."

Yakobo aja muri Egipta

46 Isirayeli aragenda, aaryana ibyo atunze byose agera ya Berisheba, atambiraye ibitambo Imana ya se Isaka. 2Imana ihamagara Isirayeli mu iyerekwara rya nijoro iti "Yakobo, Yakobo!"

Aritaba ati "Karame."

3 Iramubwira iti "Ndi Imana, Imana ya so. Ntutinye kumanuka ngo ujye muri Egipta, kuko ari ho nzakugirira ishyanga rikomeye. 4Ubwanyje tizajyana nawe

muri Egiputa, kandi ubwanjye ni jye uzagukurayo, kandi Yosefu ni we uzabumbya amaso yawe."

5 Yakobo arabaguruka ava i Berisheba, abana ba Isirayeli bajyana Yakobo se n'abana babo bato, n'abagore babo mu magare Farawo yoherereje kumuzana. 6 Bajyana amatungo yabo n'ibintu byabo baronkeye mu gihugu cy'i Kaniini bajya muri Egiputa. Yakobo n'urubyarwo rwe rwose rujyana na we: 7 ababungu 00 n'abuzukuru 00 b'ababungu, n'abakobwa be n'abakobwa b'ababungu 00, n'urubyarwo rwe rwose rujyana na we muri Egiputa.

Amazina y'urubyarwo rwa Yakobo

8 Aya ni yo mazina y'Abisirayeli... bagiye muri Egiputa: Yakobo n'ababungu be, impfura ye ni Rubeni. • Bene RuOOni ni Henoki na Palu, na Hesironi na Karumi; .. Bene Simeyoni ni Yemuweli na Yamini, na Ohadi na Yakini, na Sohari na Shawuli umwana w'Umunya-kananikazi. 11 Bene Lewi ni Gerushoni na Kohati na Merari: 12 Bene Yuda ni Eri na Onani, na Shela na Peresi na Zera, ariko Eri na Onani bapfiriye mu gihugu cy'i **Kanfuli. Bene Peresi ni Hesironi** na Hamuli. 13 Bene Isakari ni Tola na Puwa, na Yobu na Shimuroni. 14 Bene Zebuluni ni Seredi na Eloni na Yabileli. 15 Abo ni bo OOne Leya yabyaranye na Yakobo i Padanaramu, kandi babyarana n'umukobwa Dina. Ababungu 00 n'abakobwa 00 bose ni mirongo itatu, na batatu.

16 Bene Gadi ni Sifyoni na Hagi, na Shuni na Esiboni na Eri, na Arodi na Arel, 17 Bene Asheri ni Imuna na Ishiva, na Ishivi na Beriya, na mushiki wabo Sera. Bene Beriya ni HeOOri na Malikiyeli. 18 Abo ni bo bene Zilupa, Labani yabaye Leya umukobwa we ho indongoranyo. Abo ni bo yabyaranye na Yakobo, ni abantu, cumi na batandatu, .. Bene Rasheli muka. Yakobo ni Yosefu na Benyamini. 2. Yosefu yabyariye mu gihugu cya Egiputa Manase na Efurayimu, ababyarana na Asenati umukobwa wa Potifera, umutambyi wo mu mudugudu wa Oni. 21 Bene Benyamini ni Bela na Bekeri, na AshiOOli na Gera, na Namani na Ehi, na Roshi na Mupimu, na Hupimu na Arudi. 22 Abo ni bo OOne Rasheli yabyaranye na Yakobo, bose ni cumi na bane.

23 Mwene Dani ni Hushimu. 4 Bene Nafutali ni. Yabiseli na Guri, na Yeseri na Shilemu. .. Abo ni bo: bene Biluha, Labani yabaye Rasheli umukobwa we ho indongoranyo. Abo ni bo yabyaranye na Yakobo, bose ni barindwi. .

26 Abantu... bose bajyanye na, Yakobo muri Egiputa bakomotse mu rukirya rwe, utabariyemo abakazana ba Yakobo, bose bari mirongo itandatu... na batandatu... 7 Ababungu... ba Yosefu yabyariye muri Egiputa ni babiri, abantu bose b'inzu 3 ya Yakobo bagiye muri Egiputa... bari mirongo irindwi.

Yakobo na Yosefu babonana

28 Yakobo atuma Yuda imbere ye kuri Yosefu ngo amuhe inzira yo kujya i Gosheni, bagera mu gihugu cy'i Gosheni. .. Yosefu yitegurira igare rye, arazamuka ajya gusanganira se Isirayeli. i Gosheni, aramwiyereka, aramuhoOora begamiranyama majosi, aririra ku ijosi ryemwanya munini. 3. Isirayeli... abwirira Yosefu ati "Nabo napfa, ni byo bizi, ubwo nkubonye nkamenya yuko ukiraho."

31 Yosefu abwirira bene se n'inzu; ya se ati "Ndagenda mbwirira Farawo, yuko bene data n'inzu 3 ya data bari mu gihugu cy'i Kaniini bansanze, 32 kandi ko ari abashumba kuko baragirira amatungo, kandi ko bazanye imikumbi yabo n'amashyamba yabo, n'ibyo bafite byose. 33 Nuko Farawo nababamagaza; akababaza; ati 34 'Umwuga wanyu... ni umuki?' Muzamubizira muti 'Abagaragu bawe turagirira amatungo, twahereye mu buto bwacu tugeza n'ubu, twebwe ubwacu na ba sogokuruza. ' Muvugira mutyo kugira ngo mururire mu gihugu cy'i Gosheni, kuko umushumba wese ari ikizira ku Banyegiputa... "

Yosefu ashira Farawo se Yakobo

47 Yosefu aragenda abwirira Farawo ibyo byose ati "Data na bene data, n'imikumbi yabo n'amashyamba yabo, n'ibyo bafite byose, bageze ino bavuye mu gihugu cy'i Kaniini, none bari mu gihugu cy'i Gosheni." 'Muri' OOne se atoranyamo batanu, abashyira Farawo. 3 Farawo abaza bene se wa Yosefu. ati "Umwuga wanyu ni umuki?"

Basubiza Farawo bati "Abagaragu bawe turi abashumba, twebwe ubwacu na ba sogokuruza." 4Kandi babwira Farawo bati "Dusuhukiye muri iki gihugu, kuko abagaragu bawe twabuze ubwatsi bw'imikumbi yacu, kuko inzara ari nyinshi cyane mu gihugu cy'i Kaniini. None turakwinginze, emera ko abagaragu bawe dutura mu gihugu cy'i Gosheni." 5Farawo abwira Yosefu ati "80 na bene so baje iwawe, igihugu cya Egiputa kiri imbere yawe ngo utuze so na bene so aharuta ahandi ubwiza, baturu mu gihugu cy'i Gosheni, kandi niba uzi muri bo ba rukunyu ubagirire abatahira b'inka zanjye."

7 Yosefu yinjiza na se Yakobo amushyirira Farawo, Yakobo asabira Farawo umugisha. 8Farawo abaza Yakobo ati "Imyaka y'ubukuru bwawe ni ingaha?"

9 Yakobo asubiza Farawo ati "Imyaka y'uruzerero rwanjye ni ijana na mirongo itatu, iyo myaka y'ubukuru bwanjye ibaye mike na mibi, ntingana n'imyaka y'ubukuru bwa ba sogokuruza, mu minsi y'uruzerero rwabo." 10 Yakobo asabira Farawo umugisha, maze amuva imbere. 11 Yosefu atuzi se na bene se, abaha gakondo mu gihugu cya Egiputa aharuta ahandi ubwiza, mu gihugu cy'i Ramesesi, uko Farawo yategetse. 12 Yosefu ahari agerera se na bene se n'ab'inzu ya se bose igereremo, uko abana babo bangana.

Yosefu agura ibyo Abanyegiputa bafite byose

13 Nuho mu gihugu cyose ntabwo ibyokurya kuko inzara yari nyinshi, bituma abo mu gihugu cya Egiputa n'abo mu gihugu cy'i Kanani barabishwa n'inzara. 14 Yosefu ateranya ifeza zose zari mu gihugu cya Egiputa no mu gihugu cy'i Kanani bazanye guha/ishya, Yosefu azizana mu nzu ya Farawo. 15 Ifeza zose zishize mu gihugu cya Egiputa no mu gihugu cy'i Kaniini, Abanyegiputa bose bajya kuri Yosefu bati "Duhye ibyokurya. Twapfiriye iki imbere yawe, ko ifeza zacu zishize?"

16 Yosefu arabasubiza ati "Mutange amatungo yanyu nanjye ndabaha ibyokurya, muhahishije amatungo niba mubuze ifeza." 17 Bazanira Yosefu amatungo yabo, Yosefu abahahisha ibyokurya ku mafarashi n'imikumbi n'amashyamba n'indogobe, abagaburira ibyokurya uwo mwaka, abahahisha ku matungo yabo yose.

18 Uwo mwaka ushize, mu mwaka wa kabiri baza aho ari, baramubwira bati "Ntitwahisha databuja yuko ifeza zacu zose zishize, kandi amashyamba yacu yose abaye aya databuja. Nta gisigaye imbere ya databuja kitari imibiri yacu n'ubutaka bwacu. 19 Twapfiriye iki mu maso yawe twe n'ubutaka bwacu? Tugurane n'ubutaka bwacu, twe n'ubutaka bwacu tuzabe imbata za Farawo, uduhe imbuto tubeho twe gupfa, igihugu kikaba umwirare."

20 Nuko Yosefu agurira Farawo ubutaka bwa Egiputa bwose, kuk' Umunyegiputa wese yaguraga umurima we, kuko inzara yabateye cyane, igihugu cyose kikaba gakondo ya Farawo. 21 Abantu arabimurira, ahera ku ngabano za Egiputa z'uruhande rumwe ageza ku z'urundi, abashyira mu midugudu. 22 Ubutaka bw'abatambyi ni bwo bwonyine ataguzwe, kuko abatambyi bari bafite igereremo bahawe na Farawo, bakajya barya iryo gerero Farawo yabahaye. Ni cyo cyatumye batagura ubutaka bwabo. 23 Yosefu abwira abantu ati "Dore uyu muni mbaguriye Farawo mwe n'ubutaka bwanyu, none imbuto zanyu ngizi muzabike ku butaka. 24 Kandi uko muzasurira muzajye muha Farawo igice cya gatanu cy'icyatamuri ma, ibice bine bizajya biba ibyanyu ngo mubikureho imbuto zo kubiba mu mirima, bibe n'ibyokurya byanyu n'abo mu ngo zanyu n'abana banyu bato."

25 Baramusubiza bati "Udukijije urupfu, tukugirireho umugisha databuja, natwe tuzaba imbata za Farawo." 26 Yosefu yandikisha iryo tegeko, riba itegeko ridakuka mu gihugu cya Egiputa na bugingo n'ubu, yuko Farawo ahabwa igice cya gatanu. Ubutaka bw'abatambyi ni bwo bwonyine butabaye ubwa Farawo.

27 Abisirayeli batura mu gihugu cya Egiputa, mu gihugu cy'i Gosheni, baronkeraye ibintu, baroroka, bagwira cyane.

Yakobo arahiza Yosefu yuko azamuhamba i Kanani

28 Yakobo yongera kurama indi myaka cumi n'irindwi ari muri Egiputa, nuho imyaka Yakobo yaramye yari ijana na mirongo ine n'irindwi. Iyo ni yo myaka y'ubugingo bwe. 29 Igihe cyo gupfa kwa Isirayeli kiri bugufi, ahamagaye umwana we Yosefu aramubwira ati "Niba ukugiriyeho umugisha, ndakwinginze shyira ukuboko kwawe muni y'ikibero cyanjye,

ungirire. neza umbere umunyam-rav~. Ndakwinginze. ntuzampambe mun EgI-puta, ³⁰ ahubwo ninsinzirana na .data. na sogokuru. uzanjyane unkure m~, EgIpU-ta. upambe mu giturõ cyabo.

Aramusubiza ati "Nzabikõra . ukõ untegetse .•"

31 Aramurahiza ali "Ndahira." Aramurahira. Isirayeli. yikubita ku musego yubamyey.

Yakobo agiye gupfa, Yosefu amuzanira abahungu be bombi

48 Hanyuma y'ibyo b~bwira Yos~fu bali. "So ararwaye . AJyana n abahungu be bombi, Manasé na Efurayimu. Haza umuntu abwira Yakobo ali "Dore umwana wawe Yosefu araje." Isirayeli. arihangana, yicarã ku rutara. ³ Yakobo abwira Yosefu ali, "Imana Ishoborabyose yambonekereye i Luzi yo mu gihugu cy'i Kanani. impa umugisha. 4 irambwira ili 'Dore nzakororotsa nku-gwize. nguhindure, iteranirõ ry-amoko. kandi nzaha urubyaro rwawe ruzakurikiri' rako iki gihugu, kibe gakoondo yarwo iteka ryose.'

5 "None abahungu bawe bombi wabyariye mu gihugu cya Egi{luta ntaragusa ngamuri Egiputa, m' abanJye. Efurayimu na Manasé bazaba abanjye, nka Rubeni na Simeyoni. 6 Abandi bana wabyarã hanyuma yabo bazaba abawe. mu iragwa ryabo bazililirwa" be~e se. ⁷ Ku bwanjye ubwo navaga i Padam •napfush~: rije Rasheli. mu rugendo mu gihugu cy'i Kanani. twari dushigaje akarere tukagera.. Efurata. Byarambabaje, muhambayo mu nzira. ijya Efurata. ari ho Betelehemu."

8 Isirayeli abona bene Yosefu aramubaza ati "Aba ni bande?"

9 Yosefu asubiza se ali "Ni abana banjye Imana yampereye ino."

Aramubwira ati "Ndakwinginze, bazane mbasabire umugisha." 1. Kandi amaso ya Isirayeli yari abeshejwe ibiro-riri n'uhusaza. ntiyashobora guhweza. Arabamwegereza arabasõma, arabahobera. ¹¹ Isirayeli abwira Yosefu ati "Sini-bwiraga yuko nzabona mu maso hawe ukundi none Imana inyeretse n'urubyaro. rwawe. •• 12 Yosefu abakura hagali y'ama-vj ya se. yikubita. hasi yubamyey.

Yakobo asabira Efurayimu na Manase umugisha

13 Yosefu abajyana. bombi arabamwegereza. afatisha Efurayimu. ukuboko kwe kw'iburyo. amwegereza ukuboko kw'ibumoso kwa Isirayeli, afatisha Manasé ukuboko kwe kw'ibumoso, amwegereza ukuboko kwa Isirayeli kw'iburyo. 14 Isirayeli arambura ukuboko kwe kw'iburyo, arambika ikiganza cyako ku mutwe wa Efurayimu umuhererezi, arambika. ikiganza cye cy'ibumoso ku mutwe wa Manasé, anyuranya amaboko ye abizi. kuko Manase ari we wari impfura. ¹⁵ Asabira Yosefu umugisha ati "Imana, iyo sogokuru Aburahamu. na data Isaka bagenderaga imbere. Imana yantunze. mu bugingo bwanjye bwose ikageza ubu, Imanayika wancunguye mu bibi byose. ihe aba bahungu umugisha. bitirizwe izina ryanjye n'irya sogokuru. Aburahamu. na data Isaka. bororoke babe benshi cyane mu isi."

17 Yosefu. abonye yuko se arambitse ikiganza cye cy'iburyo' ku mutwe wa Efurayimu. biramubabaza. Aterura ukuboko kwa se ngo agukure' ku mutwe wa Efurayimu, agushyire ku wa Manase. 18 Yosefu abwira se ati "Ntugire' utyo data. Uyu ni we mpfura, abe ari we urambika. ikiganza cyawe cy'iburyo' ku mutwe."

19 Se aranga ati "Ndabizi mwana wanjye. ndabizi. Uwo na we azahinduka ubwoko kandi na we azakomera. ariko murumuna we azamurusha gukomera, urubwoko rwe ruzahinduka. amoko menshi."

20 Abasabira umugisha uwo munsi: ati "Abisirayeli bazaguhindure. icyitegererezo. iyo basabiranye umugisha bati 'Imana iguhindure nka Efurayimu na Manase.' Abanza Efurayimu mbere ya Manase.

21 Isirayeli. abwira Yosefu ati "Dore ngiye gupfa ariko Imana izabana namwe. izabasubiza mu gihugu cya ba sekuruza banyu. ²² Kandi nguhaye umugabane umwe uruta uwa bene so. uwo nanyagishije Abamori inkota yanjye n'umuheto wanjye."

Yakobo ahanurira abana be ibizababaho

49 Yakobo ahamagaza abana be arabwira ati "Nimuterane, mabwirire ibizababaho mu minsi izabaho kera.

2 "Nimuterane mwumve bana ba
Yakobo,
Mwumve Isirayeli so.

3 "Rubeni uri impfura yanjye,
n'imbaraga zanjye.
Uwo gushobora kubyara kwanjye
kwatangiriyeho,
Urushaho icyubahiro, urushaho
gukomera.

4 Uri nk'amazi kuko adahama
hamwe, ntuzabona ubutware.
Kuko wuriye uburiri bwa so,
Ni ho wabuhumanije.
Yuriye indyamo yanjye!

5 "Simeyoni na Lewi ni
abavandimwe,
Inkota zabo ni intwari z'urugomo.
• Mutima wanjye, ntuzajye mu nama
zabo za rwihereranwa,
Bwiza bwanjye, ntugafatanye
n' iteraniro ryabo.
Kuko bicishije abantu uburakari,
Bagatema ibitsi by'inka kugira ngo
bimare agahinda.

7 Uburakari bwabo buvumwe kuko
bwari bwinshi,
Umujinya wabo uvumwe kuko
wari uw'agashinyaguro.
Nzabagabanya mu ba Yakobo,
Nzabatataniriza mu Bisirayeli.

8 "Yuda, bene so bazagushima,
Ukuboko kwawe kuzaba ku ijosi
ry'abanzi bawe,
Bene so bazakwikubita imbere.

• Yuda ni icyana cy'intare,
Urazamutse, mwana wanjye uvuye
mu muhigo.

Yunamyeye, abunda nk'intare,
Kandi nk'intare y'ingore.
Ni nde wayivumbura?

9 Inkoni y'ubwami ntizava kuri Yuda,
Inkoni y'ubutware ntizava hagati
y'ibirenge bye, Nyirayo'
ataraza,

Uwo ni we amahanga azumvira.
11 Aziritse ishashi ye y'indogobe ku
muzabibu,
N'icyana cy'e cy'indogobe
akiziritse ku muzabibu
urutaho ubwiza,

Ameshesha imyenda ye vino,
Imyambaro ye ayimeshesha
amaraso y'inzabibu.

" Amaso ye atukujwe na vino,
Amenyo ye yejeje n'amata.

13 "Zebuluni azatura ku kibaya
cy'inyanja,
Azaba ku kibaya kiriho inkuge,
Urugabano rwe ruzerekera i Sidoni.

14 "Isakari ni indogobe y'inyamaboko,
Iryamyeye hagati y'ingo z'intama.

15 Abona aho kuruhukira ko ari heza,
N'igihugu ko ari icyo
kwishimiramo.

Yunamishirije urutugu rwe
kwikorera,
Ahinduka umuretwa utegekwa
icyate.

16 "Dani azacira abantu be imanza,
Ubwu ari umwe mu miryango
y'Abisirayeli.

17 Dani azaba inzoka mu nzira,
N'incira mu kayira,
Irya ibinono by'ifarashi,
Uhekwa na yo akagaranzuka
inyuma akagwa.

18 "Uwiteka ntegereje agakiza kawe.

19 "Gadi umutwe uzamutera,
Ariko na we azabatera abirukane,
abakurikire hafi.

20 "Kuri Asheri hazava ibyokurya
biryoha neza,
Azatanga ibyokurya byiza
bikwiriye abami.

21 "Nafutali ni ibuguma ry'isha
izituwe,
Avuga amagambo meza.

22 "Yosefu ni ishami ry'igiti cyera
cyane,
Ishami ry'igiti cyera cyane kiri
hagati y'isoko,
Amashami yacyo arenga inkike
y'igihome.

23 Abarashi bamugiriye iby'urwango,
Bamurashye imyambi y'akarengane.

24Ariko umuheto we nturakabangUka,
Amaboko ye n'intoki ze
bikomezwa n'amaboko ya
ya ntware ya Yakobo.

Ni yo yakomotsweho
n'Umushumba, c

Igitare cy' Abisirayeli.

25Ibyo byakozwe n'Imana ya so,
izagufasha,

Byakozwe n'Isiyorabyose,
izaguha umugisha.

Imigisha iva hejuru. mu ijuru,
N'imigisha iva mu mazi y'ikuzimu,
N'imigisha yo mu mabere n'ayo
mu nda.

2. Imigisha so ahesha,
Irenze iyaheshejwe na data na
sogokuru,

Igera ku rugabano rw'imisozi d
ihoraho.

Izaba ku mutwé wa Yosefu,
Mu izingiró ryé, ni we mutware
wa bene se.!"

27"Benyamini ni isega ritanyagura;

Mu gitondo riryá umOOIgo,

Nirnugoroba akagabanya iminyago."

28 Abo bose ni imiryango y' Abisirayeli uko ari cumi n'ibiri. Ibyo ni byo se yababwiye abasabira umugisha, umuntu wese amusabira uwe mugisha.

Yakobo ategeka abana be aho
bakwiriye kuzamuhamba

29 Arabihanangiriza arababwira ati "Ngiye gusanga ubwoko bwanjye, muzampambe hamwe na data na sogokuru, mu buvumo buri mu isambu ya Efuroni UmOOeti, 30mu buvumo buri mu isambu y'i Makipela iri imbere y'i Mamure mu gihugu cy'i Kaniini, ni bwo Aburahamu yaguranye n'ayo sambu kuba gakoondo yo gOOambamo, abuguze na Efuroni Umuheti. 31Ni bwo bahamyemo Aburahamu na Sara umugore we, ni bwo bahambye-mo Isaka na Rebeka umugore we, kandi ni bwo nahamyemo Leya. 32Ya sambu n'ubuvumo buyirimo byaguzwe ku Bahe-ti." 33Yakobo amaze kwihanangiriza abana 00, asubiza amaguru ku rutara, umwuka urahera asanga ubwoko bwe.

Yakobo arapfa baramwosa,
bamujyana i Kanani bamuhambayo

50 Yosefu. yubama mu maso ha se amuriraho, aramusoma. 2Yosefu ategeka abagaragu be b'abavuzi. kosa se, abo bavuzi bosa Isirayeli. 3Bamara iminsi mirongo ine bakimwosa, uko ni ko iminsi yo koserezamo. ingana. Abanyegiputa 00-

mara iminsi mirongo irindwi bamuririra:

4 Iminsi yo kumuririra ishize, Yosefu abwira abo mu rugo rwa Farawo ati "Niba mbagiriyeho umugisha, ndabingize. mu-bwiré Farawo muti "Se yamurahiriye ibi: dorengiye gupfa, mu mva nicukuriye mu gihugu cy'i Kanani abe ari mo uzampamba. None ngo arakwinginga azamuke, ahambe se, kandi ngo azagaruka."

6 Farawo ati "Zamuka. uhambe so, nk'uko yakurahiriye."

7 Yosefu arazamuka ajya guhamba se, ajyana n'abagaragu. ba Farawo bose, abakuru. bo mu rugo rwe, n'abakuru; bo mu gihugu cya Egiputa. bose, 8n'abo mu rugo rwa Yosefu bose, na bene se n'abo mu rugo rwa se, abana babo bato, n'imikumbi yabo n'amashyo yabo, ibyo byonyine ni byo basize mu gihugu cy'i Gosheni. 9 Ajyana n'amagare y'intambara n'abahetswe n'amafarashi, bagenda ari itara rinini cyane.

10 Bagera ku mbuga y'igosorero yo muri Atadi, hari hakurya ya Yorodani, bacuriraye umuborogo mwinshi ukomeye cyane, amara aho iminsi irindwi ahariyira se amwiraburiye. 11 Bene igihugu. b' Abanyakaniini, babonye baririra ku mbuga y'igosorero yo muri Atadi, baravuga bati "Uyu ni umuborogo mwinshi w' Abanyegiputa." Ni cyo cyatumye bahita Abeli Misirayirini, hari hakurya ya Yorodani.

12 Abana ba Isirayeli bamukorera uko yabategetse, 13bamujyana. mu gihugu cy'i Kanani, bamuhamba mu buvumo bwo mu isambu y'i Makipela iri imbere ya Mamure, ubwo Aburahamu yaguranye n'ayo sambu kuba gakoondo yo gOOambamo, abuguze na Efuroni UmOOeti.

49.30: Itang 23.3-20 49.31: Itang 25.9-10; 35.29 49.33: Ibyak 7.15 50.5: Itang 47.29-31
50.13: Ibyak 7.16

c Ni yo .s. Umushumba: cyangwa, Ni ko yahindutse Umushumba.

d ku ... imisozi: cyangwa mu mpinga y'imisozi.

e bene se: cyangwa, warobanuwe muri bene se.

Yosefu ahumuriza bene se, arapfa

14 Amaze guhamba se, Yosefu asubirana muri Egiputa na bene se, n'abandi bose bajanyé na we kumuhambisha se.

15 Bene se wa Yosefu babonye ko se yapfuye, baravugana bati "Ahari Yosefu azatwanga, atwitire rwose inabi lwamugiriye." 16 Batuma kuri Yosefu bati "80 atarapfa yaradutegetse ati 17 Muzabwire Yosefu ibi; arakwinginze, babarira bene so igicumuro cyabo n'icyaha cyabo kuko bakugiriye nabi." None turakwinginze, babarira abagaragu b'Imana ya so igicumuro cyabo." Yosefu babimubwiye ararira.

18 Ndetse bene se baragenda bamwibwira imbere, baramubwira bati "Dore turi abagaragu bawe."

19 Yosefu arababwira ati "Mwitinya. Mbese ndi mu cyimbo cy'Imana? 20 Ku bwanyu mwari mushatse kungirira nabi, ariko Imana yo yashakaga kubizanza

ibyiza, kugira ngo isohoze ibi biribo none, ikize abantu benshi urupfu. 21 None mwe gutinya, nzajya mbagaburirana n'abana banyu bato." Arabahumuriza ababwira neza.

22 Yosefu atuzana muri Egiputa n'umuryango wa se, Yosefu arama imyaka ijana n'icumi. 23 Yosefu abona abuzukuru ba Efurayimu, n'abana ba Makiiri mwene Manase bavukiye ku mavi ya Yosefu. 24 Yosefu abwira bene se ati "Ngiyegupfa, ariko Imana ntizabura kubagenderera ikabakura muri iki gihugu, ikabajyana mu gihugu yarahiye Aburahamu na Isaka na Yakobo ko izabaha." 25 Yosefu arahiza abana ba Isirayeli, ati "Imana ntizabura kubagenderera, namwe muzajyana amagufwa yanjye, muyakure ino." 26 Nuko Yosefu apfa ahamye imyaka ijana n'icumi. **Baramwosa, bamushyirira muri Egiputa mu isanduku yo guhambamo.**